

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
ЗА ИНФРАСТРУКТУРНИ КОРИДОР
ВИСОКОНАПОНСКОГ ДАЛЕКОВОДА
110 kV бр.113/х, ТС НИШ 1 - ВРЛА III**

- извештај о стратешкој процени утицаја
просторног плана на животну средину -

Носилац израде Плана

**МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И
ИНФРАСТРУКТУРЕ**

Министар

Проф. др Зорана Михајловић

Београд, јануар 2016. године

Наручилац

ЈП ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ

Генерални директор

Никола Петровић

Извршиоци

**ЈП ДИРЕКЦИЈА ЗА УРБАНИЗАМ
КРАГУЈЕВАЦ**

**ЈП ДИРЕКЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊУ
КРАЉЕВО**

Директор

Мр Александар Рудник Милановић

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА:

Тијана Марковић, дипл.биол.еколог

СТРУЧНИ ТИМ:

Весна Јовановић дипл.хем.

Иван Радуловић, дипл.инж.арх.

Соња Јовановић, дипл.инж.арх.

Владимир Раковић, дипл.инж.саоб.

Александар Ћатић, дипл.инж.грађ.

Никола Тимотијевић, дипл.инж.ел.

Андреја Стефановић, дипл.инж.маш.

Лазар Мандић, дипл.инж.арх.

Милана Анђелковић, дипл.пр.план.

Јелена Вукићевић, дипл.ек.

Лазар Туцаковић, маст.инж.арх.

Јелена Стефановић, дипл.инж.арх.

Мила Брајковић, маст.инж.арх.

Предраг Димитријевић, дипл.инж.геод.

Марко Николић, дипл.инж.маш.

Светлана Драгојловић, грађ.техн.

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

1.0. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

2.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

2.1. ПОВОД И ПРЕДМЕТ ИЗРАДЕ СПУ ППППН НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

2.2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ППППН

2.2.1. Садржај ППППН инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110kV бр.113/х од ТС Ниш 1 до Врле III

2.2.2. Приказ општих и посебних циљева ППППН

2.3. РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНСКИ И ДРУГИ ДОКУМЕНТИ

2.4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ППППН

2.4.1. Природни системи и ресурси

2.4.2. Мрежа насеља и привреда

2.4.3. Инфраструктура

3.0. КОНЦЕПЦИЈА РЕШЕЊА СИСТЕМА ДАЛЕКОВОДА 110kV бр. 113/х, ТС НИШ I - ВРЛА III

3.1. ОПИС ТРАСЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ ДАЛЕКОВОДА

4.0. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЗОНАМА ГДЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДЕ ИЗЛОЖЕНА ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ

4.1. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОКВИРУ ППППН

4.2. КВАЛИТЕТ ВАЗДУХА И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ

4.3. КВАЛИТЕТ ВОДЕ И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ

4.4. КВАЛИТЕТ ЗЕМЉИШТА И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ

4.5. БУКА

4.6. НЕЈОНИЗУЈУЋЕ ЗРАЧЕЊЕ

4.7. ПРИРОДНО НАСЛЕЂЕ

4.8. КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ

4.9. ПРЕДЕО И БИОДИВЕРЗИТЕТ

4.10. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

4.11. ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

5.0. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ППППН

5.1. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

6.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

6.1. ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

6.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

6.3. ВРСТЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА КОЈИ СУ КОРИШЋЕНИ ПРИ ИЗГРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

6.4. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ППППН

7.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПППН НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

- 7.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА И ЊИХОВО ПОРЕЂЕЊЕ
- 7.2. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАВАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА
 - 7.2.1. Процена утицаја планских решења на животну средину
- 7.3. ОПИС МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
 - 7.3.1. Мере заштите у току изградње
 - 7.3.2. Мере заштите у току експлоатације
 - 7.3.3. Посебне мере заштите
 - 7.3.4. Мере заштите у случају акцидента

8.0. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

9.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- 9.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА
- 9.2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- 9.3. ЗАКОНСКИ ОКВИР
- 9.4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА
- 9.5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

10.0. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ

- 10.1. ОПШТИ МЕТОДОЛОШКИ ПРИНЦИПИ
- 10.2. ПРИМЕЊЕНА МЕТОДОЛОГИЈА
- 10.3. ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СПУ

11.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

- 11.1. ОПИС РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР ПППН СА АСПЕКТА РАЗМАТРАНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ НАЧИНА НА КОЈИ СУ ПИТАЊА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УКЉУЧЕНА У ПППН

12.0. УЧЕШЋЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА У ПОСТУПКУ ИЗРАДЕ И РАЗМАТРАЊА ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА

13.0. ЗАКЉУЧАК - НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ

Б) ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

карта	Просторна диференцијација животне средине	1:50.000
-------	---	----------

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

1.0.УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС Ниш 1 до Врле III, приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС Ниш 1 до Врле III ("Службени гласник РС", број 87/14). Изради Стратешке процене утицаја ПППН за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/Х од ТС Ниш 1 до Врле III, приступа се на основу Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС Ниш 1 до Врле III ("Службени гласник РС", бр. 112/13).

Садржина Просторног плана подручја посебне намене (у даљем тексту ПП) дефинисана је чланом 22. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14) и чл. 12-20. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Службени гласник РС", број 64/15).

Нацрт ПП је израђен у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената, као и другим законским и подзаконским актима који регулишу ову област.

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10) и Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 – испр., 64/10 –УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 –УС, 98/13 –УС, 132/14 и 145/14) члан 21. Стратешка процена утицаја Просторног плана подручја посебне намене је саставни део документационе основе планског документа.

С обзиром на могуће негативне утицаје изградње инфраструктурних коридора на животну средину, Надлежни орган је донео Одлуку о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС Ниш 1 до Врле III, на животну средину ("Службени гласник РС", број 112/13) (у даљем тексту: Стратешка процена утицаја).

Разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, биљних и животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса, доприноси се циљевима одрживог развоја.

Применом стратешке процене утицаја у планирању, отвара се простор за сагледавање промена насталих у простору и уважавање потреба предметне средине. Планирање подразумева развој, а одржив развој захтева заштиту животне средине.

Стратешка процена утицаја је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у просторним плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна добра и друге створене вредности.

Стратешка процена утицаја је инструмент којим се стварају услови за оптималну заштиту животне средине у процесу просторног планирања. Као свеобухватан, комплексан и јединствен поступак, уводи се у праксу просторног планирања с циљем територијалне анализе планског подручја, са једне, и дефинисање решења и мера, којима ће заштита животне средине бити остварена на оптималан начин, са друге стране.

Принцип одрживог развоја, социјалне прихватљивости, економске оправданости и еколошке одрживости су законски дефинисани у смислу полазних основа просторног планирања. Са друге стране, одредбама члана 4. Закона о стратешкој процени утврђена су начела стратешке процене, и то:

- одрживог развоја,
- интегралности,
- предострожности,
- хијерархије и координације,
- јавности.

Овим начелима обезбеђује се оквир за усклађивање техно-економских, друштвених и природних система у целокупном развоју, укључујући и просторни развој. На принципима економичности користе се

природне и створене вредности, с циљем да се очува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. То се постиже разматрањем и укључивањем кључних аспеката животне средине у припрему и усвајање планова, пројеката и програма, утврђивањем услова за очување природних и створених вредности. Укључивањем услова заштите животне средине у просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући - интегрални оквир заштите, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте. У превентивном смислу, свака активност је планирана, односно свако планско решење је дефинисано с циљем да се спрече или смање негативни утицаји, обезбеди рационално коришћење ресурса, а ризик од акцидената и негативних утицаја на људе сведе на минимум. Са друге стране, циљ је да се оживи депопулационо подручје, рационалним коришћењем потенцијала и обновљивих ресурса. У поступку стратешке процене остварује се координација између заинтересованих органа и организација, иако су у поступку израде ПП прибављени неопходни услови. У поступку разматрања и усвајања обезбедиће се учешће јавности у поступку јавног увида и стручне расправе о Нацрту ПП.

Чланом 8. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС, бр. 135/04 и 88/10), прописан је поступак стратешке процене који обухвата три сегмента:

1) припремну фазу, која обухвата:

- одлучивање о изради стратешке процене,
- избор носиоца израде извештаја о стратешкој процени,
- учешће заинтересованих органа и организација;

2) извештај о стратешкој процени;

3) поступак одлучивања, који обухвата:

- учешће заинтересованих органа и организација,
- учешће јавности,
- извештај о резултатима учешћа заинтересованих органа и организација и јавности,
- оцену извештаја о стратешкој процени,
- сагласност на извештај о стратешкој процени.

2.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

2.1. ПОВОД И ПРЕДМЕТ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПППН НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Повод за израду предметног Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину је израда Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110 kV број 113/x од ТС Ниш 1 до Врле III и обавеза произашла из Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110 kV број 113/x од ТС Ниш 1 до Врле III (*"Службени гласник РС", бр. 112/13*).

Просторни план је дугорочни плански документ којим се разрађује Просторни план Републике Србије, утврђују планска решења, смернице и правила за коришћење, организацију, уређење и заштиту простора, као и правила за изградњу на подручју обухвата Просторног плана.

Правни основ за израду СПУ предметног ПП је:

- Закон о планирању и изградњи (*"Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 – испр., 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14*),
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (*"Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10*);
- Закон о заштити животне средине (*"Службени гласник РС" бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон и 43/11- УС*),
- Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110 kV број 113/x од ТС Ниш 1 до Врле III (*"Службени гласник РС", бр. 112/13*);

и низ пратећих закона и подзаконских аката:

- Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010 до 2020 год. (*"Службени гласник РС", бр. 88/10*);
- Закон о енергетици (*"Службени гласник РС", бр. 145/14*);
- Закон о пољопривредном земљишту (*"Службени гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др. Закон, 41/09*);
- Закон о водама (*"Службени гласник РС", бр. 30/10 и 93/12*);
- Закон о шумама (*"Службени гласник РС", бр. 30/10 и 93/12*);
- Закон о изменама Закона о шумама (*"Службени гласник РС", бр. 89/15*);
- Закон о јавним путевима (*"Службени гласник РС", бр. 101/05 и 123/07*);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима (*"Службени гласник РС", бр. 41/09, 53/10*);
- Закон о железници (*"Службени гласник РС", бр. 45/13*);
- Закон о ваздушном саобраћају (*"Службени гласник РС", број 73/10, 57/11*);
- Закон о заштити животне средине (*"Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09 - др.закон, 43/11 УС*);
- Закон о процени утицаја на животну средину (*"Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09*);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине (*"Службени гласник РС", бр. 135/04*);
- Закон о заштити ваздуха (*"Службени гласник РС", бр. 36/09, 10/13*);
- Закон о заштити од буке у животној средини (*"Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10*);
 - Закон о заштити од нејонизујућих зрачења (*"Службени гласник РС", бр. 36/09*);
 - Закон о безбедности и здрављу на раду (*"Службени гласник РС", број 101/05*);
 - Закон о експропријацији (*"Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01-СУС, 20/09, "Службени лист СРЈ" 16/01-УС*);
 - Закон о геолошким истраживањима (*"Службени гласник РС", бр. 44/95 и 101/05-др.закон*);
 - Закон о електронским комуникацијама (*"Службени гласник РС", бр. 44/10*);
 - Закон о културним добрима (*"Службени гласник РС", бр. 71/94, 52/11-др.закон, 52/11-др.закон*);
 - Закон о рударству (*"Службени гласник РС", бр. 44/95, 34/06, 104/09, 85/05-др.закон и 101/05-др.закон*);

- Закон о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10-*исправка*);
- Закон о дивљачи и ловству ("Службени гласник РС", бр. 18/10);
- Закон о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 111/09);
- Закон о одбрани ("Службени гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 88/09-др.закон, 104/09-др.закон);
- Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС", бр. 111/09 и 20/15);
- Закон о државном премеру и катастру ("Службени гласник РС", бр. 72/09 и 18/10);
- Правилник о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона ок 1 кV до 400 кV („Службени лист СФРЈ“, бр. 65/88 и „Службени гласник СРЈ“, бр.18/92).
- Правилником о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09),
- Правилника о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување ("Службени гласник РС", бр. 35/10).
- Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, бр.104/09),

као и други законски и подзаконски акти (правилници, техничке препоруке и интерни стандарди и правилници ЕМС-а и ЕПС-а) који важе у Републици Србији, а који на директан или индиректан начин регулишу ову област.

За израду ПП релевантни су и следећи усвојени планови, који се делом обухвата преклапају са ПП и са којима је овај ПП у потпуности усклађен:

- РПП Општина јужног Поморавља, („Службени гласник РС“, бр.83/10)
- РПП за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа („Службени гласник РС“, бр.1/13)
- ППАПГ Ниша, („Службени лист града Ниша“, бр. 45/11)
- ППГ Лесковац, („Службени лист града Лесковца“, бр. 12/11)
- ППО Доњевац, сагласност 25.03.2011.
- ППО Владичин Хан, („Службени лист града Врања“, бр. 22/10)
- ППО Сурдулица („Службени гласник Пчињског округа“, бр. 24/07),
- ППО Гаџин Хан, 2010-2025 („Службени лист града Лесковца“, бр. 18/12 и 34/12),
- ППО Власотинце („Службени лист града Лесковца“, бр. 31/11)
- Измене и допуне ПП подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница Републике Македоније ("Службени гласник Републике Србије", бр. 127/2014),
- ППП инфраструктурног коридора Ниш – граница Бугарске („Службени лист града Лесковца“, бр. 69/03, 41/06 и 86/09).

Кључни прописи, конвенције и директиве од значаја за планску проблематику са аспекта заштите животне средине у ЕУ:

- *Кјото протокол*, ступио на снагу 16.02.2005. године, када га је потписало 184 земље, међу којима и РС,
- SEA директива – Директива 2001/42/ЕС,
- Директива о ЕИА – Директива Савета 85/337/ЕЕС,
- Директива о еколошкој одговорности – Директива 2004/35/ЕС,
- Директива о стаништима – Директива Савета 92/43/ЕЕС,
- Оквирна директива о водама (WFD) – Директива 2000/60/ЕС,
- Оквирна директива о земљишту – 2004/35/ЕС,
- Директиве од значаја за подстицај енергетске ефикасности.

При изради ПП и Стратешке процене утицаја, у њега су инкорпориране смернице и стратешка одређења следећих **националних стратегија**:

- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године ("Службени гласник РС", број 44/05);
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године, са пројекцијама до 2030, предлог Нацрта;
- Национални програм заштите животне средине Републике Србије („Службени гласник РС“, бр.12/10)
- Национална стратегија одрживог развоја ("Службени гласник РС", број 57/08);
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије ("Службени гласник РС", број 59/06);
- Стратегија пољопривреде и руралног развоја РС за период 2014-2024. године („Службени гласник РС“, бр.85/2015)

2.2 КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПППН

2.2.1. Садржај ПППН инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС Ниш 1 до Врле III

ПП се израђује у складу са Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде планског документа.

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ПРАВНИ ОСНОВ

2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА СА ГРАНИЦАМА ЗАШТИТНОГ КОРИДОРА

2.1. ОБУХВАТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.2. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

3.1. СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2010. ДО 2020 ГОД. ("Службени гласник РС" БР. 88/10)

3.2. СМЕРНИЦЕ ИЗ РЕГИОНАЛНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ЗА ПОДРУЧЈЕ НИШАВСКОГ, ТОПЛИЧКОГ И ПИРОТСКОГ УПРАВНОГ ОКРУГА ("Службени гласник републике србије", бр. 1/2013) И РЕГИОНАЛНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНА ЈУЖНОГ ПОМОРАВЉА ("Службени гласник РС", бр. 83/2010)

3.3. СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА НИШ-ГРАНИЦА БУГАРСКЕ ("Службени гласник републике србије", бр. 83/03, 41/06 и 86/09) И ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА НИШ-ГРАНИЦА РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ ("Службени гласник РС", бр. 77/2002 и 127/2014 - измене и допуне)

3.4. СМЕРНИЦЕ ИЗ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА, КОРИШЋЕНИХ ЕКСПЕРТИЗА И ДРУГЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

4. ЕКОНОМСКА И ЕКОЛОШКА ОПРАВДАНОСТ И СОЦИЈАЛНА ПРИХВАТЉИВОСТ ИЗГРАДЊЕ СИСТЕМА

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И КОНЦЕПЦИЈА ИЗГРАДЊЕ СИСТЕМА

1. ПРИНЦИПИ ИЗГРАДЊЕ СИСТЕМА

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

3. КОНЦЕПЦИЈА РЕШЕЊА СИСТЕМА

3.1. ОПШТИ ПОДАЦИ О СИСТЕМУ (ИНФРАСТРУКТУРНИ КОРИДОР)

3.2. ОПИС ТРАСЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА

4. РЕГИОНАЛНИ ЗНАЧАЈ СИСТЕМА И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА

1. ПРОСТОРНА, ТЕХНОЛОШКА И ФУНКЦИОНАЛНА ВЕЗА СИСТЕМА СА НЕПОСРЕДНИМ ОКРУЖЕЊЕМ

2. УТИЦАЈ НА ПРИРОДУ И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

- 2.1. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ
- 2.2. ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ
- 2.3. УТИЦАЈ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

3. УТИЦАЈ НА ФУНКЦИОНИСАЊЕ НАСЕЉА

- 3.1. ДЕМОГРАФСКО-СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТ РАЗВОЈА И МРЕЖА НАСЕЉА
- 3.2. ЕКОНОМСКИ АСПЕКТ
- 3.3. ТЕХНИЧКИ АСПЕКТ

4. ОДНОС ПРЕМА ДРУГИМ ТЕХНИЧКИМ СИСТЕМИМА

- 4.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
- 4.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА
- 4.3. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА
- 4.4. ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА
- 4.5. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА
- 4.6. СИСТЕМ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ
- 4.7. УКРШТАЊЕ ПЛАНИРАНОГ 110 kV ДАЛЕКОВОДА СА ДРУГОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ

5. УПОТРЕБА ЗЕМЉИШТА

IV ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА

- 1.1. ЦЕЛИНЕ И ЗОНЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОДРЕЂЕНЕ ПЛАНОМ
- 1.2. ПОЛОЖАЈ И ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, ГРАЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА НА ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
- 1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ПОСЕБНЕ И ДРУГЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ, И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ
- 1.4. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И ЗАШТИТЕ ОД ЕВЕНТУАЛНОГ ШТЕТНОГ УТИЦАЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ПОЖАРА, ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ НЕСРЕЂА И РАТНИХ ДЕЈСТАВА
- 1.5. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ, МЕРЕ ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊЕ НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ПРИРОДНИХ ДОБАРА
- 1.6. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ, ПРЕДЕЛА И БИОДИВЕРЗИТЕТА

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

- 2.1. ВРСТА И НАМЕНА ОБЈЕКТА КОЈИ СЕ МОГУ ГРАДИТИ ПОД УСЛОВИМА УТВРЂЕНИМ ПЛАНОМ, ОДНОСНО ЧИЈА ЈЕ ИЗГРАДЊА ЗАБРАЊЕНА У ПОЈЕДИНАЧНИМ ЗОНАМА
- 2.2. ПРАВИЛА ЗА УКРШТАЊЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА СА ДРУГОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ
- 2.3. ПРАВИЛА ЗА РЕКОНСТРУКЦИЈУ, ДОГРАДЊУ И АДАПТАЦИЈУ ПОСТОЈЕЋИХ ОБЈЕКТА У ЗАШТИТНОМ КОРИДОРУ
- 2.4. УСЛОВИ ЗА ФОРМИРАЊЕ ГРАЂЕВИНСКЕ ПАРЦЕЛЕ

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

VI А Н Е К С: КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

Реферална карта бр.1	Посебна намена простора	1:50.000
Реферална карта бр.2	2.а. Мрежа насеља и инфраструктурни системи	1:50.000
	2.б. Мрежа насеља и инфраструктурни системи	
Реферална карта бр.3	Природни ресурси, заштита животне средине, природних и културних добара	1:50.000
Реферална карта бр.4	Карта спровођења	1:100.000

Детаљна карта бр.1	Далековод 110 kV br.113/1, од TS "Ниш 1" до TS "Ниш 2"	1:2.500
Детаљна карта бр.2	Далековод 110 kV br.113/2, од TS "Ниш 2" до TS "Лесковац 4"	1:2.500
Детаљна карта бр.3	Далековод 110 kV br.113/4, од TS "Лесковац 2" до EVP "Грделица"	1:2.500
Детаљна карта бр.4	Далековод 110 kV br.113/5, од EVP "Грделица" до НЕ "Врла III"	1:2.500

2.2.2. Приказ општих и посебних циљева ППППН

Општи циљevi ППППН

Општи циљ ППје стварање услова за реализацију реконструкције инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110kV бр.113/х између ТС "Ниш 1" и ХЕ "Врла III", чиме би се обезбедило функционисања енергетског система Републике Србије, омогућила реализација планираних привредних система на територији јужне Србије, смањили преносни губици и повећала енергетска ефикасност, створили услови за повећање обима комерцијалног електроенергетског промета и остваривања прихода, као и сагледала стратешка питања заштите животне средине и обезбедило њихово решавање на одговарајући начин.

Оперативни циљevi ППППН

Општи циљ се операционализује следећим посебним циљевима:

- утврђивање планских решења којима се резервише простор за инфраструктурни коридор далековода, утврђује посебан режим заштите коридора и контактних подручја;
- дефинисање односа планираног инфраструктурног коридора са осталим наменама и инфраструктурним системима у непосредном контакту;
- функционални размештај и планирање компатибилних намена (садржаја);
- валоризација постојећих ресурса и развојних потенцијала подручја;
- повећање сигурности и квалитета напајања електричном енергијом;
- обезбеђење услова за функционисање постојећих инфраструктурних система на планском подручју;

– унапређење и изградња потребне инфраструктуре за привредни развој јужне Србије.

Укупна површина обухвата предметног ПП износи око **42.102 ha**, од тога:

1. на територији града Ниша - 6835 ha
2. на територији општине Гаџин Хан - 1851 ha
3. на територији општине Дољевац - 6539 ha
4. на територији града Лесковца - 21089 ha
5. на територији општине Власотинце - 333 ha
6. на територији општине Владичин Хан - 3369 ha
7. на територији општине Сурдулица - 2086 ha

2.3. РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНСКИ И ДРУГИ ДОКУМЕНТИ

Просторни план Републике Србије („Службени гласник РС“, бр.88/10)

Развој енергетске инфраструктуре је један од основних циљева Републике Србије - да активно учествује у планирању и изградњи стратешке, регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије, а све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Србији.

Повезивање и интеграција у шире окружење електроенергетске инфраструктуре оствариће се кроз оперативне циљеве - изградњу нових електропровода и трансформатора и нових интерконективних веза са суседним државама.

У сектору електропреноса концепција просторног развоја преносне мреже мора да прати растуће потребе за електричном енергијом у Републици Србији. Највећи део инвестиција посвећен је рехабилитацији и унапређењу преносног система, изградњи нових водова 400kV, 220kV и 110 kV, изградњи нових интерконективних веза 400 kV са суседним системима, изградњи прикључака 110kV за кориснике преносног система, изградњи трансформаторских станица 400 kV и 220 kV и замени великих трансформатора снаге 400 kV и 220 kV са новим јединицама.

У планском периоду, у складу са плановима јавних предузећа енергетске инфраструктуре, предвиђају се приоритетни пројекти у сектору електропреноса, изградња нових водова и трансформаторских станица, или проширења постојећих трафостаница снаге 400kV, 220kV и 110 kV.

Укупни индустријски и демографски развој Републике Србије диктираће и потребу за евентуалним изменама и корекцијама траса постојећих далековода 110kV, 220kV и 400kV, као и за адаптацијама и санацијама у циљу повећања сигурности и безбедности рада постојеће мреже далековода.

Према Просторном плану Републике Србије постојећи инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС "Ниш I" до ХЕ "Врла III", представља стратешки приоритет у реализацији интерконективних веза и његова реконструкција представља стратешки пројекат електропреноса, а за његову реализацију је задужено Јавно предузеће "Електро мрежа Србије".

СПУ Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа, на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 1/13)

У енергетици се постављају следећи развојни циљеви: обезбеђење квалитетне и сигурне снабдевености становника (потрошача) електричном енергијом; обезбеђење коридора за нову преносну мрежу; унапређење постојеће електроенергетске мреже повећањем безбедности рада и поузданости система; увођење сталног мониторинга преносних система и планирање техничко-технолошких иновација из области дистрибуције

електричне енергије; децентрализована производња електричне енергије и задовољавање топлотних потреба у оквиру тзв. "мале енергетике".

У обухвату плана се налази једно од најважнијих чворишта мреже Србије, ТС различите снаге од 400, 220 и 110 kV, повезане у делу преносне мреже далеководима 400 kV, 220 kV и 110 kV.

Основни циљ развоја је сигурно, редовно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима свих потрошача у захвату плана, као и стварање услова за поуздан и безбедан рад и одрживи развој енергетских система. Због тога је неопходно и усклађивање рада и развоја енергетских производних система са потребама сектора потрошње енергије, као и рационализација потрошње свих видова енергије.

Мере за спречавање и ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја су:

У области заштите земљишта: ограничавањем ширења насеља и привредних делатности на квалитетним пољопривредним земљиштима, забраном изградње на пољопривредном земљишту од I до IV катастарске класе, као и пренамене пољопривредног земљишта у шумско, осим земљишта VII и VIII катастарске класе и у посебним случајевима када није могуће пронаћи алтернативне локације; за нове делатности и намене у случајевима када је то могуће коришћење постојећег грађевинског фонда, (уместо „greenfield“ давање предности „brownfield“ инвестицијама);

У области заштите здравља: смањењем емисије загађујућих материја и изложености њиховом штетном дејству; заштитом и унапређењем постојећих шума, шумског земљишта и заштитних "зелених појасева"; смањењем емисије загађујућих материја у ваздуху подизањем заштитних "зелених појасева" уз магистралне саобраћајнице и нова привредна постројења, односно заштитног зеленила у насељима смањењем буке, вибрација и нејонизујућег зрачења;

У области заштите предела и живог света: формирање прекограничне еколошке мреже заштићених подручја и еколошких коридора; одбране од поплава; промоције одрживог коришћења земљишта; промоције развоја сеоског туризма; извођење грађевинских радова (посебно обезбеђење еколошких коридора и зона око објеката инфраструктуре магистралног значаја); транспорту потенцијално штетних материја (гориво и других запаљивих и опасних суспензија); примени хемијских средстава у пољопривредној производњи; лову и риболову - планско организовање лова, риболова и ловног туризма.

У области заштите од удеса: Ревизија националних прописа о удесима у индустрији и транспорту; Ратификовање важних међународних Конвенција који се односе на хемикалије и удесе (Ротердамска, Стокхолмска и сл.); Успостављање и развој информационог система за управљање хемикалијама и заштиту од удеса; У случају удеса припрема мера и поступака санације земљишта, као и у случају појединачних (изолованих) инцидентата; Благовремено отклањање свих техничко-технолошких недостатака; Организовање радионица за едукацију свих учесника у систему управљања ризиком и одговором на хемијске удесе; Контрола опреме и уређења у ЕХ заштити.

Регионални просторни план општина Јужног Поморавља

(„Службени лист града Лесковца“, бр. 31/11)

Планско подручје је опремљено електроенергетском преносном и дистрибутивном мрежом и објектима којима газдује ЈП "Електромережа Србије".

Електропреносни систем на подручју плана одликује смањена сигурност и поузданост снабдевања потрошача електричном енергијом. Овакво стање последица је старости и лошег одржавања постојеће опреме, дугогодишњег застоја у развоју, што узрокује високе губитке у односу на укупну преузету електричну енергију који износе око 15%. Стање мерне инфраструктуре је такође лоше што доприноси губицима у дистрибутивној мрежи.

Започета је изградња најзначајнијег електроенергетског објекта на планском подручју, интерконективног далековода 400kV између ТС "Ниш" и границе Републике Македоније (односно ТС "Скопље 5") којима се повећава капацитет преноса са 470MW на 720MW. Концепт решења трасе овог далековода заснован је на оптимизацији инвестиционих и дугорочних електроенергетских ефеката на преносном и дистрибутивном нивоу, који једновремено обезбеђују: укључивање електроенергетског система Србије у међународну интерконективну мрежу (као непосредног учесника у размени / на тржишту) и већу сигурност рада националних електроенергетских система не подручју Балкана и југоисточне Европе (посебно Србије, Албаније, Грчке и Македоније).

Развој енергетске инфраструктуре на подручју Просторног плана засниваће се на: успостављању ефикасног система планског управљања и експлоатације изграђених енергетских ресурса, уз примену савремених решења и модернизације постојећих система преноса, изградње нових и дистрибуције енергије према међународним стандардима; стварању услова за континуирано, поуздано и рационално напајање електричном енергијом конзумног подручја и прекограничну размену електричне енергије; и интензивнијем коришћењу обновљивих извора енергије. Електро-енергетску мрежу формираће постојећи и планирани напојни и дистрибутивни водови и објекти.

Основни циљ **заштите животне средине** јесте опште унапређење квалитета животне средине, посебно у општинама у којима је знатно загађење животне средине утицало и на значајнији пад квалитета живота – Бујановац, Прешево, Врање и **Лесковац**, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју Региона.

Посебни циљеви су:

- унапређење квалитета ваздуха, вода, земљишта, шума, биљног и животињског света, нарочито у заштићеним подручјима;
- смањење емисије штетних материја у ваздуху од индустријских постројења, саобраћаја, из система даљинског и индивидуалног грејања и са депонија;
- заштита и унапређење квалитета водотокова до нивоа прописаних класа квалитета, смањење потрошње воде у индустрији и у домаћинствима;
- рационално коришћење земљишта, енергије, воде и минералних сировина;
- спречавање инцидентних неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште;
- контролисано коришћење агротехничких мера које негативно утичу на животну средину;
- смањење емисија буке из саобраћаја и индустријских постројења;
- смањење емисије и обезбеђивање система дневног мониторинга јонизујућег зрачења на локацијама Боровац 1, Боровац 2 и Братоселце (општина Бујановац), Пљачковица (град Врање) и Рељан (општина Прешево),
- санација и рекултивација површина деградираних људским активностима или природним процесима и елементарним непогодама.

Основни циљеви заштите природних вредности су:

- утврђивање статуса, просторног обухвата и режима заштите просторних целина и предела Радана, Кукавице, Власине, Бесне кобиле, Козјака, Грделичке клисуре и влажних станишта код Прешева;
- идентификација станишта од значаја за заштиту европске дивље флоре и фауне по програму НАТУРА 2000;
- очување/одржање разноврсности дивље флоре и фауне и њено повећање реинтродукцијом несталих аутохтоних врста животиња и биљака;
- очување станишта, јачање (бројчано снажење) и просторно ширење популација ретких, угрожених и критично угрожених (на ивици опстанка) биљних и животињских врста;
- конзервација делова подручја у затеченом стању, ради заштите интегритета и спонтаног функционисања њиховог укупног природног комплекса, у научне, образовне и културне потребе;

- очување, презентација и одрживо коришћење места, природних објеката и појава који својим обележјима представљају истакнуте, ретке и привлачне вредности гео-наслеђа и очување старих, по димензијама и врсти репрезентативних и у другом погледу значајних стабала дрвећа и њихових групација;
- очување разноврсности и слике предела, унапређење његове чистоће и уређености у зонама и коридорима становања, саобраћаја, привредних активности и рекреације;
- одрживо коришћење предоних, биолошких и других вредности и ресурса подручја, имајући првенствено у виду добробит локалне заједнице, као и уживање и одмор посетилаца у природи.

Просторним планом се иницира заштита простора идентификованих просторних целина и то:

- Подручја **Грделичке клисуре** као комбинације природног и културног предела и репрезентативни пример интензитета и обима водне ерозије, са значајним појавама флористичког и фаунистичког диверзитета, специфичном гелешком грађом и феноменима геонаслеђа, на територији града Лесковца и општине Владичин Хан, оквирне површине 4.000 ha.
- Подручје **планине Варденик**, укључујући клисуру и слив реке Масурице, планинско било Валози и извориште Лисинске реке, простор значајних флористичко-вегетацијских и фаунистичких вредности, са изузетном динамиком и лепотом пејсажа, посебно значајан за очување квалитета површинских и подземних вода, на територији општина Сурдулица и Босилеград, оквирне површине 13.500 ha.

Просторни план подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Бугарске (*"Службени гласник Републике Србије", бр. 83/03, 41/06 и 86/09*)

Ниш је једно од чворишта 400 kV система Србије што условљава мрежу од великог броја далеководи различитог напонског нивоа. Далеководи су грађени у коридорима, како на подручју Ниша тако и дуж котлине Нишаве.

Изградња инфраструктурног коридора Ниш - граница Бугарске утицаће подстицајно на бољу саобраћајну и привредну повезаност Републике Србије са окружењем, као и на бржи развој региона који се наслања на овај коридор. Преко овог коридора и регионалне саобраћајне мреже оствариће се боље везе југоисточне Србије са западном, централном и јужном Србијом и тимочким Подунављем. Интензивирање и повезивање саобраћајних токова у коридору утицаће на јачање привредних и других функција Ниша и других центара на траси коридора Ниш - граница Бугарске.

У инфраструктурном коридору Ниш - граница Бугарске, а у оквиру преносног 400 kV система Србије, ТС 400/220/110 kV "Ниш 2" је једно од најзначајнијих чворишта. До њега долазе далеководи из највећих централа: "Обреновац" (преко Крагујевца), "Ђердап" (преко Бора) и "Косово".

Преко далеководи за Софију врши се размена енергија са Бугарском, а преко 220kV мреже из ТС "Ниш 2" снабдева се енергијом конзумно подручје Лесковца и дела Врања, а по потреби и конзумно подручје Крушевца.

Преко 110 kV мреже из ТС "Ниш 2" снабдевају се електричном енергијом потрошачи у Нишавској и Топличкој котлини, Алексинац са Соко Бањом, Сврљиг и по потреби део конзума Лесковца.

Просторним планом се резервише простор - коридор за изградњу, функционисање и формирање заштитних појасева магистралних и инфраструктурних система, међу којима су и далеководи напонских нивоа 400kV, 220kV и 110kV, од планског подручја ка Крушевцу, Крагујевцу, Бору, Софији, Лесковцу и Косову.

Просторни план подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније ("Службени гласник РС", бр. 77/2002 и 127/2014 - измене и допуне)

На подручју обухвата плана, планира се ревитализација преносне мреже у циљу квалитетног снабдевања електричном енергијом потрошача.

Према другим инфраструктурним системима, постојећим и планираним у обухвату плана, користе се критеријуми утврђени планском документацијом за инфраструктурне коридоре. Утврђене су зоне утицаја на животну средину и ширина заштитних појасева, за постојеће и планиране инфраструктурне системе.

На подручју јужне Србије, Просторним планом Републике Србије, за обезбеђивање основне преносне мреже електроенергетског система, предвиђен је 400 kV далековод Ниш - Лесковац - Врање - граница Републике Македоније, са краком Врање - ТЕ "Косово Б" и трафостаницама 400/110 kV "Лесковац" и "Врање". Реализацијом овог 400 kV далековода, обезбедиће се напајање мреже 110 kV на дистрибутивним подручјима Лесковац и Врање.

Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године, са пројекцијама до 2030

Глобални циљеви нове Енергетске политике и Стратегије развоја енергетике Србије, проистекли су из намере да се, у новим околностима у земљи и окружењу, у оквиру одабраних Приоритетних развојних активности, успоставе квалитативно нови услови рада, пословања и развој целине енергетског система, посебно енергетских производних сектора, на интерном, регионалном и паневропском тржишту електричне енергије и природног гаса производних, преносних, дистрибутивних и сектора потрошње енергије, који ће подстицајно деловати на привредно-економски развој земље, заштиту животне средине и међународне интеграције, укључујући и брже укључење наше земље у ЕУ.

Још увек важећом Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2015. године, као први и основни приоритет наводи се **Приоритет технолошког континуитета**. Он обухвата Програме побољшања технолошких и оперативних перформанси енергетских извора и објеката, са образложеним Програмима за технолошку модернизацију енергетских система и ревитализацију енергетских извора/објеката у оквиру пет појединачних производних енергетских сектора Србије. Овај приоритет има за циљ, да се настављањем позитивне праксе рационалног улагања у технолошку модернизацију постојећих енергетских објеката, системе и изворе, повећа погонска поузданост енергетских објеката, а повећаном производњом осигура уредно снабдевање привреде и грађана неопходним енергентима.

Новом Стратегијом развоја енергетике Републике Србије за период до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, чији је нацрт завршен а чије се усвајање очекује у најскоријој будућности, као један од стратешких праваца деловања наводи се развој преносних капацитета.

Развој преносних капацитета обухвата ревитализацију постојећих и изградњу нових преносних капацитета тако да се постигне уравнотежен, одржив и благовремен развој преносног система, са циљем прикључивања нових конвенционалних и обновљивих извора електричне енергије.

Стратешку и развојну важност на националном, регионалном и паневропском нивоу у периоду до 2025., односно до 2030. године, имаће групе пројеката које се односе на јачање интерних преносних капацитета као и капацитета регионалног коридора преко преносне мреже 400 kV, али и јачање преносних капацитета стратешких праваца у мрежи 110kV напонског нивоа. Сврха групе пројеката везаних за мрежу напонског нивоа 110kV је повећање поузданости преносног система и сигурности напајања потрошача, прикључења нових производних капацитета као и повезивање преносног и дистрибутивног система.

Одрживост енергетског развоја

Највероватнији сценарио глобалног развоја претпоставља економију засновану на **ефикасном коришћењу релативно “чисте” и из различитих извора доступне енергије.**

Други захтев који се поставља пред енергетику је да буде чистија, односно да се у што већој мери ослања на **обновљиве изворе енергије**, а у што мањој на исцрпиве ресурсе.

Трећи захтев који ће у будућности бити доминантан је да производња и потрошња у што већој мери “зелене” енергије остављају **што мање негативних последица по животну средину**, по воду, ваздух, земљиште, а посредно и на читав ланац исхране, биодиверзитет и људско здравље.

Четврти захтев који се поставља пред енергетику се тиче **економске ефикасности и тржишта енергије**. Будући да сектор енергетике има изразито високе екстерне ефекте (трошкове или користи за индиректне учеснике, који не морају бити непосредни корисници, односно испоручиоци) то је за ово тржиште неопходан корективни **механизам интернализације екстерналија (примена принципа корисник/загађивач плаћа)**. Реч је о томе да у малопродајну цену енергије морају бити укључени еколошки и други екстерни трошкови - кроз накнаде, таксе, порезе, казне или друге економско финансијске инструменте.

Национални програм заштите животне средине Републике Србије („Службени гласник РС“, бр.12/10)

Устав Републике Србије предвиђа право на здраву животну средину, као једно од основних права и слобода сваког грађана (чланом 72.). Уставом је утврђено да је Република Србија надлежна за заштиту животне средине и заштиту и унапређење флоре и фауне. Закон о заштити животне средине прописује да се Национални програм заштите животне средине израђује у периоду од десет година.

Општи циљеви програма заштите животне средине су интеграција политике заштите животне средине са економском и политиком других сектора и унапређење система контроле квалитета животне средине.

Посебни циљеви су:

У области **квалитета ваздуха и климатских промена:**

- Израда катастра загађивача и биланса емисија, унапређење програма мониторинга и процене квалитета амбијенталног ваздуха, успостављање аутоматског мониторинга на значајним емитерима;
- Побољшање квалитета ваздуха у складу са стандардима, смањењем емисија из сектора енергетике, индустрије, транспорта и др.;

У области **заштите природе, биодиверзитета и шума:**

- Израда пописа биодиверзитета, посебно пописа угрожених екосистема и станишта ретких и ендемичних врста;
- Успостављање мониторинга компоненти биодиверзитета;
- Очување, унапређење и проширење постојећих шума (повећање површина под шумама и унапређење структуре шума).

У сектору **енергетике:**

- Повећање ефикасности енергетског сектора и смањење стварања отпада;
- Повећање обима коришћења обновљивих извора енергије и гаса;
- Повећање енергетске ефикасности и смањење губитака топлоте у дистрибутивној мрежи.

Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС“, бр.57/08)

Циљ ове стратегије из 2008.год. је да доведе до баланса економског раста, заштите животне средине и друштвеног развоја, стварајући кохерентну целину, подржану одговарајућим институционалним оквиром.

Стратегија пољопривреде и руралног развоја РС за период 2014-2024. године („Службени гласник РС“, бр.85/2015)

Анализа стања у пољопривредном сектору и руралним подручјима и детектовани спољни и унутрашњи развојни изазови за наредну деценију, определили су развојну визију, циљеве и приоритетна подручја деловања Стратегије.

Визија развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Србије рефлектује пројектовано стање сектора пољопривреде које желимо постићи у наредној деценији и као таква предвиђа:

1) да у 2024. години пољопривреда Републике Србије буде сектор чији је развој заснован на знању, модерним технологијама и стандардима, који домаћим и захтевним страним тржиштима нуди иновативне производе, а произвођачима обезбеђује одржив и стабилан доходак;

2) да се природним ресурсима, животном средином и културном баштином руралних подручја управља у складу са принципима одрживог развоја, како би се руралне средине учиниле примамљивим местом за ђивот и рад младима и другим становницима руралних подручја.

Реализација овако постављене визије подразумева уважавање неколико кључних принципа:

1. *Одржива пољопривреда* је главна оријентација стратешког деловања пољопривредне политике, која мултифункционалну пољопривреду види као једну од најважнијих привредних грана у руралним подручјима. У овом контексту, поштовање принципа одрживог развоја сектора пољопривреде подразумева:

1) *раст економске ефикасности сектора пољопривреде*, базиран на техничко-технолошком напретку и иновативним производима и решењима,

2) *одговорно управљање ресурсима* и њихово очување за наредне генерације, уз дугорочно боље очување биодиверзитета,

3) *достизање благостања руралног становништва* којим би се зауставило даље погоршање демографских трендова; пуно уважавање осетљивог положаја младих на руралном тржишту рада, као и социјалног положаја других осетљивих група;

2. *Полицентрични развој, базиран на уважавању различитости система производње и типова пољопривредних газдинства* који произлазе из хетерогених географских, природних, социо-економских и других карактеристика руралних подручја Републике Србије.

3. *Модернизација органа и организација*, спровођење циљева Стратегије уско је повезано са неопходношћу модернизације органа и организација и њиховог оспособљавања за ефикасно управљање јавним политикама.

4. *Стабилност и конзистентност пољопривредног буџета*, остваривање постављених стратешких циљева захтева неопходна прилагођавања на страни буџетске подршке пољопривреди.

Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС“, бр.59/06)

Као основни циљ стратегије развоја шумарства Републике Србије је очување и унапређивање стања шума и развој шумарства као привредне гране. Ово се постиже спречавањем смањења површине под шумама, одрживим газдовањем шумским ресурсима уз рационално коришћење, повећање, унапређење и заштиту и одржавање еколошке равнотеже, укључивањем циљева и мера развоја шумарства у програме руралног развоја. Шуме и функције шума су од далекосежног значаја за унапређење животне средине и заштиту природе. Ово се пре свега огледа у унапређењу одрживог газдовања шумама у заштићеним природним добрима, одрживом коришћењу и валоризацији биодиверзитета шума и система заштите, коришћења и управљања свим функцијама шума у оквиру одрживог развоја, а нарочито у погледу заштитних и регулаторних функција у односу на елементе животне средине ваздух, воду, земљиште, пределе, буку, ублажавање климатских промена итд. Одрживо газдовање шумама се односи и на одрживо газдовање фауном, односно стварање оптималних услова за заштиту и унапређивање стања аутохтоне дивљачи и реинтродукцију исте.

2.4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПППН

Подручје ПП налази се у југоисточном делу Србије. У регионално-географском погледу планско подручје припада региону Јужна и Источна Србија у Нишкој области (Ниш, Дољевац, Гаџин Хан), Јабланичкој области (Власотинце и Лесковац) и Пчињској области (Владичин Хан, Сурдулица). У физичком смислу, подручје се простире правцем север - југ.

Укупна површина подручја ПП износи око 412,7 km².

2.4.1. Природни системи и ресурси

Рељеф

Конфигурација терена планског обухвата је изразита, са доминантном речном долином Јужне Мораве, од које се постепено подижу са леве стране речне терасе и заравни Лесковачке котлине, а са десне мало стрмији терени падина Бабичке горе и Чемерника. Плански обухват припада равничарско (долинском) - брдском типу рељефа. Најнижи терени су у долини Јужне Мораве, који се у северозападном делу захвата спуштају до 184 m нв. Гледајући низводно, на левој обали Ј. Мораве простиру се речне терасе као део широке Лесковачке котлине са просечном надморском висином од око 210 -240 m нв. Са десне стране Ј. Мораве, терен је нешто стрмији па се и у северном и у јужном делу обухвата, коте пењу и до 400 m нв. Највише тачке рељефа су у југоисточном делу захвата (око 500 m нв). Просечна надморска висина је око 250-300 m нв. Изразите рељефне творевине ерозионог карактера појављују се у Грделичкој клисури, чија је просечна надморска висина око 270 m нв. Клисура је дугачка 34 km, а дубока 550 m. Усечена је у гнајсу. С обзиром на изражену орографију и уздигнутост стенских одсека, воде које долазе са ових терена имају велику рушилачку снагу. Имајући све ово у виду, јасно је зашто се на овим теренима појављује водна ерозија, а што она није и више изражена може се захвалити заштитном утицају вегетације која је разноврсна.

Климатске карактеристике

Као и у готово целој РС и у оквиру обухвата ПП присутна је умерено континентална клима са малим одступањима (у котлинском делу углавном се јавља тзв. жупска клима). Два прелазна годишња доба су пролеће и јесен, лета су умерено до врло топла, а зима је умерено хладна. Јесен је топлија од пролећа.

За потребе сагледавања климе у оквиру ПП коришћени су подаци за Град Ниш и Град Лесковац.

Опште климатске карактеристике на подручју **града Ниша** крећу се у границама просечних параметара умерено континенталне климе. На основу података хидрометеоролошког завода (www.hidmet.gov.rs/podaci) просечне вредности основних елемената климе за период од 2007-2011 година су приказани у табели бр.1.

Табела бр.1: Просечне вредности климатских елемената Ниша (2007-2011)

Климатски елементи	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Температура ваздуха (°C)	1.9	3.5	8.0	13.2	17.7	21.7	23.6	23.8	18.1	11.6	7.6	3.3
Падавине (mm/m ²)	38.6	42.7	44.0	39.2	65.5	54.7	47.8	34.1	35.5	74.6	62.2	65.1
Влажност ваздуха (%)	79.0	74.8	67.6	62.4	67.2	64.8	60.4	60.0	66.4	76.2	76.4	80.4

На основу ових података, може се закључити да се средња температура ваздуха за наведени период кретала у интервалу од 1.9 – 23.8°C. Најхладнији месец је јануар (1.9°C), а најтоплији август (23.8°C) и јул (23.6°C). Максимум падавина је забележен у октобру (74.6 mm/m²), а минимум падавина је био у августу (34.1 mm/m²). Највећа влажност ваздуха је забележена у децембру (80.4%), а најмања влажност је била у септембру (60.0%).

Град Лесковац се одликује благом умерено-континенталном климом са просечном годишњом температуром од 11,40°C, падавинама 628 mm и благом надморском висином од 210-240 m, која је изузетно погодна за живот и привредне активности.

Умерено-континентална клима, одређена географском ширином (430 с.г.ш.), надморском висином (210-240 m) и рељефом (повољан размештај висија и низија) утицала је да одувек ово подручје буде угодно за живот и основне привредне активности.

Климатски показатељи за град Лесковац

Температура

Просечна температура ваздуха – јануар (°C) -0.4
 Просечна температура ваздуха – јул (°C) 21.4
 Просечна температура ваздуха – годишња (°C) 11.4
 Средњи број мразних дана – годишње 95.5
 Средњи број тропских дана – годишње 30.8

Влажност ваздуха

Просечна влажност ваздуха – годишња (%) 77.0

Трајање сијања сунца

Просечан број ведрих дана – годишње 79.0
 Просечан број облачних дана – годишње 114.9

Падавине

Просечна количина падавина – годишње (mm) 600 - 800
 Просечан број дана са снегом – годишње 31
 Просечан број дана са снежним покривачем – годишње 47.1
 Просечан број дана са маглom – годишње 42.2
 Просечан број дана са градом – годишње 0.6

Сеизмика

Према Сеизмолошким условима, бр.5-92 02-356/15, од 22.06.2015, Републички сеизмолошки завод РС, утврђени су следећи параметри сеизмолошке осетљивости за

подручје ПП, при чему су израђене следеће карте и прилози:

- Карта епицентара земљотреса $M_w \geq 3,5$ у оквиру захвата ПП и то:
 - Ниш Медијана 4.3,
 - Лесковац град 4.3,
 - Владичин Хан 4.2, 4.4, 4.6, 4.7.

- Карте сеизмичког хазарда за повратни период 475г. по параметру максималног хоризонталног убрзања ПГА на основној стени ($v_s=800$ m/s) у захвату ПП:

Лесковац град	0,04-0,06
	0,06-0,08
	0,10-0,12
Власотинце	0,06-0,08
Владичин хан, Сурдулица	0,08-0,10
	0,10-0,12.

- Карта сеизмичког хазарда за повратни период 475 г. на површини трена на локацији ПП:
 - Ниш, Дољевац, Гаџин Хан, Власотинце и северни део града Лесковца - **VII**,
 - Град Лесковац и сев. део Владичиног Хана - **VII – VIII**,
 - Остатак Владичиног Хана и Сурдулица - **VIII**.

Нумеричких вредности сеизмолошког хазарда за повратни период 475 г по параметру максималног хоризонталног убрзања ПГА(g) на основној стени ($v_s=800$ m/s) у оквиру обухвата ПП, приказне су у табели бр.2.

Табела бр.2: Нумеричких вредности сеизмолошког хазарда за повратни период 475 г по параметру максималног хоризонталног убрзања ПГА(g) на основној стени ($v_s=800$ m/s) у оквиру обухвата ПП.

Место	лат	лон	ПГА
Полигон 1			0,04-0,06
Полигон 2			0,06-0,08
Полигон 3			0,08-0,1
Полигон 4			0,1-0,12
Полигон 5			0,12-0,14

Геолошки ресурси

Према ПП РС, (Распоред важнијих седишта минералних сировина и рудници, Р 1:1500000) подручје обухвата плана лежи на кварталним седиментима и нешто мање у југоисточном делу на терцијарним вулканско – плутонским комплексима.

Алувијална равна и акумулативне терасе Јужне Мораве изграђени су од кварталних речних наноса док су ниске површи и заталасано побрђе на дну и ободу Лесковачке котлине састављени од неогених језерских седимената (пескови, пешчари, лапорци, глине и др). Ужи ободни делови котлине, изграђени од неогених седимената, су на висинама 240 – 400 m.

Највећу распрострањеност имају алувијално - пролувијални седименти – пешчани спрудови и песковите глине, као и речни нанос променљивог састава – песак, шљунак, кварци агломерати, глиновити песак и песковите глине. Ови алувијални елементи изграђују широку долину Јужне Мораве, Јабланице, Ветернице и њихових притока. У подручју Грделичке клисуре и на теренима где планински водотокови прелазе у равничарски део, формиране су пролувијалне наслаге и бујични конуси. Дебљина алувијалне средине је 15 - 25 m.

Од потенцијалних објеката геонаслеђа може се поменути локалитет Грделичка клисура, мезозојске старости (профил горње креде).

Педолошке карактеристике

У области ширег простора Јабланичког округа доминирају кисела и јако кисела земљишта (иако има и области са вишом рН вредношћу). Генерално, кисела земљишта су заступљена на северу, у области до Лесковца, што је функција киселе матичне стене. Јако кисела земљишта су заступљена јужно од Лесковца. Поједине површине у Лесковачком пољу и околна брда су под полимеризованим и псеудоглејним земљиштима.

Алувијална земљишта су карактеристична за ниже надморске висине и речне долине, посебно Јужне Мораве и њених већих притока, а планинско и шумско земљиште за земљиште на вишој надморској висини. Еутрична земљишта (гајњаче) су карактеристична за храстове шуме, односно за веће надморске висине. Смонице су карактеристичне за ниже надморске висине и негдашње језерске басене. У региону доминирају земљишта погодна за воћарство и ратарство (од треће до пете бонитетне класе), а земљишта неподесна за друге намене осим за сточарство су у високом проценту.

Ерозиони процеси су присутни као природни фактор ограничења који је условљен орографским, педолошким, хидролошким и климатским факторима, а неретко овим природним ограничењима доприноси и човек.

Критичне зоне: на територији града Ниша (Ниш-Ђеле Кула, Суви До, Габровац, Доње Влазе), општине Дољевац (Ђурчлина, Перутина, Кнежица, Малошиште, Чечина, Русна) и Владичин Хан (Гариње, Копитарце, Џеп, Ружић, Дупљане).

Иако су ти процеси ерозије на поменути подручјима с тенденцијом смиривања у протеклих 30 - 40 година, присутна је „опасност њиховог разбуктавања у случају неправилног опхођења са травним и шумским покривачем, односно неадекватне обраде земљишта или непажљиве изградње саобраћајница и других објеката“.

Пољопривредно земљиште

Према структури коришћења земљишта по категоријама констатује се да је на подручју обухвата ПП велика заступљеност пољопривредног земљишта (око 48 %) и углавном се ради о ораницама (под житарицама и ратарским сортама) и баштама са поврћем (парадајз, паприка, краставац, купус...). Остале површине су под воћњацима (јабука, бресква, вишња, јагода...) са тенденцијом увећавања воћарских површина. Највећи проценат пољопривредног земљишта је друге – треће, треће и четврте бонитетске класе, а што се педолошког састава тла тиче, издвојено је неколико типова тла: алувијум, смоница, подгајњача, подзол, елувијална и делувијална. Земљиште је слабо кисело и закишељено углавном. Присутна је велика уситњеност газдинстава, а комасацијом се предвиђа око 180 ha (део насеља Житорађа – КО Владичин Хан, део насеља Алекинце и Калабовце, КО Сурдулица).

Одрживи развој у складу са заштитом природних вредности заштитом животне средине и пејзажних вредности, обавезује на поштовање Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/26, 65/08-др.закон и 41/09). Овим Законом се пољопривредно земљиште штити, користи и уређује као природно богатство и добро од општег интереса и који утврђује да се оно користи за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе осим у случајевима и под условима утврђеним овим Законом. Забрањује се коришћење обрадивог пољопривредног земљишта од I-V класе у непољопривредне сврхе, а уколико је то немогуће препоручује се да се искоришћавање земљишта у непољопривредне сврхе врши искључиво на пољопривредном земљишту слабије бонитетне класе или на необрадивом пољопривредном земљишту.

Шуме и шумско земљиште

У обухвату ПП заступљене су шумске површине и шумско земљиште у приватном и државном власништву, које у просеку заузима око 22 % обухвата плана.

У оквиру ширег подручја ПП издвајају се четири типа шума:

- Комплекс алувијално – хигрофилних типова шума (шуме врбе и тополе)
- Комплекс ксеротермних сладуново – церових шума и др. типови шума,
- Комплекс ксеротермних китњакових, церових и грабових типова шума,
- Комплекс мезофилних букових и буково – четинарских типова шума.

Под шумским земљиштем се налазе ливадско пашњачке површине (долински и бдски пашњаци) и шумски типови вегетације у нижим клисурастим деловима река као и изнад ливада и пашњака јављају се шикаре и шибљаца.

На основу услова ЈП „Србијашуме“ бр.13194/1 од 17.11.214 и бр.10843 од 03.07.2015. год., на територији обухвата плана налазе се делови газденских јединица:

- „Варденик“, „Боровик“ и „Ј. Морава“ којима газдује Шумско газдинство „Врање“ – Врање,
- „Качер – Зеленичије“ и „Лесковачко поље“ којима газдује Шумско газдинство „Шума-Лесковац“,
- „Бабичка гора“ и „Селичевица – Коритник“ којима газдује Шумско газдинство „Ниш“- Ниш.

Површина ПП којом газдује ЈП „Србијашуме“ износи 2.117,69 ha. Основна намена шума обухваћених ПП су: *заштита земљишта од ерозије, производња дрвета и стална заштита шума.*

Површине којом газдују Србијашуме према основној намени припадају наменским целинама:

Наменска целина „26“ – заштита земљишта I степена: приоритетна функција шума у овој наменској целини је заштита станишта (земљишта) од воде, снега, ветра, клизишта и др. Угроженост од ерозије одређена је: нагибом терена, рељефом, типом земљишта, експозицијом и др.

Наменска целина „66“- стална заштита шума (изван газдинског третмана): то су шумске површине стално заштитног карактера, у којима нема газденских интервенција. У ову наменску целину сврставју се шуме: на горњој граници шумске вегетације, шуме на јако врлетним теренима, шуме у клисурама.

Наменска целина „10“ – производња техничког дрвета: приоритетна функција је максимална и трајна производња дрвета најбољег квалитета, али се при томе не занемарују и остале производне, општекорисне и социјалне функције шума.

Воде и водно земљиште

Хидрографска мрежа предметног обухвата је прилично развијена. Доминира Јужна Морава са својим сливом који је прилично разгранат. Највеће њене притоке са леве стране су: Ветерница, Јабланица и Пуста река (ван обухвата), а највеће са десне стране: Власина (ван обухвата). Бујични сливови Ј. Мораве су: Предајанска река, Козарачка, Слатинска река, поток Бучин, док су бујични сливови реке Јабланице: река Јалашничка и Шараница.

Водотоци дуж коридора високонапонског далеководу су:

Кнежичка река, Малошишки поток, Јужна Морава, Јабланица, Ветерница, канал Бара, Туловска река, Козарачка река, Предејанска река, Џепска река, Козничка река, Врла, канал Врла. Сви водотоци припадају сливу Јужне Мораве и водном подручју Морава.

Према Правилнику о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, бр. 96/2010) водотоци I реда који пресеца коридор су:

Р.бр.313: Јужна Морава од ушћа Нишаве до ушћа Топлице, ЈМОР_3,

Р.бр.314: Јужна Морава од ушћа Топлице до ушћа Копашничке реке, ЈМОР_4,

Р.бр.315: Грделичка клисура, Јужна Морава од ушћа Копашничке реке до ушћа Врле,

JMOP_5,

Р.бр.318, Ветерница од ушћа у Јужну Мораву од ушћа Сушице, ВЕТ_1,

Р.бр.323, Јабланица од ушћа у Јужну Мораву до моста у Г. Стопању, ЈБЛ_ЈМ_1,

Р.бр. 363, Врла до ушћа Романовске реке, ВРЛ_1

Р.бр.368, Козарачка река од ушћа у Јужну Мораву од ушћа Мале реке, КОЗ_1.

На основу одлуке о утврђивању Пописа вода I реда („Службени гласник РС“, бр.83/10) водотоци I реда су: Јужна Морава, Јабланица, Ветерница, Врла.

Остали водотоци су водотоци II реда: Кнежичка река, Малошишки поток, поток Бучин, односно канал Бара (трафостаница Лесковац), Туловска река (Жижавица-Бадинце), Козарачка река (Грделица), Предајанска река, Џепска река, Козничка река – крак, регулација Ј. Мораве у зони новог ауто-пута.

Велике количине *подземних вода* планског обухвата везане су за алувијалне творевине, шљунковито – песковите седименте везане за широке долине Јужне Мораве, Ветернице и Јабланица. У оквиру ових седимената формирана је слободна издан, а дубина алувијалних седимената је у границама 16-25 м.

Траса далековода прелази преко уже и шире зоне заштите извориште водоснабдевања (постојећи бунари) на територији општине Лесковац.

Минералне сировине

Геолошка грађа условљава појављивање различитих металичних и неметаличних *минералних сировина* које се веома мало користе (у експлоатацији је 7 лежишта). У оквиру обухвата ПП идентификована су следећа експлоатациона поља (углавном неметаличних сировина – шљунак, опекарске сировине и сл.):

- Експлоатационо поље бр. 378 локалитет Лесковац – ИГМ „Победа“
- Експлоатационо поље бр. 510 – полигон 1, локалитет Лесковац – ИГМ „Младост“, Лесковац,
- Експлоатационо поље бр. 510 – полигон 2, локалитет Лесковац – ИГМ „Младост“, Лесковац,
- Експлоатационо поље бр. 514, локалитет Мала Грабовица – ИГМ „Младост“, Лесковац,
- Експлоатационо поље бр. 67, локалитет Грделица – Лесковац - Рударско предузеће за истраживање и експлоатацију метала и неметала „Грот“, Врање,
- Експлоатационо поље бр. 30, локалитет Владичин Хан - Рударско предузеће за истраживање и експлоатацију метала и неметала „Грот“, Врање,
- Експлоатационо поље бр. 557, локалитет Владичин Хан – АД „Ерозија“, В. Хан.

Поред наведених локалитета, на терену су присутне и појаве неконтролисаног коришћења минералних сировина (мањим делом за задовољење потреба локалног становништва), најчешће речног геолошког грађевинског материјала.

Планирани су геолошки истражни радови на простору за истраживање нафте и гаса, који се у регистру истражних простора води под редним бројем 1915. На локалитету Црвени Брег планирана су истраживања металичних сировина олова и цинка и пратеће асоцијације метала.

У оквиру ПП постоје следеће оверене резерве минералних сировина:

- Резерве дацита на локацији Момин камен код В. Хана,
- Резерве опекарских глина Старо лојзе код Зајечара,
- Резерве опекарских сировина у Источном пољу Лесковац,
- Резерве опекарских сировина у лежишту Грабовац,
- Резерве опекарских сировина – Мала Грабовица, Западно поље,
- Резерве опекарских сировина Чекмин код Лесковца.

2.4.2. Мрежа насеља и привреда

Мрежа насеља у функцији специфичности посебне намене ПП обухвата 63 насеља, која су на подручју седам јединица локалне самоуправе, у оквиру три управна округа (Нишавски, Јабланички и Пчињски). Највећи број насеља сконцентрисан је у Јабланичком управном округу (34), а затим на подручју Нишавског (19) и Пчињског управног округа (10).

На основу постојећих детерминанти централитета насеља може се закључити да поред Ниша (центар међународног значаја) и Лесковца (центар регионалног и државног значаја), још пет насеља има функцију општинских центара (Гаџин Хан, Дољевац, Власотинце, Владичин Хан и Сурдулица), осам је приградских насеља градова Ниш и Лесковац (Бубањ, Грабовац, Доње Власе, Доње Међурово, Паси Пољана и Суви До, односно Бобиште, Братимировце и Мрштане), два насеља су градског карактера (Ниш-Бубањ и Ниш-Ђеле Кула, у градској општини Палилуле, град Ниш), четири насеља има значај општинског субцентра (Брестовац, Печењевце, Предејане и Џеп), шест насеља има значај центра заједнице насеља (Топоница, Малошиште, Богојевце, Губеревац, Житорађе и Алакинце), једно насеље има значај локалног, односно независног сеоског центра (Масурица), док су остала насеља (40) примарна (и остала) сеоска насеља.

У планском подручју, према Попису из 2011. године, живи 192.071 становника.

Идентификоване су четири категорије насеља разврстаних по демографској величини: патуљаста насеља са мање од 250 становника; мала насеља која имају од 250-500 становника; средња насеља са 500 до 1000 становника и велика насеља са више од 1000 становника.

Привреда

У непосредном окружењу трасе инфраструктурног коридора налазе се привредни центри Ниш и Лесковац, као и мањи центри Сурдулица, Власотинце и В. Хан. Остало су претежно насеља руралног карактера. Ниш и Лесковац, који располажу значајним компаративним предностима и локационо-развојним потенцијалом. Значајно је истаћи неопходност јачања веза између руралних и урбаних подручја, што руралним подручјима са значајним потенцијалом и близином великих тржишта отвара шансе за повезивање, унапређење и стимулисање развоја.

Подручје у непосредном окружењу обухвата ПП располаже значајним капацитетима у области хемијске, прехранбене индустрије, електро индустрије, текстилне индустрије, индустрије грађевинског материјала, металне индустрије ...

У осталим насељима основна делатност је пољопривреда. Као основни потенцијали посматраног подручја истичу се:

- сировинска основа,
- постојећи индустријски центри (Ниш и Лесковац) са значајним индустријским зонама,
- концентрација радно способног и стручног потенцијала (квалитетна радна снага),
- даљи развој малих и средњих предузећа, као фактора раста ефикасности производње,
- недовољно ангажована радна снага сеоских насеља,
- спремност локалних самоуправа за подршку развоју економије, инфраструктуре и др.

Пољопривреда

Генерално посматрано већи део трасе коридора пролази кроз изразито пољопривредни крај у коме је изузетно висок удео пољопривредног земљишта. У овом подручју ратарство је примарна делатност, мада у источним деловима постоје мање површине засади под воћњацима и виноградима у обухвату ПП.

Основни потенцијали планског простора, у области пољопривреде производње, посматрајући шире подручје којем припада обухват Просторног плана представљају:

- богата и дуга традиција бављења пољопривредом,
- широк појас земљишта различитог производног потенцијала, што омогућава богат производни програм,
- близина потрошачких центара Ниш, Лесковац, Врање, Пирот који представљају конзументе овог краја,
- солидни прерађивачки капацитети на овом подручју, као и добре саобраћајне везе.

Шумарство

У обухвату ПП делом су заступљене површине под шумом и шумско земљиште. Шуме су у приватном и државном власништву којом газдују ЈП Србијашуме у оквиру три газденске јединице.

Површина ПП којом газдује ЈП „Србијашуме“ износи 2.117,69 ха. Основна намена шума обухваћених ПП су *заштита земљишта од ерозије, производња дрвета и стална заштита шума.*

2.4.3. Инфраструктура

Саобраћајна инфраструктура

Основни саобраћајни капацитети **друмског саобраћаја ПП** су:

Државни путеви I реда:

- Државни пут IA реда бр.1: државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) - Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - државна граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево)
- Државни пут IB реда бр.39: Пирот - Бабушница - Власотинце - Лесковац - Лебане - Медвеђа - Приштина - Пећ - државна граница са Црном Гором (гранични прелаз Чакор).
- Државни пут IB реда бр.40: Владичин Хан - Сурдулица - државна граница са Бугарском.

Државни путеви II реда:

- Државни пут IIA реда бр.158: Мала Крсна - Велика Плана - Баточина - Јагодина - Ђуприја - Параћин - Ражањ - Алексинац - Ниш - Дољевац - Лесковац - Владичин Хан - Врање - Бујановац - државна граница са БЈР Македонијом.
- Државни пут IIA реда бр.225: Гаџин Хан - Брестовац - Бојник - Лебане
- Државни пут IIB реда бр.437: Лесковац - Горње Драговље
- Државни пут IIB реда бр.438: Власотинце - Грделица
- Државни пут IIA реда бр.232: Предејане - Црна Трава
- Државни пут IIB реда бр.440: Житорађе - Дикава - Мачкатица

У обухваћеном простору егзистирају системи општинских путева у свим обухваћеним општинама/градовима (Ниш, Гаџин Хан, Дољевац, Лесковац, Власотинце, Сурдулица, Владичин Хан) различитог степена изграђености, као и некатегорисани путеви (приступни, атарски и шумски путеви), који омогућују доступност овом простору из свих праваца.

Осим постојеће путне мреже категорисаних и некатегорисаних путева у обухвату/зони утицаја ПП, налази се и планирани коридор државног пута, који је тренутно у изградњи:

- државни пут на основном путном правцу бр. 1, Ауто-пут Е 75, деоница Ниш - граница са Републиком Македонијом (Прешево), који се на две позиције укршта са предметним далеководом - испред места Богојевце и код места Прилепац.

Траса предметног далековода је усклађена у обухваћеном простору у односу на саобраћајну инфраструктуру, уз примену одговарајућих мера и услова које произилазе из специфичности самог далековода.

Железнички саобраћај у обухвату ПП је заступљен преко:

- **магистралне пруге бр. 2**, Београд Центар - Младеновац - Лапово - Ниш - Прешево - државна граница, са значајним обимом путничког превоза и робног транспорта. Ова пруга је у систему европских железница и омогућује интегрално повезивање овог вида саобраћаја са осталим видовима саобраћаја;

На основу развојних планова „Железница Србије“ и у складу са Просторним планом Републике Србије, планира се реконструкција, изградња и модернизација пруге бр. 2, са циљем повећања квалитета превозне услуге, тако да постане пруга високих перформанси за мешовити саобраћај.

Водни саобраћај у обухвату Просторног плана је заступљен преко потенцијалног водног пута хидроенергетског система канала Дунав-Морава, са којим се планирани далековод такође укршта.

За хидроенергетски и пловидбени систем Дунав-Морава кроз Србију, планским документима је резервисан простор за потенцијални водни коридор, и утврђена је потреба даљег истраживања и израде посебног плана, како би се утврдиле реалне могућности и услови његове реализације.

Ваздушни саобраћај - у близини коридора планираног далековода, а ван обухвата ПП, налази се међународни аеродром "Константин Велики" Ниш, док је у обухвату ПП посебни аеродром "Мира" Лесковац (намењен за летење ваздухопловима за сопствене потребе и за спортско и аматерско летење по правилима визуелног летења, дању). Планирани далековод неће имати утицаја на одржавање прихватљивог нивоа безбедности ваздушног саобраћаја, у складу са постојећом законском регулативом из ове области и условима надлежних институција.

Водопривредна инфраструктура

Водотоци дуж коридора високонапонског далековода, припадају сливу Јужне Мораве и водном подручју Морава.

У погледу водоснабдевања општине којима пролази далековод припадају Горње-јужноморавском и Доње-јужноморавском регионалном систему водоснабдевања.

Далековод се укршта на три места са планираним магистралним цевоводима ових регионалних система водоснабдевања. Магистрални цевоводи имају заштитни појас минималне ширине 10 m.

Приликом укрштања трасе планираног далековода са објектима водопривредне инфраструктуре, потребно је придржавати се услова и ограничења надлежних водопривредних и комуналних предузећа.

Електроенергетска инфраструктура

Траса далековода 110 kV ТС "Ниш 1" - ХЕ "Врла III", укрштаће се са далеководима електроенергетске преносне мреже свих напонских нивоа: 400kV, 220kV и 110kV:

- траса далековода 113/2 укршта се са далеководом 400kV који има правац од ТС "Ниш 2" ка Приштини, као и са далеководом 110kV који има правац од Лесковца ка Лебану.
- траса далековода 113/4 укршта се два пута са трасом далековода 400kV број 461 "Лесковац 2" - "Врање 4", као и једанпут са трасом далековода 110kV број 1113 "Лесковац 2" - "Врла 3".

- траса далековода 113/5 укршта се са трасом далековода 400kV број 461 "Лесковац 2" - "Врање 4".

Траса далековода 110kV ТС "Ниш 1" - ХЕ "Врла III", укрштаће се и са далеководима средњенапонске електроенергетске дистрибутивне мреже напонских нивоа 35 kV и 10kV:

- траса далековода 110kV број 113/1 укрштаће се са трасом 3 далековода 10kV, једног далековода 35kV, и једног електроенергетског кабла 35 kV.
- траса далековода 110kV број 113/2 укрштаће се са трасом 12 далековода 10kV и три далековода 35kV.
- траса далековода 110kV број 113/4 укрштаће се са трасом 1 далековода 10kV.
- траса далековода 110kV број 113/5 укрштаће се са трасом 10 далековода 10kV и два далековода 35kV.

Сви наведени далеководи су у функцији и од виталног значаја за напајање конзума у насељима.

Плановима надлежних електродистрибуција предвиђена је реконструкција постојећих далековода.

Гасоводна инфраструктура:

У обухвату просторног плана посебне намене предузеће за изградњу гасоводних система, транспорт и промет природног гаса "Југоросгаз" А.Д., Београд, које у складу са Уговором о поверавању обављања делатности од општег интереса на траси магистралних гасовода МГ 9, МГ 10 и МГ 11, тренутно има изведене гасоводе и гасоводне објекте и планира изградњу гасовода и гасоводних објеката.

Изграђени гасоводи:

- Магистрални гасовод МГ 11 Ниш – Орљане, пречника □ 508,0 mm
- Разводни гасовод РГ 11-01 Орљане – Лесковац, пречника □ 323,9 mm
- Разводни гасовод РГ 11-01/1 ГРЧ Лесковац - ГМРС Лесковац, пречника □ 168,3 mm
- Деоница разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац - Врање (деоница ОЧМ Лесковац - ТС ГМРС Власотинце, пречника □ 323,9 mm

Планирани гасоводи:

- Деоницу наставка разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац - Врање (деоница ТС ГМРС Власотинце - БС Велика Копашница)
- Деоница наставка разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац - Врање (деоница БС Велика Копашница - граница општине Владичин Хан
- Деоница наставка разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац - Врање (деоница граница општине Владичин Хан и града Врања - ГМРС Врање)

Осим наведених планиран је и разводни гасовод ка Сурдулици из правца Владичиног Хана.

Траса планираног далековода 110 kV укршта се са постојећим разводним гасоводом РГ 11-01 Орљане - Лесковац и планираном деоницом наставка разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац - Врање (деоница ТС ГМРС Власотинце - БС Велика Копашница).

Инфраструктура продуктовода

Планира се изградња продуктовода за транспорт нафте и нафтних деривата од рафинерија до складишта и простора намењених за њихово чување. Планирати изградњу продуктовода у коридору магистралног гасовода МГ-11 Ниш-Лесковац, који представља наставак продуктовода од Сомбора до Ниша чија изградња је предвиђена Просторним планом подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију, Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш ("*Службени гласник РС*", бр. 19/2011).

Топловодна инфраструктура

Централизован топловодни систем грејања постоји у Нишу и Лесковцу у наредном периоду би га требало доградити одговарајућим бројем котловских капацитета. Изградња топловодне инфраструктуре планира се у подручјима изградње вишепородичних стамбених, пословних и јавних објеката.

Телекомуникациона инфраструктура

Приступна и транспортна телекомуникациона мрежа изведене су оптичким и бакарним кабловима положеним мањим делом у кабловску канализацију, а већим делом слободно у земљу или у заштитне ПВЦ/ПЕ цеви. Претплатници су преко спољашњих и унутрашњих извода повезани са дистрибутивном мрежом.

На предметном подручју планира се постављање телекомуникационе опреме нове генерације и полагање телекомуникационе инфраструктуре перспективног капацитета која ће омогућити увођење најсавременијих сервиса. У наредном периоду предвиђена је реконструкција, доградња и модернизација телекомуникационе мреже, уз постепено увођење оптичких каблова, као медијума преноса на свим нивоима.

У обухвату ПП постоје базне станице мобилне телефоније и радио релејни коридори на више локација. Планира се и изградња нових капацитета чија се локација у овом тренутку не може прецизно дефинисати, већ ће се дефинисати током процеса пројектовања. До нових базних станица мобилне телефоније потребно је изградити приводне оптичке каблове.

3.0. КОНЦЕПЦИЈА РЕШЕЊА СИСТЕМА ДАЛЕКОВОДА 110 kV бр. 113/х, ТС „Ниш I – Врла III“

110 kV далековод је преносни вод који служи за пренос електричне енергије у саставу електроенергетског система.

Састоји се од стубова и проводника који се постављају на стубове, као и остале опреме и уређаја који се постављају на стубове у сврху функционисања објекта и заштите (заштита од превисоког напона додира, случајног додира делова под напоном, вибрација и атмосферског пражњења, са даљинским управљањем). Стубови су слободностојећи, челично-решеткасти типа "Буре" и постављају се на темељне армирано-бетонске стопе.

3.1. ОПИС ТРАСЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА

Избор трасе планираног далековода условљен је, пре свега, постојећом трасом, која обезбеђује повољан однос са другом инфраструктуром, приступачност траси, повољну конфигурацију терена и геомеханичке услове, повољан однос према намени земљишта, постојећим објектима, природним и непокретним културним добрима, као и усклађеност са постојећим документима урбанистичког и просторног планирања.

Почетна тачка планираног далековода **DV110kV, бр.113/1** је постојећа трафостаница 110/35 kV ТС "Ниш 1", а његова крајња тачка је постојећа трафостаница 400/220/110 kV ТС "Ниш 2".

Почетна тачка планираног далековода **DV110kV, бр.113/2** је постојећа трафостаница 400/220/110 kV ТС "Ниш 2", а његова крајња тачка је постојећа трафостаница 110/10 kV ТС "Лесковац 4"

Почетна тачка планираног далековода **DV110kV, бр.113/4** је постојећа трафостаница 400/220/110 kV ТС "Лесковац 2", а његова крајња тачка је постојећа електровучна подстанца 110/35 kV ЕВП "Грделица".

Почетна тачка планираног далековода **DV110kV, бр.113/5** је постојећа електровучна подстанца 110/35 kV ЕВП "Грделица", а његова крајња тачка је постојећа хидроелектрана инсталисане снаге 2x16MW ХЕ "Врла III".

Дужина трасе DV110kV **бр.113/1** је око 14,5 km, **бр.113/2** око 47,5 km, **бр.113/4** око 12,5 km и **бр.113/5** око 34,5 km, односно укупно око 109 km.

Табела 3. Списак координата угаоних стубова далековода DV110kV, бр.113/х:

DV 110kV br.113/1 ТС"Ниш 1" - ТС "Ниш 2"			
број стуба	координата		напомена
	Y	X	
P	7568113.29	4797027.08	ТС "Ниш 1"
1	7568099.01	4796989.75	
2	7568098.65	4796931.20	
3	7569262.13	4794235.07	
4	7569535.58	4793286.22	
5	7569671.71	4793250.74	
6	7572730.60	4793966.76	
7	7574114.31	4794925.36	
8	7575678.64	4794692.47	
9	7578267.06	4794648.48	
10	7578777.68	4795133.29	
11	7579060.82	4795620.20	

P	7579098.31	4795706.20	ТС "Ниш 2"
DV 110kV br.113/2 ТС"Ниш 2" - ТС "Лесковац 4"			
број стуба	координата		напомена
	Y	X	
P	7577191.82	4762521.87	ТС "Лесковац 4"
1	7577198.80	4762534.86	
2	7577287.98	4762612.43	
3	7577310.30	4762943.73	
4	7577314.88	4763581.26	
5	7577595.49	4763762.37	
6	7577995.77	4763719.88	
7	7578081.12	4763737.52	
8	7578402.62	4764195.55	
8a	7579371.66	4765436.67	
9	7580603.61	4767022.91	
10	7578985.39	4769088.58	
11	7578738.20	4769866.05	
12	7578596.25	4770094.41	
13	7578561.56	4770422.72	
14	7578228.10	4771471.97	
15	7577127.85	4774095.16	
16	7575738.32	4775495.13	
17	7574395.13	4777199.35	
18	7573787.67	4778506.34	
19	7574201.05	4779213.11	
20	7574387.19	4779400.28	
21	7574336.30	4780431.23	
22	7572644.62	4781925.58	
23	7571368.39	4784444.70	
24	7569663.95	4785201.00	
25	7569319.11	4786657.39	
26	7569780.59	4788482.53	
27	7569640.22	4788620.28	
28	7570032.37	4791564.02	
29	7569582.92	4793122.36	
30	7569647.86	4793193.84	
31	7572757.79	4793920.61	
32	7574126.59	4794879.91	
33	7575648.38	4794648.93	
34	7578282.61	4794603.40	
35	7578794.97	4795078.49	
36	7579076.66	4795616.95	
P	7579107.11	4795704.33	ТС "Ниш 2"
DV 110kV br.113/4 ТС"Лесковац 2" - ЕВП "Грделица"			
број стуба	координата		напомена
	Y	X	

P	7580686.78	4759480.72	ТС "Лесковац 2"
1	7580656.61	4759383.75	
2	7580746.71	4759274.60	
3	7581226.75	4759337.39	
4	7582505.20	4758961.87	
5	7582708.43	4758641.69	
6	7584398.25	4758647.44	
7	7584622.52	4758542.53	
8	7584782.27	4757590.79	
9	7584789.04	4757302.55	
10	7584881.55	4757057.24	
11	7584880.48	4756722.18	
12	7585128.94	4756492.75	
13	7585815.54	4755059.26	
14	7586585.58	4753591.50	
15	7587018.82	4753120.82	
16	7586994.48	4752944.91	
17	7586227.29	4751752.21	
P	7586250.01	4751690.04	ЕВП "Грделица"
DV 110kV br.113/5 ЕВП "Грделица" - ХЕ "Врла III"			
број стуба	координата		напомена
	Y	X	
P	7595827.74	4725865.18	ХЕ "Врла III"
1	7595616.38	4725894.82	
2	7593715.49	4727731.87	
3	7592357.83	4730153.42	
4	7592071.29	4731587.38	
5	7590423.81	4733539.44	
6	7590184.25	4734702.88	
7	7590605.07	4736376.97	
8	7590554.69	4736741.95	
9	7590475.29	4738018.04	
10	7590448.28	4738799.96	
11	7590676.68	4739350.30	
12	7591128.61	4739572.39	
13	7591472.51	4740165.86	
14	7592184.27	4740844.02	
15	7592674.14	4741597.67	
16	7592846.64	4741795.21	
17	7593148.68	4742292.49	
18	7593524.47	4743164.22	
19	7593585.77	4743812.56	
20	7593715.08	4744827.80	
21	7593391.56	4745575.99	
22	7592679.37	4746478.03	
23	7591860.19	4747442.52	
24	7591082.31	4748124.24	

25	7590528.22	4748508.22	
26	7590229.06	4748670.08	
27	7589378.18	4749576.47	
28	7588579.80	4750911.23	
29	7588070.65	4751986.01	
30	7587191.25	4752936.49	
31	7587007.62	4752903.38	
32	7586262.80	4751738.81	
P	7586267.92	4751692.49	ЕВП "Грделица"

4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ

4.1. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОКВИРУ ОБУХВАТА ПП

Квалитет животне средине предметног простора је у одређеној мери очуван, јер највећи део трасе далековода пролази преко пољопривредног и шумског земљишта. Зоне грађевинских подручја са урбаним центрима, изграђеном инфраструктуром локалног и регионалног значаја, пољопривредне зоне које се интензивно обрађују, су подручја која носе одређене ризике према животnoj средини. Локације депонија, експлоатационих пунктова минералних сировина, деградирани ерозиони простори и клизишта као и зоне линијских извора загађења представљају подручја и локације загађене и деградиране животне средине.

Основни чиниоци који негативно утичу на стање квалитета животне средине су:

- нерегулисано испуштање отпадних вода из насеља и индустрије (Ниш и Лесковац);
- загађење индустријском производњом (појава загађујућих материја различитог типа у току производних процеса);
- појаве непланске изградње;
- железнички и друмски саобраћај;
- неконтролисано и неправилно коришћење агрохемикалија у пољопривреди;
- непланска и неконтролисана експлоатација шума и ерозија земљишног покривача;
- емисије загађујућих материја из индивидуалних ложишта;
- инфраструктурна мрежа и преносни енергетски систем (продуктовод и високонапонска мрежа),
- непланска и неконтролисана експлоатација минералних сировина;
- нередовно или одсуство организованог прикупљања чврстог комуналног отпада, несанитарне депоније.

Загађење ваздуха и извори буке узроковани саобраћајем су присутни у непосредној близини државних путева I и II реда и железничке пруге.

Значајнији извор загађења представља индустрија у оквиру обухвата и у окружењу. Комунална инфраструктура (комунални отпад, несанитарно одвођење отпадних вода) има изузетно велики утицај на животну средину.

Оцена квалитета вода (у оквиру обухвата) у долинским подручјима показује умерен еколошки статус, без обзира на појаву неконтролисаног изливања отпадних вода из насеља и индустрије. Проблем за прецизније оцењивање квалитета вода је недовољан број мерних станица за анализе хемијског загађивања вода.

Разматрано подручје је прилично угрожено у погледу ерозивних и бујичних процеса. Такође су присутне зоне плављења преко којих прелази траса далековода.

Јужна Морава као најважнији водоток предметног подручја је већим делом регулисана, али на две локације (Заплањска Топоница и Губеревац) није, па долази до плављења околног терена што захтева примену мера заштите од поплава. Такође критична тачка је и Туловска река, на месту изливања, где долази до плављења електроенергетског постројења у Лесковцу, па захтева мере заштите од поплава. Планирани далековод пресеца Ветерницу, Јабланицу, реку Врлу и Козарачку реку.

У обухвату ПП налазе се просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности предметног подручја (еколошки значајна подручја еколошке мреже Републике Србије), које се морају користити у складу са режимима заштите природе.

Са друге стране површинска експлоатација минералних резерви, шљунка, песка, грађевинског камена и сл., представљају значајне деградационе пунктове, нарушавањем

природне равнотеже земљишних, обалских и водених екосистема.

На основу присутних еколошких параметара (зона еколошког потенцијала и зоне еколошког оптерећења различитог степена) извршена је **просторна диференцијација животне средине** у оквиру захвата, која је усаглашена са еколошком валоризацијом простора виших планских докумената. У оквиру обухвата плана издвајају се следеће зоне:

- зоне квалитетне животне средине,
- зоне петежно квалитетне животне средине,
- зоне угрожене животне средине,
- зоне загађене и деградиране животне средине.

Подручје **квалитетне животне средине**: шумска подручја, туристичке зоне контролисаног развоја, пољопривредне воћарске и виноградарске зоне, подручја са природном деградацијом, ливаде и пашњаци, ловна и риболовна подручја, водотоци II класе) са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. За ова подручја треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја, односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја. Потребно је резервисати и чувати подручја од загађивања из стратешких разлога.

Подручје **претежно квалитетне животне средине** су локалитети на већем делу планског подручја са: релативно неизмењеном природном средином; неадекватно регулисаним саобраћајем; индивидуалним грејањем; нерешеним системом прикупљања и канализације отпадних вода; неадекватном употребом агрохемијских средстава, која проузрокује загађивање земљишта; у ову категорију се убрајају мања насеља сеоског типа, као и туристички комплекси и места са недовољно контролисаном посетом;

Зоне и локације **угрожене животне средине**, одликују се прекограничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху, води и земљишту. То су зоне око ширих зона градских језгара, односно периурбане зоне без организованог система мера заштите животне средине, индустријским капацитетима (прехрамбеним, текстилним и осталим индустријама са уграђеним системима за пречишћавање ваздуха и воде) који емитују извесне загађујуће материје и штетне индустријске отпатке; са бесправном изградњом и незадовољавајућим решењима контроле квалитета животне средине; у овој категорији су и локалитети малих загађивача, зоне интензивне пољопривреде, шири коридори државних путева I реда, железнице и зоне око великих сточних фарми;

Подручје **загађене и деградиране животне средине** са великим утицајем на загађење животне средине налази се на локалитетима са индустријским капацитетима који емитују загађујуће материје у ваздух и воду и штетне индустријске отпатке у ужим градским зонама и насељеним местима са епизодним загађењем ваздуха која су изнад дозвољених вредности и незадовољавајућом контролом квалитета животне средине, са могућношћу појаве проблема угрожавања буком, непријатним мирисима, индустријским и комуналним отпадом и саобраћајем, који се налазе на растојању од око 10 km у правцу доминантног ветра средњих загађивача - Лесковац, ужег коридора аутопута и пруге. Такође, у категорији вишег степена загађености налазе се и локација регионалне депонија Желковац (Лесковац), постојећа депонија у Нишу и локалитети експлоатације и прераде металичних минералних сировина.

ГРАФИЧКИ ДЕО: ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Р 1:50000.

4.2. КВАЛИТЕТ ВАЗДУХА И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ

Имајући у виду да у оквиру планског обухвата нису вршена мерења загађености ваздуха за предметну процену, о могућим изворима загађивања можемо говорити на основу познатих ставова и механизма загађивања атмосфере и на основу података мониторинга РС.

Главни извори загађења ваздуха на територији ПП су:

- индивидуална ложишта домаћинства, које ваздух загађују током зимског периода године (за огрев се користи дрво и угаљ);
- саобраћај дуж саобраћајница, пре свега, државног пута I реда Е -75, у чијој непосредној близини долази до незнатно повећане концентрације сумпор-диоксида, угљен-моноксида, азотних оксида, формалдехида, дима, чађи и олова као последица издувних гасова из моторних возила, локалних и некатегорисаних путева без коловозног застора (повећана запрашеност се јавља током сушних летњих месеци) и железничког коридора;
- депоније и сметлишта комуналног отпада представљају такође загађиваче ваздуха, с обзиром на мање количине одложеног отпада на овим локалитетима на подручју Плана.

За предметни обухват коришћени су релевантни подаци из постојећих извора за подручје града Ниша - Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у РС 2014.год. (Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Агенција за заштиту животне средине) – табела бр.4 и табела бр.5.

Табела бр.4: Тренд квалитета ваздуха по агломерацијама – Извод из табеле

	бр. становника	Категорије квалитета ваздуха				
		2010	2011	2012	2013	2014
Агломерација Ниш	260.236	III	III	II	I	I

Табела бр. 5: Структура оцена квалитета ваздуха у агломерацији Ниш у периоду од 2010-2014. фреквенција класа квалитета ваздуха одређених индексом SAQI.

	ОДЛИЧАН					ДОБАР					ПРИХВАТЉИВ				
	CO	SO ₂	O ₃	NO ₂	PM ₁₀	CO	SO ₂	O ₃	NO ₂	PM ₁₀	CO	SO ₂	O ₃	NO ₂	PM ₁₀
2010	97	98	88	77	12	2	2	9	17	22	1	0	3	6	31
2011	95	99	52	68	6	3	1	35	26	20	2	0	13	5	26
2012	86	99	63	53	26	5	1	23	37	32	5	0	14	9	24
2013	97	100	47	77	62	2	0	20	22	10	1	0	31	1	13
2014		100		98			0		2	23		0		0	17

	ЗАГАЂЕН					ЈАКО ЗАГАЂЕН				
	CO	SO ₂	O ₃	NO ₂	PM ₁₀	CO	SO ₂	O ₃	NO ₂	PM ₁₀
2010	0	0	0	0	19	0	0	0	0	16
2011	0	0	0	1	16	0	0	0	0	30
2012	4	0	0	1	9	0	0	0	0	9
2013	0	0	2	0	7	0	0	0	0	8
2014		0		0	11	0				10

У агломерацији Ниш, ваздух је константно у периоду 2010. – 2014.год био оптерећен суспендованим честицама PM₁₀, чије је прекорачење дневних граничних вредности (ГВ) у 2014. години забележено током 21% дана. Прекорачења PM₁₀ у целом периоду имају негативан тренд иако су она у 2014. год. нешто присутнија него у 2013.год. Код осталих параметара забележен је опадајући тренд.

На основу старијих података за град Лесковац, у оквиру мониторинга који спроводи РС, измерене су концентрације SO₂, NO₂, чађи, УТМ и суспендованих честица - табела бр.6.¹

¹ Подаци преузети из СПУ ППРС на животну средину, 2010

Табела бр.6. – Подаци о средњим вредностима, броју дана преко ГВИ и максималним дневним вредностима мерених загађујућих материја, Агенција за заштиту животне средине 2008/2009.

Лесковац	SO ₂ ,µg/m ³	NO ₂ , µg/m ³	чађи, µg/m ³	УТМ mg/m ³ /дан
извор	1	1	1	144,6
средња вредност	11	7	8	
бр. дана преко ГВИ	0	3	0	
максималне дневне вредности	58	108	30	

Оцена квалитета ваздуха

На основу претходних података и чињенице да су индустријска постројења дислоцирана у оквиру урбаних центара Ниш и Лесковац који би могли да изазову веће загађење ваздуха, може се закључити да је квалитет ваздуха на подручју плана углавном незгађен, а да се повремено могу јавити повећане концентрације појединих материја у ваздуху у непосредној близини саобраћајница и на појединим локацијама (око котларница, индивидуалних ложишта и појединачних производних погона са специфичним технологијама.)

4.3. КВАЛИТЕТ ВОДЕ И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ

Квалитет површинских и подземних вода је битан параметар у оцени стања животне средине. Загађене воде вишеструко угрожавају животну средину и повећавају ризик по здравље људи, тако да је неопходно обезбедити адекватно управљање квалитетом вода и да би се спречило или ограничило уношење у воде опасних, отпадних и других штетних материја.

На основу Студије *Стање површинских вода у 2012. и 2013. години* (Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Агенција за заштиту животне средине РС), приказано је стање водотокова у Србији. На основу Оквирне директиве о води ЕУ (2000/60/ЕС) и важећих законских аката, РС преко надлежних органа и институција врши мониторинг површинских вода на утврђеним тачкама (мерним станицама) и обавештава о стању – квалитету површинских вода.

Утврђивање еколошког (биолошког и физичкохемијског) статуса/потенцијала водотокова 2012. и 2013.год. вршена је на основу Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметара хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, бр.74/11) и Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник бр.“ 35/11 и „Службенигласник РС“ бр.24/14).

За предметни обухват из поменуте документације релевантне су следеће тачке -мерна места:

- JMOR₄ – Јужна Морава, мерно место Грделица,
- JMOR₃ – Ј.Морава, мерно место Корвинград
- JBL_JM_1- Јабланица, мерно место Печењевце,
- VET_1 – Ветерница, мерно место Лесковац,
- VRL_1 – Врла, мерно место В. Хан.

У наредој табели (табела бр.7), приказан је еколошки статус/потенцијал водених тела у обухвату просторног плана на основу мерених параметара квалитета за 2012. и 2013. год.

Табела бр.7: Оцена еколошког статуса/потенцијала водотокова у 2012/2013 год..

Мерно место	Фитобетос	Водени макробеск-ичмењаџи	Физичко хемијски елементи квалитета	Специфичне загађујуће материје	Оцена еколошког статуса/ потенцијала	% нивоа поузда-ности
JMOR ₄	Добар	Добар	Умерен	Добар	Умерен	висок
JMOR ₃	Умерен	Добар	Умерен	Умерен	Умерен	висок
JBL_JM_1	Умерен	-	Умерен	Добар	Умерен	висок
VET_1	Умерен	Умерен	Умерен	Добар	Умерен	висок
VRL_1	Умерен	Умерен	Умерен	Добар	Умерен	висок

За потребе предметног елабората нису вршења посебна мерења која би дала комплетну слику о квалитету свих водотокова предметног обухвата. Углавном се сматра да највећа опасност површинским воденим токовима прети од:

- неадекватне санитације, посебно у руралним пределима,
- непостојање предтретмана отпадних вода у оквиру већих урбаних целина и у оквиру технолошких процеса,
- примена претеране хемизације у зони пољопривреде,
- депоновање отпада у зонама обале, као и на свим другим водоносним слојевима.

Угроженост *подземних вода* у вези је са захватањем подземних вода каптирањем извора/врела или бушеним/копаним бунарима, и то највише од стране локалног становништва, а у знатно мањем обиму за потребе привредних објеката. Проблеми који могу угрозити подземне воде углавном се односе на антропогене активности, односно несавесно деловање људи и одсуство општинских одлука и казних одредби за ову врсту загађивања животне средине. Карактеристично је одлагање отпада из домаћинства у близини окућница, формирање дивљих сметлишта, неадекватно одлагање пољопривредног отпада у плитким водоносним слојевима, што може допринети инфилтрацији загађујућих материја у подземне слојеве.

Оцена квалитета вода

Квалитет воде Јужне Мораве и њених притока, је на задовољавајућем нивоу, иако прима све отпадне воде директно из насеља или процедурне воде из окружења.

Индикатор квалитета *подземних вода* изворишта у погледу микробиолошке неисправности, показује да је у Јабланичком и Нишавском округу проценат неисправности од 10 - 25% или „умерен“ и остварује мањи утицај на већи број становника. Индикатор квалитета подземних вода у погледу физичко хемијске неисправности је од 20-50% или „умерен/лош“ и остварује мањи утицај на већи број становника².

4.4. КВАЛИТЕТ ЗЕМЉИШТА И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ

Предметни обухват, је у великој мери је под пољопривредним и шумским земљиштем.

Примарна функција земљишта на планском подручју делимично је нарушена дејством више међусобно комплементарних фактора (природних и антропогених) које се огледају у промени њених физичких структура и физичко-хемијских особина у педолошком супстрату:

- *Природне појаве и процеси*: Ерозиони процеси, настали као последица неповољних карактеристика рељефа, а превасходно услед дејства воде и прекомерне експлоатације шума (формирање шумских влака за извлачење дрвне масе, израда приступних путева, смањење интензитета интерцепције). Процесима ерозије нарочито су захваћена плитка и стрма земљишта са већим нагибима. Велики дегенеративни проблем тла су клизишта.

² Према Индикатору квалитета подземних вода и утицаја на становништво (према Вељковић Н. Јовичић М., 2008) *Квалитет подземних вода СПУ ППРС, 2010*

- *Антропогене појаве и процеси:* Промене намене земљишта (конверзија пољопривредних у грађевинска подручја изградњом насељских структура и пратећих инфраструктурних објеката), неадекватан начин обраде земљишта, сметлишта и депоније чврстог отпада (ако се узме у обзир да се штетне материје приликом разлагања отпада инфилтрирају у педолошки супстрат), водопрпусне септичке јаме у домаћинствима, примена вештачких ђубрива и средстава за заштиту биља у пољопривреди (имајући у виду да се око једне трећине вештачких ђубрива кумулира у земљишту, а тај проценат приликом примене пестицида износи скоро 70%), загађивање земљишта уз путни појас (услед таложења честица олова које се продукују путем издувних гасова моторних возила и заслањивања земљишта, као последица посипања соли натријум-хлорида ради одржавања путева током зимске сезоне), непланска сеча шума (утиче и на водни режим, а последица је интензивирање ерозије и деградација земљишта), експлоатација минералних сировина (може трајно да уништи површински слој земљишта, те је јако важна рекултивација и санација приликом и након експлоатације) и др.

Вишегодишњим испитивањем земљишта у лабораторији „Завода за пољопривреду Лесковац“ у Лесковцу установљено је да је, у односу на пре двадестак година, дошло до смањења рН вредности земљишта за 0,2 – 0,3 јединице, с једне стране, а с друге стране дошло је до смањења процента хумуса у земљишту, као и до смањења садржаја фосфора и калијума – што указује да је дошло до погоршања квалитета земљишта односно да је већина тих узорака јако кисела.

На загађење земљишта највише утиче индустрија, саобраћај (тешки метали) и интензивно коришћење пестицида у пољопривредној производњи чија је употреба у великој мери неправилна и неконтролисана.

Истраживање квалитета земљишта за потребе израде предметног елабората нису вршена.

Оцена квалитета земљишта

Загађење углавном долази из пољопривреде и неадекватне санитације (рурално загађење) као и из саобраћаја и дивљих депонија. Повећане концентрације полутаната у земљишту везане су за поједине локације, док је остало земљиште због неприступачних терена и ограничене урбанизације, углавном незагађено. Међутим присутна је тенденција повећање киселости земљишта и смањење процента хумуса, што значајно утиче на плодност.

4.5.БУКА

Бука у животној средини представља сваки нежељени звук или шум. У складу са Законом о заштити од буке у животној средини («Службени гласник РС», бр. 36/2009 и 88/10), јединица локалне самоуправе која се бави заштитом животне средине преко надлежне институције врши праћење индикатора буке у оквиру своје ингеренције, а на основу програма мониторинга. О нивома буке у обавези је да обавештава јавност и да спроводи мере заштите од буке.

На основу општих сазнања о овој врсти акустичног загађивања средине и предметног захвата, евидентно је одсуство значајнијих извора који кумулативно продукују акустични вид загађења. С обзиром на карактер планског подручја, може се констатовати да комунална бука не утиче на деградацију квалитета животне средине. Евентуална прекорачења дозвољених нивоа буке краткотрајног су интензитета али перидична и претежно се односе на буку пореклом од саобраћаја дуж друмског (ауто-пута) и железничког саобраћаја. Прописане граничне вредности које је неопходно поштовати у урбаним срединама су дате у оквиру Уредбе о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини («Службени гласник РС» бр. 75/10).- табела бр.8

Табела бр.8. граничне вредности индикатора буке на отвореном простору

НАМЕНА ПРОСТОРА	највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
	ДАН	НОЋ
Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови	50	40
Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
Чисто стамбена насеља	55	45
Пословно-стамбена подручја, трговинско-стамбена подручја, дечија игралишта	60	50
Градски центар, занатска, трговачка, административно-управна зона са становима, зоне дуж аутопутева и магистралних саобраћајница	65	55
Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без становања	На граници зоне, бука не сме прелазити нивое у зони са којом се граничи	

4.6. НЕЈОНИЗУЈУЋЕ ЗРАЧЕЊЕ

Нејонизујућа зрачења су електромагнетна зрачења која имају енергију фотона мању од 12,4 eV. Она обухватају: ултраљубичасто зрачење, видљиво зрачење, инфрацрвено зрачење, радиофреквентно зрачење, електромагнетна поља ниских фреквенција и ласерско зрачење. Нејонизујућа зрачења обухватају и ултразвук или звук чија је фреквенција већа од 20 kHz.

Извор нејонизујућег зрачења јесте уређај, инсталација или објекат који емитује или може да емитује нејонизујуће зрачење.

Извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса јесте извор који може бити опасан по здравље људи узимајући у обзир најбоље доступне научне податке.

Електромагнетно зрачење је својство супстанце која има електричне или магнетне особине и у стању је да емитује зраке одређене таласне дужине и фреквенције. Ово зрачење изазива појаву врсте загађења које називамо **електромагнетно загађење** које се јавља код уређаја који производе електромагнетно зрачење. Мобилни телефони, каблови високог напона, репетитори и антене само су неки од извора електромагнетног зрачења. Мобилни телефони су узрочници различитих можданих обољења.

Са гледишта животне средине примарна заштита од утицаја далековода који се могу јавити као последица изградње (привремено) и експлоатације (трајно) се обезбеђује избором трасе ван насеља, заштићених објеката и простора са природним и културним добрима, а допунска успостављањем заштитног и извођачког појаса, на појединим деоницама планским условљавањем појачане електричне и механичке сигурности и/или минимално дозвољених сигурносних висина и удаљености инсталације далековода.

Максималне вредности електричног (kVeff/m) и магнетног поља (mT) при нормалном раду далековода морају бити у границама препоручених од стране Светске здравствене организације (WHO), односно норматива који су прихваћени од Међународног удружења за заштиту од зрачења (IRPA), Међународне комисије за заштиту од нејонизујућег зрачења (INIRC) и Европског комитета за стандардизацију у електротехници (CENELEC).

Табела9. Препоручене граничне вредности експонираности електричним и магнетним пољем

Организација	Електрично поље kV/m(eff)				Магнетно поље mT(eff)			
	J mA/m ²	еквивал. kV/m	кратк. kV/m	8-24 h/d kV/m	J mA/m ²	еквивал. mT	кратк. mT	8-24 h/d mT
IRPA								
-за професионалну изложеност	10	25	30	10	10	5	5	0,5
-за јавност	2	5	10	5	2	1	1	0,1
CENELEC								
-за професионалну изложеност	10	30		10	10	1,6		1,6
-за јавност	4	12		10	4	0,64		0,64
AOGIH								
-за професионалну изложеност	10	25		25	10	0,71		1
-за јавност								
ICNIPR								
-за професионалну изложеност	10	25		10	10	0,5		0,5
-за јавност	2	5		5	2	0,1		0,1

Према наведеним препорукама, дозвољена ефективна вредност износи за :

а) електрично поље

- $K_{max} = 5 \text{ kV/m}$, за особе које трајно бораве у близини електроенергетских објеката,
- $K_{max} = 10 \text{ kV/m}$, за раднике који одржавају електроенергетске објекте.

б) магнетна индукција

- $B_{ef} = 0.1 \text{ mT}$, за раднике који одржавају електроенергетске објекте и особе које трајно бораве у близини електроенергетских објеката.

Заштитни појасеви (зоне) далековода, зависно од напонског нивоа износе за далековод напонског нивоа 110 kV :

- за једноструки вод заштитна зона је ширине 22,0 m (2 x 11,0 m од осе далековода),
- за двоструки вод заштитна зона је ширине 24,0 m (2 x 12,0 m од осе далековода).

Подаци о изворима нејонизујућг зрачења у оквир уобухвата ПП (2011.год.)

Нискофреквентни извори зрачења – (нејонизујуће зрачење опсега од 0 до 10 kHz)

Програм систематског испитивања нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини за период од 2011 до 2012. године саставни део **Уредбе о утврђивању програма систематског испитивања нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини за период од 2011. до 2012. год.** „Службени гласник РС“, бр. 102/2010.

У оквиру програма мерења, мерене су тренутне вредности јачине електричног поља и магнетне индукције. Мерне тачке су одабране тако да се омогући најбоља оцена нивоа електромагнетног зрачења и утицаји на становништво и животну средину са нагласком на зоне посебне осетљивости, са мерним уређајима усмереним ка извору зрачења.

На основу Правилника о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС,“ бр. 104/09) референтни гранични нивои излагања становништва временски променљивим електричним, магнетским и електромагнетским пољима који служе за практичну процену изложености у зонама повећане осетљивости за фреквенцију поља $f = 50 \text{ Hz}$ (индустријска учесталост) су:

- Јачина магнетног поља: $E_1 = 100 / f = 2000 \text{ V/m}$
- Магнетна индукција (густина магнетног флукса): $B_1 = 2 / f = 40 \text{ } \mu\text{T}$

На основу тога се прорачунава степен изложености као однос измерене вредности и референтног граничног нивоа (E/E_1 односно B/B_1) и он не сме бити већи од 1 или 100%.

Мерна места у оквиру обухвата ПП:

1. Прикључни ДВ за ТС 110/10 кV Лесковац 4, Булевар Николе Пашића бб, Лесковац,
2. ТС 110/10 кV „Лесковац“, Лесковац 4, Булевар Николе Пашића бб, Лесковац
3. ТС 110/10 кV – „Ниш 8“, улица Димитрија Лека, насеље Ледена стена,
4. НВ „Ниш 1 Топоница“ 35 кV, насеље Девети мај, стуб 7 .
5. ДВ 153 (110 кV) ТС Врање 1- ТС Врла 3, Сурдулица

Закључак

У наредној табели (табели бр.10) приказани су резултати мерења нејонизујућег зрачења нискофреквентних извора у оквиру обухвата ПП

Табела бр. 10: Резултати мерења нејонизујућег зрачења нискофреквентних извора у оквиру обухвата ПП

Мерно место	Резултати мерења		
	Електрично поље E [V/m] - % у односу на референтну граничну вредност	Магнетна индукција В[μТ] - % у односу на референтну граничну вредност	ЗАКЉУЧАК НА ОСНОВУ МЕРЕЊА
Прикључни ДВ за ТС 110/10 кV Лесковац 4, Булевар Николе Пашића бб, Лесковац	18,9	2,59	ИЗВОР НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА
ТС 110/10 кV „Лесковац“, Лесковац 4, Булевар Николе Пашића бб, Лесковац	18,19	0,32	ИЗВОР НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА
ТС 110/10 кV – „Ниш 8“, улица Димитрија Лека, насеље Ледена стена,	1,05	0,96	НИЈЕ ИЗВОР НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА
НВ „Ниш 1 Топоница 35 кV“, насеље Девети мај, стуб	19,67	4,86	ИЗВОР НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА
ДВ 153 (110 кV) ТС Врање 1- ТС Врла 3, Сурдулица	10,91	6,2	ИЗВОР НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

Високофреквентни извори зрачења (нејонизујуће зрачење опсега од 10 kHz до 300 GHz);

Програм систематског испитивања нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини за период од 2011. до 2012. за високофреквентно подручје - саставни део Уредбе о утврђивању програма систематског испитивања нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини, за период од 2011. до 2012. год. објављене у „Службеном гласнику РС“, бр. 102/2010.

Мерна места у оквиру ПП:

Радио базне станице мобилне телефоније:

- Ниш, Војислава Илића, бб (Telekom Србија)
- Лесковац, Дом привреде, бб (Vip)

Телекомуникациони предајници радио релејних система (радио и тв станице):

- Ниш Др. Зорана Ђинђића бр.19 (РТВ 5)
- Лесковац ЈП “Радио Лесковац“, брдо Хисар

Испитивање електромагнетног зрачења предметних извора и осталих релевантних извора нејонизујућих зрачења у радиофреквентном опсегу дефинисаним техничким карактеристикама у зони од интереса. Избор тачака испитивања у зони од интереса је у

складу са распоредом опреме предметног извора испитивања, потенцијалних релевантних извора и потенцијалних узрока пертурбације;

Само у зони далеког поља предметног извора и осталих релевантних извора.

Детаљним испитивањем се спроводи фреквенцијски селективно мерење на фреквенцијама од интереса тј. фреквенцијама на којима раде релевантни извори зрачења на предметној локацији и екстраполација измерених вредности ради одређивања максималних вредности електричног поља и максималног фактора изложености на локацији.

Резултати добијени детаљним испитивањем се пореде са дозвољеним референтним граничним нивоима који су дефинисани важећим прописима и служе за одређивање утицаја постојећег нивоа зрачења на становништво.

Закључак

У наредној табели бр. 11. приказани су резултати мерења нејонизујућег зрачења високофреквентних извора у оквиру обухвата ПП

Табела бр. 11: Резултати мерења високофреквентних извора у оквиру обухвата ПП

Радио-базне станице мобилне телефоније				
Мерно место	E_{max} (V/m)	E_{ref} (V/m)	К %	$E_{укупно}$ (V/m)
Ниш, улица Војислава Илића бб, Телеком	1,17	21,1	4,19	1,31
Лесковац, Дом правде (Вип)	1,39	11,35	12,23	1,93
Телекомуникациони педајници радио релејних система (радио и ТВ станице)				
Ниш, Булевар др Зорана Ђинђића бр.19, РТВ 5	1,30	11,20	11,62	1,94
Лесковац, ЈП „Радио Лесковац“	2,87	11,2	19,82	2,27

E_{max} – максимална вредност јачине електричног поља на разматраном фреквенцијском опсегу. Вредност одговара екстраполираној вредности јачине електричног поља за временски променљива поља, односно измерену вредност јачине електричног поља са урачунатом мерном несигурношћу, за временски константна поља.

E_{ref} - референтни гранични нивои на фреквенцији f према Правилнику о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, бр. 1004/09),

К % - однос максималне вредности јачине електричног поља на датој фреквенцији f и референтног граничног нивоа на фреквенцији f у %:

$$K (\%) = E_{max} / E_{ref}$$

$E_{укупно}$ – укупна максимална јачина електричног поља која потиче од релевантних извора зрачења у тачки испитивања $E_{укупно} = a E_{max}$

У свим мерним тачкама вредности јачине електричног поља су мање од референтног граничног нивоа.

Оцена нивоа зрачења

С обзиром да је у протеклом периоду уочен повећан интензитет нејонизујућег зрачења из појединачних нискофреквентних извора (далековода и ТС), неопходно је на основу свих доступних техника, сазнања и Законских прописа успоставити интензитет зрачења на безбедоносни ниво, посебно у зонама повећане осетљивости.

4.7. ПРИРОДНО НАСЛЕЂЕ

У оквиру предметног ПП према Условима надлежног Завода за заштиту природе бр. 03 020-182/2, од 29.01.2015. године, констатоване су следеће природне вредности и објекти од значаја за очување биолошке разноврсности:

Еколошки значајна подручја еколошке мреже РС:

- Део подручја ППППН налази се у оквиру националне Еколошке мреже и то као одабрано подручје за дневне лептире (РВА 18) Кукавица, у складу са одредбама Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС., бр. 102/10).

Споменици природе:

- На територији града Лесковца, у КО Богојевце, налази се заштићено природно добро, споменик природе „Богојевачки брест-запис“, Одлука о заштити споменика природе бр. 06-7/04-01 од 02.04. 2004. год.
- На територији града Лесковца, у КО Губеревцу, налази се заштићено природно добро, споменик природе „Стабло тополе-запис у Губеревцу“, Одлука о заштити споменика природе, бр. 06-7/04-01 од 02.04. 2004. год.
- На територији града Лесковца, у КО Сејанице, налази се заштићено природно добро стабло оскоруше, Одлука о заштити споменика природе бр. 06-7/04-9.

Према ПП града Лесковца подручја у поступку скидања заштите су:

Споменик природе Богојевачки брест-запис, који се општинском одлуком града Лесковца 2004. стављен под заштиту као природно добро треће категорије; с обзиром да је сасушен и оштећен и не поседује одлике због којих је стављен под заштиту, Завод за Заштиту природе Србије дао је 2009. године решење о престанку и брисању споменика природе. У току је спровођење процедуре скидања заштите, која је у надлежности града Лесковца.

Споменик природе „Стабло тополе - запис у Губеревцу“ је одлуком Скупштине општине Лесковац 2004. године стављен под заштиту као значајно природно добро треће категорије. Ово стабло од удара грома, поткопавања и година, не поседује више одлике због ког је стављен под заштиту, стога је ЗЗП Србије 2007.године донео решење о престанку и брисању споменика природе.У току је процедура скидања заштите која је у надлежности града Лесковца.

Како до сада нису донети Акти о престанку заштите, поменута стабла још увек имају статус заштићених природних добара. У том смислу предметна стабла се третирају и даље као споменици природе треће категорије.

Регионалним Просторним планом општина Јужног Поморавља се иницира заштита простора идентификованих просторних целина (чији се делови налазе у оквиру планског обухвата) и то:

- *Подручја Грделичке клисуре* као комбинације природног и културног предела и репрезентативни пример интензитета и обима водне ерозије, са значајним појавама флористичког и фаунистичког диверзитета, специфичном гелешком грађом и феноменима геонаслеђа, на територији града Лесковца и општине Владичин Хан, оквирне површине 4.000 ha.
- *Подручје планине Варденик*, укључујући клисуру и слив реке Масурице, планинско било Валози и извориште Лисинске реке, простор значајних флористичко-вегетацијских и фаунистичких вредности, са изузетном динамиком и лепотом пејсажа, посебно значајан за очување квалитета површинских и подземних вода, на територији општина Сурдулица и Босилеград, оквирне површине 13.500 ha.

ЗЗПРС је Средњорочним програмом заштите природних добара 2011-2020.год предвидео валоризацију Грделичке клисуре (2019) и планине Варденик (2020). Средњорочни програм

се разрађује годишњим програмом рада. У оквиру годишњег програма предвидеће се прелиминарна истраживања наведених подручја, која ће за циљ имати утврђивање основних природних вредности и процену изводљивости заштите. На основу добијених резултата процењује се испуњеност услова за заштиту, покретање поступка за заштиту, као и врста заштите. Завод је започео активности на реализацији пројекта Јачања капацитета за имплементацију законских регулатива и конвенција у заштити природе - успостављање мреже НАТУРА 2000. Главни циљ је успостављање листе потенцијалних НАТУРА 2000 подручја, идентификација врста и типова станишта у складу са наведеним Директивама.

Према подацима ЗЗПРС, на предметном подручју нема објекта геонаслеђа.

4.8. КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ

Према условима надлежног Завода, детаљан и коначан списак непокретних културних добара и добара која уживају претходну заштиту утврдиће се приликом израде Студије заштите непокретног културног добара за обухват Плана

Утврђена непокретна културна добра у обухвату Плана:

Изузетни значај:

1. Ћеле Кула, Ниш, (споменик културе);
2. Спомен парк Бубањ, Ниш, (знаменито место);
3. Бресје – Медијана код Ниша, (археолошко налазиште);

Велики значај

1. Зграда старог официрског дома, Ниш, (споменик културе);
2. Зграда Пастеровог завода, Ниш, (споменик културе);
3. Средњевековни град Копријан (Курвинград), Дољевац, (споменик културе)
4. Стара црква Св. Богородице, Лесковац, (споменик културе);
5. Зграда окружног суда, Лесковац (споменик културе);
6. Грађанска кућа у Ул. Радоја Домановића 1-3, Лесковац, (објект народног градитељства);

НКД (остала проглашена)

1. Иконостас Саборне цркве, са Саборном црквом, Ниш, (споменик културе);
2. Кућа Стамболијских, Ниш, (споменик културе);
3. Џамија у Улици Милојка Лешјанина, Ниш, (споменик културе);
4. Кућа у Улици епископској бр. 52, Ниш, (споменик културе);
5. Зграда у Улици Обреновићевој бр. 38, Ниш, (споменик културе);
6. Зграда у Улици Светозара Марковића бр. 14, Ниш, (споменик културе);
7. Зграда у Улици Милојка Лешјанина бр. 17, Ниш, (споменик културе);
8. Зграда у Улици Обилићев венац бр. 18, Ниш, (споменик културе);
9. Кућа Мишићевих у Улици војводе Карађорђа бр.25, Ниш, (споменик културе);
10. Зграда Народног позоришта, Ниш, (споменик културе);
11. Споменик ослободиоцима Ниша на Тргу краља Милана, Ниш, (споменик културе);
12. Стара кућа на спрат у Копитаревевој улици бр. 7, Ниш, (споменик културе);
13. Зграда са казанџијским радионицама у Копитаревевој бр. 9, Ниш, (споменик културе);
14. Зграда Комунистичке општине /Народна библиотека/- Улица Боривоја Гојковића, Ниш, (споменик културе);
15. Зграда хотела "Парк", Ниш, (споменик културе);
16. Група зграда које чини недељиву целину у Улици Обреновићевој /12,14,16/, Ниш, (споменик културе);
17. Зграда у Улици Обреновићевој бр. 22, Ниш, (споменик културе);

18. Зграда у Улици Обреновићевој бр. 28, Ниш, (споменик културе);
19. Зграда у Улици Обреновићевој бр. 30, Ниш, (споменик културе);
20. Зграда у Улици Обреновићевој бр. 32, Ниш, (споменик културе);
21. Зграда у Улици Обреновићевој бр. 67, Ниш, (споменик културе);
22. Зграда у Ул. Наде Томић бр. 21, Ниш, (споменик културе);
23. Зграда у Ул. Иво Лоле Рибара бр. 2, тзв. Апелова, Ниш, (споменик културе);
24. Зграда у Ул. Орловића Павла бр. 12, Ниш, (споменик културе);
25. Зграда у Улици Хиландарској бр. 2, Ниш, (споменик културе);
26. Зграда на Тргу Павла Стојковића бр. 10-10а, Ниш, (споменик културе);
27. Група зграда која чини недељиву целину на Тргу краља Милана - потез од угла са Улицом Милојка Лешјанина до Кеја кола српских сестара, Ниш, (споменик културе);
28. Зграда Народног музеја у Улици Милојка Лешјанина 14, Ниш, (споменик културе);
29. Зграда у Улици Наде Томић бр. 7, Ниш, (споменик културе);
30. Зграда у Пријездиној улици бр. 5, Ниш, (споменик културе);
31. Зграда у Улици Милојка Лешјанина бр. 36, Ниш, (споменик културе);
32. Зграда у Улици Милојка Лешјанина бр. 39, Ниш, (споменик културе);
33. Зграда Андона Андоновића у Улици Обреновићевој бр. 41, Ниш, (споменик културе);
34. Зграда на Тргу Павла Стојковића бр. 6, Ниш, (споменик културе);
35. Зграда на Тргу Павла Стојковића бр. 12, Ниш, (споменик културе);
36. Зграда Председништва Скупштине Општине, Ниш, (споменик културе);
37. Црква Св. Арханђела /мали саборни храм/, Ниш, (споменик културе);
38. Зграда Гимназије "Стеван Сремац", Ниш, (споменик културе);
39. Зграда Прве јавне библиотеке у Јеронимовој улици, Ниш, (споменик културе);
40. Зграда Учитељског дома, Ниш, (споменик културе);
41. Зграда Симфонијског оркестра, Ниш, (споменик културе);
42. Зграда Суда, Ниш, (споменик културе);
43. Зграда радио станице, Ниш, (споменик културе);
44. Зграда поште 1, Ниш, (споменик културе);
45. Зграда у Улици Светозара Марковића, бр. 40, Ниш, (споменик културе);
46. Зграда у Улици Југ-Богдановој бр. 3, Ниш, (споменик културе);
47. Зграда на Кеју 29. децембра бр. 10-12, Ниш, (споменик културе);
48. Зграда у Улици Орловића Павла бр. 16, Ниш, (споменик културе);
49. Зграда Специјалне полиције, Ниш, (споменик културе);
50. Кућа у Улици Петра Вучинића бр. 26, "Турска амбасада", Ниш, (споменик културе);
51. Спомен гробница на Синђелићевом тргу, Ниш, (споменик културе);
52. Ратно војно гробље британског команвелта, Ниш, (споменик културе);
53. Зграда Инжењеријске касарне, Ниш, (споменик културе);
54. Црква Св. Николе, Ниш, (споменик културе);
55. Старо Нишко гробље, Ниш, (споменик културе);
56. Шире подручје Улице Обреновићеве, Ниш, (просторно културно – историјска целина);
57. Меморијални парк – старо војно гробље на Делијском вису, Ниш, (знаменито место);
58. Кућа Боре Димитријевића Пиксле, Лесковац, (објекат народног градитељства);
59. Кућа Поп-Ђокића, Лесковац, (објекат народног градитељства);
60. Кућа народног хероја Косте Стаменковића, Лесковац, (објекат народног градитељства);
61. Кућа Б. Анђелковића, Лесковац, (објекат народног градитељства);
62. Зграда Јабланичког округа, Лесковац, (споменик културе);
63. Саборна црква Св. Тројице, Лесковац, (споменик културе);
64. Зграда културног центра Лесковац, Лесковац, (споменик културе);
65. Зграда хотела „Дубочица“, Лесковац, (споменик културе);
66. Грађанска кућа у Ул. Доситеја Обрадовића 29, Лесковац, (објекат народног градитељства);
67. Грађанска кућа у Ул. Радоја Домановића 5, Лесковац, (објекат народног градитељства);
68. Грађанска кућа у Ул. Владе Ђорђевића 23, Лесковац, (објекат народног градитељства);
69. Грађанска кућа у Ул. Николе Скобаљића 34-36, Лесковац, (објекат народног градитељства);
70. Грађанска кућа у Ул. Масариковој 32, Лесковац, (објекат народног градитељства);

71. Грађанска кућа у Ул. Млинској 66, Лесковац, (објекат народног градитељства);
72. Зграда калтоличке цркве у Ул. Бранислава Нушића 12, Лесковац, (објекат народног градитељства);
73. Грађанска кућа у Ул. Ратка Павловића 12, Лесковац, (објекат народног градитељства);
74. Грађанска кућа у Ул. Максима Горког 21, Лесковац, (објекат народног градитељства);
75. Грађанска кућа у Ул. Максима Горког 15, Лесковац, (објекат народног градитељства);
76. Зграда на Масариковом тргу 7, Лесковац, (објекат народног градитељства);
77. Зграда Дома занатлија у Ул. Светозара Марковића 23, Лесковац, (објекат народног градитељства);
78. Зграда на углу Ул. Пана Ђукића и Благоја Николића, Лесковац, (споменик културе);
79. Чичановићева кућа у Ул. Војводе Мишића 4, Лесковац, (објекат народног градитељства);
80. Зграда у Булевару ослобођења 14-18 „Багат“, Лесковац, (објекат народног градитељства);
81. Грађанска кућа у Ул. Војводе Мишића 37, Лесковац, (објекат народног градитељства);
82. Грађанска кућа у Светоилијској улици 42, „Мита Папир“, Лесковац, (споменик културе);
83. Грађанска кућа у Ул. Ђорђа Лешњака 1, Лесковац, (споменик културе);
84. Грађанска кућа у Ул. Радоја Домановића 13, Лесковац, (објекат народног градитељства);
85. Зграда у Ул. Јужноморавских бригада 83, Лесковац, (објекат народног градитељства);
86. Зграда у Ул. Јужноморавских бригада 93, Лесковац, (објекат народног градитељства);
87. Зграда у Ул. Бранислава Нушића 25, Лесковац, (објекат народног градитељства);
88. Зграда у Ул. Светозара Марковића 12, Лесковац, (објекат народног градитељства);
89. Грађанска кућа у Ул. Светозара Марковића 69, Лесковац, (објекат народног градитељства);
90. Кућа у Ул. Милоша Обилића 4, Лесковац, (објекат народног градитељства);
91. Црква Св. Илије на Хисару, Лесковац (споменик културе)
92. Црквени комплекс у центру града, Лесковац, (просторно културно – историјска целина);
93. Спомен парк са меморијалним спомен – гробљем посвећен палим 1941-1945, рад арх. Б. Богдановића, Лесковац (знаменито место);

4.9. ПРЕДЕО И БИОДИВЕРЗИТЕТ

Преметни обухват је део једне комплексне хетерогене целине равничарких и брдских рејона које пресеца Јужна Морава и у већој мери дефинише пејзаж. Обухват је део Српско-балканског макрорегиона, са различитим типовима насеља, пољопривредним и шумским пределима.

Просторно се могу издвојити посебни **предели** који својим специфичностима могу различито да утичу на укупан развој подручја ПП (с обзиром да је предметни обухват врло специфичан, углавном се ради о пределима који су инкорпорирани у шире просторне целине):

- **долински тип предела** (захвата композитне долине Ј. Мораве, ту су се развили специфични типови насеља, различит карактер пољопривредне производње и саобраћајна мрежа);
- **брдски тип предела** (захвата ободни део, изнад уских и издужених долина и израженог планинског рељефа; на вишим терасама овог подручја, простиру се ораничне површине, које су знатно слабијег квалитета од нижих где се претежно гаје жита, док више и присојне стране представљају област винограда и воћњака);
- **клинурасто кањонски тип предела** – предео **Гределичке клисуре**, са стрмим одсецима и специфичном вегетацијом.

На појаву појединих врста биљака утиче близина већих водотокова на територији, односно близина реке Јужне Мораве и њених већих притока, надморска висина, људски фактор. У најнижем подручју, односно у долинама река најзаступљеније су обрадиве површине, а

веома је мало учешће аутохтоних биљних формација. Са порастом надморске висине, гајене културе замењују друге врсте биљака. У нижим деловима шумског подручја могу се уочити храстове шуме, црни граб, јасен, клен, леска. На већим надморским висинама срећу се букове шуме и као највиши појас шума јавља се појас четинарских шума.

Према подацима РПП општина Јужног Поморавља, флору и вегетацију подручја чини око 1000 врста виших биљака и преко 60 биљних заједница које су представљене шумским, жбунастим и травним фитоценозама.

Животињски свет региона Јужног Поморавља представљен је са неких 140 врста птица, 35 врста сисара, 25 врста херпетофауне (гмизаваца и водоземаца) и око 20 врста риба.

4.10. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Националном стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019, године предвиђено је затварање и рекултивација постојећих одлагалишта и изградња 29 регионалних центара за сакупљање отпада, са постројењима за сепарацију рециклабилног отпада и трансфер станицама. Подаци о предвиђеној мрежи регионалних депонија, центара за рециклажу, за предметно подручје дато је у табели бр. 12.

Табела бр.12: Подручје ППУ предвиђеној мрежи регионалних депонија, трансфер станица, центара за рециклажу, компостирање и инсинератора

Број	Општине	Број становника 2002.год	отпад(т/дан) 2009.год.
Регион 23	Ниш, Гаџин Хан, Сврљиг, Ражањ, Дољевац, Алексинац, Мeroшина,	363.851	91.374
Регион 25	Врање, Прешево, Бујановац, Трговиште, Владичин Хан, Сурдулица, Босилеград	229.596	48.968
РЕЦ 15	Ниш, Гаџин Хан, Прокупље, Житорађа, Куршумлија, Блаце, Сврљиг, Дољевац, Алексинац, Мeroшина,	494.054	316.20
РЕЦ 17	Лесковац, Врање, Лебане, Бојник, Медвеђа, Власотинце, Црна Трава, Владичин Хан, Сурдулица, Босилеград, Трговиште, Бујановац, Прешево	468.165	299.62

Постојеће стање комуналне опремљености може се оценити као делимично задовољавајуће. Отпад општина предметног захвата се без било каквог предтретмана одлаже на депоније, које су у Јабланичком округу несанитарне или дивље. Јавна комунална предузећа имају надлежност само у градским/општинским центрима, док су рурална подручја углавном изостављена из циклуса сакупљања отпада, што за последицу има постојање локалних сметлишта, односно дивљих депонија у многим селима. Постојеће депоније због свог лошег положаја изазивају озбиљнија загађење вода и земљишта као и аерозагађења мањих размера. Просечна количина створеног отпада на територији Јабланичког округа износи 105.850 t/год. Процењује се да однос између удела комуналног и индустријског отпада износи 75:25% (у корист комуналног отпада).

Прецизни подаци о количинама отпада на територији предметног обухвата нису забележени. У оквиру предметног обухвата налазе се две регионалне депоније: у Лесковцу и Нишу (Дољевцу).

Од 2009. године у функцији је регионална депонија за 6 општина Јабланичког округа, на територији КО Желјевац (општина Лесковац). По отварању наведене депоније у току је, или су затворене општинске депоније на територији Јабланичког округа. Одвожење отпада из руралних насеља још увек није прецизно дефинисано, нити је плановима управљања отпадом утврђен механизам његове елиминације.

Регионални центар бр.23 за управљање отпадом, у коме је Ниш носилац активности изградње регионалног центра, формиран је тако да обухвата подручје које је Стратегијом предвиђено за његово формирање (Ниш, Гаџин Хан, Сврљиг, Ражањ, Дољевац, Алексинац, Мeroшина) и подручје општине Сокобања (на њену иницијативу). Тиме се

подразумевају две локације (сада одвојене, које ће се временом, кроз експлоатацију-депоновање, спојити) за две функционалне целине:

1. Brownfield локација (комплекс постојеће депоније после санирања, на територији града Ниша - претежно и општине Доњевац - мањим делом). Ово је разрађена и инфраструктурно претежно опремљена локација на којој ће се створити услови, обезбедити површине и изградити објекти за одабрану технологију система управљања отпадом у планском периоду (у свему према важећим планским документима), без санитарне депоније отпада. Простор ће имати детаљне разраде у складу са законским и подзаконским прописима;

2. Greenfield локација (на микролокацији „Келеш“ на територији општине Доњевац) за санитарну депонију нерециклабилног комуналног отпада, опредељена одлуком локалних самоуправа општина са чијих ће се простора отпад збрињавати, као и овим Просторним планом.

Према најновијим подацима општине **Владичин Хан и Сурдулица** су опредељене да отпад са територије својих општина, одвозе на регионалну депонију у Врању, а у **Власотинцу** је изграђена трансфер станица за тренутно одлагање отпада, а као крајња опција је опредељена депонија у Пироту.

Општи концепт *управљања отпадом* мора бити заснован на одредбама Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр 36/09, 88/10) и на регионалном концепту у којима се општине опредељују за заједничко управљање. Општине у оквиру обухвата су усмерене на регионалне центре управљања отпадом у Лесковцу, Нишу и Врању.

4.11. ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

Подручје обухваћено израдом ПП има потенцијале у области већине обновљивих извора енергије, али на основу доступних података и услова, у оквиру предметног подручја приоритет у планирању коришћења обновљивих извора имају капацитети за коришћење енергије воде. Од стране надлежног министарства у општинама Владичин Хан, Власотинце и Лесковац издате су енергетке дозволе и енергетске сагласности за изградњу МХЕ инсталираног капацитета од цца 0,110 до 1,200 Mw на Ј. Морави и њеним притокама. Такође се планира и коришћење биомасе, геотермалне енергије и соларне енергије.

Употреба обновљивих извора енергије утиче позитивно на заштиту животне средине, смањење потрошње електричне енергије и фосилних горива за грејање, смањење топлотних губитака и повећање коришћења локалних енергетских ресурса.

5.0. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПП

У току израде ПП, кроз анализу постојећег стања и сагледавањем свих природних и стечених елемената предметог обухвата, може се рећи да је основно полазиште већ утврђена траса далековода – односно чињеница да на предметном простору инфраструктурни коридор већ постоји. Сагледавање и разматрање нове трасе или делова трасе није предмет ове процене ни ПП, већ реконструкција и нова изградња на већ постојећем коридору.

У оквиру трасе дефинисане су потенцијално могуће конфликтне локације и зоне које су анализирани са аспекта заштите животне средине и здравља људи у односу на предметно разматрање:

- *Зоне пољопривредног и шумског земљишта дуж трасе далековода.*
- *Зоне грађевинског подручја* – зоне становања и других осетљивих објеката (школе, болнице, вртићи...) које могу бити угрожене електромагнетним зрачењем – Ниш, Дољевац (Белотинац, Малошиште, Чечина), Гаџин Хан (Топоница), Лесковац (Брејановце, град Лесковац, Баднице, Жижавица, Доњи Буниброд, Грделица-село, Тупаловце, Дедина бара, Бојишина, Боћевица, Палојце, Крпејце, Предејане село, Бричевље, Сушевље), Владичин Хан (Гариње, Копитарце, Џеп, Ружих, Дупљане, Доња Козница, Житорађе), Сурдулица (Алакинце, Масурица).
- *Прелаз далековода преко Јужне Мораве на критичним деоницама (плавним зонама),*
- *Контактна зона далековода и рубног подручја Еколошке мреже, међународно значајног подручја за дневне лептире (ПБА),*
- *Прелаз далековода преко локације регионалног центра за управљање отпадом „Келеш“,*
- *Прелаз далековода преко експлоатационих поља минералних сировина и изворишта водоснабдевања.*

Очување пољопривредног земљишта у квантитативном и квалитативном смислу представља један од приоритетних циљева будућег просторног развоја ширег подручја. С обзиром да стубови који се налазе у систему далековода заузимају релативно малу површину, не може се говорити о значајној деградацији земљишта, иако је она трајног карактера.

У погледу шума и шумског земљишта, такође, имајући у виду валоризацију простора изнету у претходним поглављима, не може се говорити о деградацији (шума) у великом делу, нити о значајнијем угрожавању вредних вегетационих целина. Ипак, с обзиром на то да су шуме значајан ресурс, дефинисане су као један од индикатора Стратешке процене утицаја.

Што се тиче односа далековода и осетљивих зона становања за предметни план је релевантно да се предметни далековод посматра као извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса. Ближи услови за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса прописани су Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Сл. гласник РС“, бр.104/09) и Правилником о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09).

У погледу могућих утицаја нејонизујућих зрачења (електромагнетног поља) на човека могу се класификовати две категорије утицаја: краткорочни и дугорочни.

У првој категорији утицаја ефекти су добро познати и генерално се описују густином струје унутар човечјег тела, која се може израчунавати применом одговарајућих метода. Ови ефекти су значајни за раднике, чије је радно место везано за повремену изложеност јаким

електромагнетним пољима, а нису значајни за остало становништво.

Статички електрицитет индукован у околини високонапонских објеката може да буде извор непријатности за човека, али и живот човека може да буде угрожен додиром или недозвољеним приближавањем високонапонским објектима. Поред тога, по правилу, повећава се угроженост зрачењем електричних и електронских уређаја у околини.

Градијенти електричног и магнетног поља и индукованих струја су ограничени законском регулативом, као и препорукама ЕУ.

Неопходно је напоменути да су мерењима јачине нејонизујућег зрачења на предметном простору већ идентификовани извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса - где јачина електромагнетног зрачења прелази 10% од прописане граничне вредности, за дату фреквенцију – локације на преносној мрежи у Нишу, Лесковицу и Сурдулици. Према Правилнику о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09), члан 9, над таквим изворима неопходно је извршити реконструкцију како би се постигле задовољавајуће безбедоносне вредности зрачења и успоставила даља контрола нивоа зрачења.

Негативан утицај далековода се рефлектује и кроз појаву одређеног нивоа буке. Извор буке у околини далековода је познати феномен "короне" (локални електрични пробој ваздуха). Јачина настале буке зависна је од напонског нивоа и временских услова, а најјача бука се јавља када пада киша. Далеководи су иначе углавном тихи током сувих периода. За далековод јачине 110 kV, према домаћим и светским искуствима, мерења су показала да ниво буке не прелази дозвољене границе.

При планирању реконструкције и нове изградње и при пројектовању високонапонске мреже морају се примењивати све неопходне мере заштите које ће свести зрачење на дозвољене / безбедоносне нивое, према Закону о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“, бр.36/09) и на основу важећих правилника. То подразумева успостављање заштитних зона унутар трасе далековода, појачану електричну и механичку аштиту и контролу меродавних вредности која мора бити успостављена у појединим осетљивим зонама.

Укрштање далековода са природним водотоцима изискује сагледавање локација за полагање стубова у односу на обалски појас (састав тла и могућност фундаирања је веома разнолика у зависности од тога да ли постоји регулација корита или не), што свакако мора да обезбеди и заштиту од поплава, као и неопходну ширину за планирану регулацију. Утицаји самих радова на траси далековода у зони обала и водотока морају бити избегнути правилним руковањем опремом, машинама, отпадом и отпадним водама, како не би дошло до загађења.

Што се тиче простирања Еколошке мреже РС и значајних врста за очување разноврсности на државном и међународном нивоу, предметна траса делом тангира одабрано подручје за дневне лептире (ПБА 18) Кукавица. С тим у вези сви радови који се буду обављали на делу трасе у контактної зони Еколошке мреже (и у њеној непосредој околини) морају бити изведени тако да се ни на који начин не угрози природа и биодиверзитет подручја . Ово подручје је део врло значајне природне (просторне) целине која има потенцијал да буде од значаја за заштиту природе (Грделичка клисура).

Такође, у условима заштите Завода за заштиту природе, нису идентификовани могући значајнији утицаји на миграторне врсте птица, те се ови утицаји не очекују. Без обзира на то, превентивне заштитне мере далековода на миграторне врсте птица морају се планирати. Неопходно је напоменути и чињеницу да су истраживања показала да су утицаји далековода на птице веома мали, јер је техничким решењем далековода онемогућено да дође до страдања птица.

У области управљања отпадом, а за подручје обухваћено ПП утврђено је да током експлоатације далековода нема појаве отпадних материја, које би нарушиле квалитет животне средине. Међутим, на територији општина Ниш и Дољевац налази се постојећа и

планирана локација депоније, преко које пролази траса предметног далековода. Самим тим планом су предвиђене техничке мере којим се усклађују посебна намена и комунални објекат, а са циљем заштите животне средине и смањења вероватноће дешавања акцидента.

Што се тиче изворишта водоснабдевања, стубови не смеју да буду фундирани у зони непосредне заштите бунара, односно мора се обезбедити несметан рад изворишта. Експлоатациона поља и траса далековода (адекватним извором лоцирања стубова) се такође морају ускладити у функцији несметане експлоатације обе намене.

5.1. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Планирани инфраструктурни систем, 2 x110 kV високонапонски далековод број 113/x од ТС "Ниш I" до ХЕ "Врла III", је стратешки важан објекат, како за национални и локални, тако и за регионални ниво. С обзиром да је предмет ПП у већем делу реконструкција / изградња високонапонског система за пренос електричне енергије по постојећој траси, варијантна решења се у том смислу не разматрају.

Електропреносни систем на подручју плана одликује смањена сигурност и поузданост снабдевања потрошача електричном енергијом. Овакво стање последица је старости и лошег одржавања постојеће опреме, дугогодишњег застоја у развоју, што узрокује високе губитке у односу на укупну преузету електричну енергију који износе око 15%.

Према смерницама из Просторног плана Републике Србије и других развојних (планских и стратешких) докумената, постојећи инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/x од ТС "Ниш I" до ХЕ "Врла III", представља интерконективну везу преко које се снабдевају потрошачи у нишавској и топличкој котлини и део конзумног подручја Лесковца, а његова реконструкција представља стратешки приоритет електропреноса, како локалног и регионалног, тако и националног нивоа.

Изабрано технолошко решење је техно економски оптимално решење, које од свих најмање угрожава животну средину (реконструкција подразумева замену стубова и проводника коришћењем нових савремених материјала, опреме и технике у оквиру постојеће трасе). Избор трасе планираног далековода условљен је, пре свега, постојећом трасом, која обезбеђује повољан однос са другом инфраструктуром, приступачност траси, повољну конфигурацију терена и геомеханичке услове, повољан однос према намени земљишта, постојећим објектима, природним и непокретним културним добрима, као и усклађеност са постојећим документима урбанистичког и просторног планирања.

У поступку Стратешке процене (према Закону о стратешкој процени утицаја, „Службени гласник РС“ бр. 36/09 и 88/10, члан 13. Закона) су припремљена два варијантна решења ПП:

1. ПЛАН СЕ НЕ РЕАЛИЗУЈЕ
2. ПЛАН СЕ РЕАЛИЗУЈЕ .

Варијанто решење 1: План се не реализује

У наредној табели (табела бр. 13) приказани су предности и недостаци опције 1 – да се план не реализује, сагледавајући друштвено економске и еколошке показатеље.

Табела бр. 13. Опција да се план не реализује – предности и недостаци

Сектори	Предности	Недостаци
Економија	<ul style="list-style-type: none">- Недостатак енергетских опција би могао стимулисати Владу да ради на смањењу расипања и на унапређењу ефикасности постојећих енергетских објеката у систему.	<ul style="list-style-type: none">- Потенцијални раст цене енергије.- Потенцијални пад БДП-а.- Губитак пословног и поверења инвеститора.- Нижа продуктивност услед прекида у напајању струјом, као могућом последицом,- Могућност да РС буде већи увозник ел.енергије.
Друштво	<ul style="list-style-type: none">- Наставио би се досадашњи тренд у коришћењу земљишта у непосредној околини далековода, без већих ограничења по питању узгајања пољопривредних култура, наводњавања и сл.	<ul style="list-style-type: none">- Наставио би се досадашњи тренд у опадању бројности становништва и лоше старосне структуре ширег подручја, као последица слабе могућности за запошљавање, што условљава слабо инвестиционо поверење услед лоших електроенергетких уалова и преносне мреже.
Животна средина и здравље људи	<ul style="list-style-type: none">- Очувана постојећа станишта (делови станишта) на локацијом и микролокацијском нивоу,- Очуван интегритет постојећег пејзажа- Смањена угроженост животне средине без радова на систему (нема отпада, отпадних вода),- Не би дошло да евентуалне сече појединачних стабала и рубова шума.	<ul style="list-style-type: none">- Ризик од плављења у појединим зонама и штета које настају услед неповољног водног режима.- Повећани трошкови енергије стимулишу нелегалну сечу шуме и на тај начин се повећава ризик од ерозије и клизишта,- Повећан ефекат електромагнетног зрачења у зони далековода због дотрајалости,- Повећан ниво ризика од удеса.

Варијантно решење 2: Реализација Простроног плана

У наредној табели (табела бр.14) приказани су предности и недостаци опције 2 – да се план реализује, сагледавајући друштвено економске и еколошке показатеље.

Табела бр. 14. Опција да се план реализује – предности и недостаци

Сектори	Предности	Недостаци
Економија	<ul style="list-style-type: none"> – Смањо би се постојећи енергетски дефицит. – Унапредио би се гео-политички статус у региону. – Стимулисала би се индустријска производња и друге пословне могућности. – Стимулисала би се локална економија. – Унапређене транспортне везе. – Могућности за инвестирање. – Могао би представљати покретач за мере унапређене енергетске ефикасности. 	<ul style="list-style-type: none"> – Повећана производња ће довести до повећане потражње за услугама.
Друштво	<ul style="list-style-type: none"> – Обезбедити краткорочне и дугорочне могућности запошљавања, – Погођено становништво ће добити адекватну надокнаду финансијских доприноса или непокретности, – Преокренути тренд пада у миграцији. – Унапређена добробит услед унапређене привреде области. – Потенцијално унапређење у друштвеној структури. 	<ul style="list-style-type: none"> – Узнемиравање током изградње/реконструкције, – Надокнада, у функцији мера компензације, због смањене могућности пољопривредне производње или из других разлога, углавном иде споро.
Животна средина	<ul style="list-style-type: none"> – Смањење ризика од поплава решавањем критичних деоница, – Обезбеђивањем заштитних удаљења од осетљивих зона, – Контрола електорманетног зрачења у систему уградњом савременијих проводника, изолатора и др. видова техничке заштите, – Смањење утицаја зрачења дуж трасе према осетљивим наменама применом додатних техничких мера заштите, – Смањење страдања миграторних птица у пределу преласка далековода због очљивих ознака, – Смањење настанка акцидента у току рада објекта. 	<ul style="list-style-type: none"> – Статус подручја која су значајна за заштиту природе могу у поступку валоризације предела бити «деградирана», – Опасност од клизишта при фундаирању стубова, – Настанак грађевинског отпада и отпадних вода у току радова, – Сеча стабала и евентуална узурпација земљишта новим стубовима.

6.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

6.1. ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Општи циљ Стратешке процене утицаја је дефинисан као заштита основних чинилаца животне средине кроз одрживо коришћење простора и природних ресурса, са циљем смањења загађења на животну средину, биодиверзитет и здравље људи.

На основу дефинисаних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

Дефинисање стратегије и општих циљева заштите животне средине на подручју ПП заснивано је на усвојеним стратешким документима у хијерархијски вишим плановима и плановима на државном нивоу, од којих је најзначајнији Просторни план Републике Србије.

6.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Основни циљ Стратешке процене утицаја у контексту заштите животне средине на планском подручју је очување животне средине, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју планског подручја.

Основни циљ се реализује кроз следеће **посебне циљеве Стратешке процене утицаја**:

1. Заштита и одрживо коришћење пољопривредног земљишта,
2. Заштита и одрживо коришћење шума и шумског земљишта,
3. заштита и одрживо коришћење вода и водног земљишта,
4. Заштита од буке и вибрација,
5. Смањење ризика од удеса,
6. Заштита биодиверзитета и предела,
7. Адекватно управљање отпадом,
8. Смањење негативног утицаја нејонизујућег зрачења на околину.

Посебни циљевима ће се даље кроз израду Стратешке процене утицаја користити у циљу провере ефеката планских решења на животну средину. Посебним циљевима јасно се дефинишу суштинска питања Стратешке процене која се пре свега, односе на обезбеђивање одговора да ли је ПП урађен у складу са циљевима заштите животне средине или је у конфликту са њима.

6.3. ВРСТЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА КОЈИ СУ КОРИШЋЕНИ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Индикатори (показатељи, индекси) представљају основни инструмент за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су неопходни као улазни подаци за свако планирање (друштвено-економско и просторно-урбанистичко) и представљају полазну основу за планирање развоја животне средине.

У припреми Стратешке процене утицаја ПП на животну средину, индикатори су припремљени у складу са циљевима Стратешке процене, а на основу индикатора Национална листа индикатора заштите животне средине («Службени гласник РС», бр. 37/11) и приказани су у табели бр.15: *Циљевима и индикаторима Стратешке процене.*

Табела бр.15: Циљеви и индикатори Стратешке процене

Посебни циљеви	Индикатори
Заштита и одрживо коришћење пољопривредног земљишта,	<p>Промена намене земљишта Дефиниција: Удео промене намене коришћења земљишта у временском периоду Јединица мере:%</p> <p>Деградиција земљишта Дефиниција: Промене у природи ресурса земљишта у зависности од врсте и географске локације, које укључују: физичко стање земљишта; диверзитет или густину прекривености вегетацијом; дебљину површинског слоја, салинитет или алкалитет итд. Јединица мере: ha (величина области) и интензитет промена са побољшањем или погоршањем стања)</p> <p>Земљиште угрожено ерозионим процесима Дефиниција: Мера величине земљишта угрожено ерозијом и његов удео у укупној територији. Јединица мере: ha или % земљишта угроженог ерозијом.</p>
Заштита и одрживо коришћење шума и шумског земљишта	<p>Укупна површина под шумом. Површина под шумом и површина шумовитости према CORINE Land Cover. Површина под шумом према Националној инвентури шума.</p> <p>Тренд промена површина под шумом. Тренд промена површина под шумом, према претходним Инвентурама и Пописима и према CORINE Land Cover у ha и/или % територије или дела територије. Јединица мере: У хектарима (ha) или у процентима (%)</p>
Заштита и очување квалитета вода	<p>Загађене (непречишћене) отпадне воде</p> <p>Индикатор прати удео испуштених непречишћених отпадних вода у површинска водна тела (водопријемнике) у односу на укупну количину испуштених отпадних вода. Дефинише ниво и врсту притиска на природне воде, чиме се могу добити информације потребне за развој мера заштите природе, и помаже у процени мера за повећање ефикасности управљања системима за пречишћавање отпадних вода. Јединица мере %</p>
Заштита од буке и вибрација	<p>Lden - Укупни индикатор буке је индикатор који описује ометање буком за временски период од 24 часа, за дан-вече-ноћ.</p> <p>Индикатор буке је акустичка величина којом се описује бука у животној средини и изражава се јединицом dB(A). Индикатори буке се користе у циљу утврђивања стања буке, за процену и предвиђање стања буке, израду стратешких карата буке и планирање мера заштите. Јединица мере Децибел (dB(A))</p>
Смањење ризика настанка удесних ситуација	<p>Број локалитета са високим ризиком од удеса, Јединица мере: %</p> <p>Учесталост удеса у производњи, транспорту, управљању отпадом и изградњи објекта, Јединица мере: %</p> <p>Постојање планова интервенције у случају удеса,</p>

<p>Заштита биодиверзитета и предела,</p>	<p>Учешће угрожених врста у укупном броју врста Дефиниција: Учешће угрожених врста у укупном броју врста, биљака, сисара, птица, риба и водоземаца. Јединица мере % Учешће заштићених области у односу на укупну површину Дефиниција: Површина заштићених екосистема на земљишту или у унутрашњим водама, изражени као удео у укупној површини екосистема Јединица мере: %.</p> <p>Ревитализација нарушених (деградираних) предела Јединица мере: % рекултивисаних површина у укупној површини % деградираних површина</p>
<p>Унапређење управљања отпадом</p>	<p>Стварање отпада Дефиниција: Годишња количина индустријског и комуналног чврстог отпада који настаје у производњи и потрошњи Јединица мере: t/становнику, t/1000\$ БДП</p> <p>Стварање опасног отпада Дефиниција: Укупна годишња количина опасног отпада настала при индустријским и другим активностима, према дефиницији опасног отпада. Јединица мере: t/јединици БДП</p>
<p>Смањење негативног утицаја нејонизујућег зрачења на околину</p>	<p>Изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса сматрају се извори електромагнетног зрачења који могу бити штетни по здравље људи.</p> <p>Индикатор дефинише стационарни и мобилни извор чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости достиже најмање 10% износа референтне, граничне вредности прописане за ту фреквенцију.</p> <p>Референтни гранични нивои јесу нивои излагања становништва електричним, магнетним и електромагнетним пољима који служе за практичну процену изложености, како би се одредило да ли постоји вероватноћа да базична ограничења буду прекорачена.</p> <p>Референтни гранични нивои исказују се зависно од висине фреквенције поља према следећим параметрима: – јачина електричног поља E [V/m]; – јачина магнетног поља H [A/m]; – густина магнетног флукса B [μT]; – густина снаге (ekvivalentnog ravnog talasa) - S_{ekv} [W/m²].</p> <p>Примена мерљивог референтног граничног нивоа осигурава поштовање релевантног базичног ограничења.</p>

Наведени индикатори дефинисани су у контексту реализације планских, а не технолошких решења. Стратешка процена утицаја је плански оријентисан документ који разматра планска решења као основ за реализацију циљева одрживог развоја и заштите животне средине.

6.4. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ПП

Многи међународни документи упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања.

Интеграција процеса планирања (ПП) и израде СПУ за предметни задатак, приказан је на следећи начин:

Одлука о изради Плана	-----	Одлука о изради Извештаја о СПУ
Израда Нацрта Плана	-----	Израда Извештаја о СПУ - Анализа садржаја основне документације - Предлог извештаја о СПУ
Стручна контрола Нацрта Плана	-----	Стручна контрола Извештаја о СПУ
Доношење Плана	-----	Усвајање Извештаја о СПУ
Спровођење Плана	-----	Мониторинг и имплементација Извештаја о СПУ

Међутим, стратешка процена утицаја је делимично интегрисана у планове и програме уколико се израђују у одвојеним фазама. Да би биле потпуно компатибилне, процедура израде стратешке процене утицаја треба да се преплиће са процедуром израде планова или програма.

Циљеви стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа, у потпуности усаглашени са циљевима Нацрта ПП.

7.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Реализацијом планских активности могу се јавити потенцијални штетни утицаји у различитим фазама реализације планских решења. Процена утицаја планираних намена и планских циљева на животну средину вршена је са аспекта могућих утицаја у односу на циљеве Стратешке процене утицаја. Ово укључује и процену утицаја варијантних решења на животну средину.

Еколошка процена Плана је важан аспект у поступку доношења Одлуке за усвајање начина коришћења и заштите природних ресурса и животне средине. Избор решења за које је урађена Стратешка процена извршена је према критеријуму:

- Процена је вршена само за планска решења која су од суштинског значаја за будући развој планског подручја.

У складу са посебном наменом ПП и на основу планских циљева (поглавље 2.2.2. Приказ општих и посебних циљева ППППН, ове процене) издвојена су планска решења за које је извршена процена утицаја на животну средину:

1. **Изградња високонапонског далековода** (реконструкција инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110 kV бр.113/х, између ТС "Ниш 1" и ХЕ "Врла III")
2. **Експлоатација високонапонског далековода** (инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110 kV бр.113/х између ТС "Ниш 1" и ХЕ "Врла III")

7.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА И ЊИХОВО ПОРЕЂЕЊЕ

У процесу Стратешке процене анализирана су два сценарија развоја ПП:

- **Варијанта 1** – уколико не дође до реализације/спровођења ПП и
- **Варијанта 2** – уколико дође до спровођења/реализације планских циљева ПП.

Укупни ефекти ПП, па и утицаји на одређене сегменте развоја, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, са циљевима и решењима ПП.

С обзиром да се ради о инфраструктурном систему, процена утицаја варијантних решења на циљеве Стратешке процене урађена је како би се омогућило поређење припремљених варијантних решења у смислу изградње и неизградње објеката, а у циљу указивања на повољније решење са становишта заштите животне средине и здравља људи.

Процена утицаја и поређење варијантних решења на животну средину приказани су у следећој табели (табела бр.16. - *Процена утицаја варијантних решења на животну средину*).

Табела бр.16: *Процена утицаја варијантних решења на животну средину*

Циљ стратешке процене	Варијантно решење бр.1 (план се не реализује)	Варијантно решење бр.2 (план се реализује)
Заштита и одрживо коришћење пољопривредног земљишта	?	М
Заштита и одрживо коришћење шума и шумског земљишта	?	М
Заштита и одрживо коришћење вода и водног земљишта	-	М
Заштита од буке и вибрација	-	М
Смањење ризика од удеса	?	М
Заштита и одрживо коришћење предела	-	+/М
Адекватно управљање отпадом	-	+
Смањење негативног утицаја нејонизујућег зрачења на околину.	-	+

+ позитиван тренд (унапређење ж.средине)

- негативни тренд (деградација ж.средине)

0-без значајних промена,
?-непознат,
M - уз мере заштите/компензације, могућ позитиван тренд.

Варијантно решење 1: Ово решење представља тренутно стање електроенергетског система, који је дотрајао и није усклађен са савременим економским, енергетским и еколошким стандардима развоја. Електропреносни систем на подручју плана одликује смањена сигурност и поузданост снабдевања потрошача електричном енергијом. Овакво стање последица је старости и лошег одржавања постојеће опреме, дугогодишњег застоја у развоју, што узрокује високе губитке у односу на укупну преузету електричну енергију који износе око 15%. Такође, на појединим деоницама су измерени повишени нивои електромагнетног зрачења.

Нереализовање ПП, неповољније је са аспекта заштите животне средине, јер би дошло до настављања негативног тренда у управљању подручја по питању инфраструктурних система – губитка у мрежи, велике потрошње електричне енергије, застареле и некавалитетне мреже које воде ка повећаном ризику од настанка удеса, потенцијална опасност од повећаног електромагнетног зрачења... Без реконструкције/изградње објекта, у већ конфликтним зонама повећао би се ризик од продубљивања еколошких проблема (локације стубова у плавним зонама, у зонама укрштања са другим објектима, на клизним теренима, прелазак преко осетљивих објеката или у близини осетљивих објеката ...)

Варијантно решење 2: које се односи на реализовање Плана, значајно је повољније са аспекта заштите животне средине када је реч о рационалном коришћењу енергије на регионалном нивоу, чиме се утиче на смањење емисије топлотног зрачења и енергије пре свега. Приликом реконструкције електроенергетског система побољшаће се преносни систем чиме ће се смањити утицаји на животну средину иницијално, а додатним мерама техничке заштите, обезбедиће се заштита животне средине у појединим осетљивим зонама и према различитим субјектима (заштита пољопривредног и шумског земљишта, природних ресурса, заштита од зрачења у зонама у оквиру насеља, заштита у оквиру плавних зона, адекватно управљање отпадом...). Изградњом новог енергетског система ствара се могућност за нова радна места, побољшање економских прилика, односно добијање еколошки и економски исплативе енергије.

Нереализовање Плана је варијантно решење са могућим негативним последицама у односу на циљеве стратешке процене и губитак могућности ефикасног деловања у сектору енергетике, унапређење система преноса енергије и смањења губитка у мрежи. Стратешком проценом утицаја и ПП предложен је одржив развој подручја уз очување постојећих потенцијала, природних вредности и ресурса као и решења за спречавање конфликта у простору и разрешење постојећих просторних еколошких проблема који имају директне везе са трасом далековода. Стога је неопходно доношење и имплементација Плана са понуђеном еколошком поставком одрживог развоја.

7.2. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАВАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА

7.2.1. Процена утицаја планских решења на животну средину

У овом поглављу је извршена квалитативна анализа и евалуација могућих утицаја, који су приказани као збирни утицаји на животну средину. Узете су у обзир следеће карактеристике утицаја:

- **Врста** процењених утицаја планских циљева је дата вредновањем укупних позитивних утицаја и укупних негативних утицаја одређеном бојом и њеним интензитетом. Зелена боја представља позитивне, а црвена негативне утицаје, док је бела боја знак да утицаја нема или су непознати. Жута боја позива да се ефекти испољавају у зависности од примењених мера заштите животне средине. Интензитет боје указује на јачину позитивних односно негативних

утицаја.

- **Вероватноћа** дешавања утицаја (сигуран (С), вероватан (В) и мало вероватан (Мв)).
- **Трајање** утицаја (краткорочан (К), дугорочан(Д)).
- **Учесталост** утицаја (повремен (П), привремен (Пр), сталан (Ст)).
- **Просторне размере** утицаја (локални (Л), регионални (Р), национални (Н) и међународни (М)).

Методологија је описана у поглављу 10.2. *Примењена методологија*, ове процене.

Евалуација утица је извршена за дефинисане планске циљеве (решења) која су претходно наведена у овом поглављу, у односу на циљеве стратешке процене описно према наведеним критеријумима утицаја и приказана у наредној табели бр.17: Збирни приказ процењених утицаја Плана на животну средину.

Табела бр.17: Збирни приказ процењених утицаја Плана на животну средину

Циљеви стратешке процене	Заштита и одрживо коришћење пољопривредних површина	Заштита и одрживо коришћење шума и шумског земљишта	Заштита и одрживо коришћење вода и водног земљишта	Заштита од буке и вибрација,	Смањење ризика од удеса,	Заштита и одрживо коришћење предела,	Адекватно управљање отпадом,	Смањење негативног утицаја нејонизујућег зрачења на околину.
Плански циљеви								
Изградња високонапонског далековода	С К Пр Л	С К Пр Л	В К Пр Л	В К Пр Л	Мв К Пр Л	С Д Ст Н	В К Пр Л	Мв К Пр Л
Експлоатација високонапонског далековода	С Д Ст Л/Р	С Д Ст Л/Р	В Д Ст Л/Р	Мв К П Л	В Д Ст Л/Р	Мв Д Ст Р/Н	С Д Ст Л	С Д Ст Л/Р

Анализа табеле - У току фазе изградње далековода у односу на све циљеве СПУ, утврђено је да се остварују мањи негативни утицаји углавном привременог карактера и односе се на локалитет (место извођења радова). То су локације у оквиру грађевинског, пољопривредног и шумског земљишта у извођачком појасу дуж трасе. Интензитет утицаја је директно сразмеран примени мера заштите животне средине у фази извођења радова.

За фазу након извођења радова, у току експлоатације далековода, иницијалним радовима на реконструкцији далековода се допринело побољшању стања животне средине (за одређене циљеве СПУ, те је утицај позитиван – решавањем проблематичних зона преласка далековода преко водотокова и плавних зона, смањеном ризику од настанка удеса и велики позитиван утицај у систему заштите од нејонизујућег зрачења) док се позитиван ефекат за друге циљеве СПУ очекује уз примену мера заштите животне средине.

7.3. ОПИС МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Дефинисање мера заштите има за циљ обезбеђивање услова да се постојеће стање животне средине **очува**, у појединим сегментима и **унапреди**, а пре свега, да се **спречи** потенцијално негативно деловање.

Поред процене утицаја планских решења на животну средину и сагледавања могућих значајних негативних утицаја, циљ израде Стратешке процене утицаја предметног ПП је и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире, дефинисане позитивном законском регулативом, а водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

Концепција заштите животне средине у ПП заснива се на усклађивању потреба развоја и очувања, односно заштите природних ресурса и природних вредности на одржив начин, тако да се садашњим и наредним генерацијама омогући задовољење њихових потреба и побољшање квалитета живота.

Спровођење мера заштите животне средине утицаће на смањење ризика од загађивања и деградације животне средине, као и на подизање квалитета животне средине, што ће се одразити и на подизање свеукупног квалитета на подручју Плана. У фази избора микролокација стубних места, као и приликом израде техничке документације планирају се и пројектују превентивне мере за спречавање или смањење штетног утицаја далековода по животну средину и за смањење ризика нежељених догађаја или акцидената. За предметно подручје планиране мере заштите животне средине односе се на:

- Фазу изградње/реконструкције високонапонског далековода,
- Фазу функционисања високонапонског далековода (након изградње).

7.3.1. Мере заштите у току изградње

Опште мере заштите животне средине представљау **технике мере заштите** које се примењују у иницијалној фази (приликом израде техничке документације и припремних радова, као и у току саме изградње):

- Примарна заштита се обезбеђује доследним спровођењем планираног обима и врсте радова, технолошком дисциплином, ограничењем радних активности у оквиру извођачког коридора, поштовањем техничких прописа, правила и упутстава, као и услова издатих од стране надлежних предузећа .
- Далековод се пројектује према климатским параметрима одабраним према искуству са постојећих водова на том подручју, теренским условима и подацима ХМ Завода Србије.
- Обављење детаљних геолошких, геомеханичких и хидролошких испитивања и прегледом на основу којих се потврђују микролокације стубних места и утврђују услови за темељење стубова.
- Инвеститор је обавезан, да уколико у току изградње, односно финансирања стубова открије могуће клизиште, исто прописно санира.
- Спољашњи и унутрашњи пренапони се ограничавају одговарајућим електричним диминзионасањем и дизајнирањем глава стубова према сигурносним размацима за утврђени изолациони ниво у зависности од прихватљивих ризика прескока прорачунатих по статистичким методама.
- Ризик опасности од напона корака и додиром је практично занемарљив јер се врши ефикасно уземљење стубова са обликовањем потенцијала, примењена су два проводна заштитна ужета, а сам далековод припада мрежи са ефикасно уземљеном неутралном тачком и опремљен је заштитом за брзо аутоматско искључење.

- Посебну пажњу треба посветити укрштању трасе далековода са осталом инфраструктуром (путевима, железницом, инфраструктурним објектима) те другим значајним постојећим, али и планираним објектима (табела бр. 18: *Прелазак и приближавање разним објектима водова од 1 kV до 110 kV*, ове процене).
- Потребно је на одговарајући начин организовати градилишта – базе за допрему алата, материјала, опреме, људства и сл., те за дистрибуцију наведеног до појединих локација односно стубних места дуж трасе далековода.
- Обзиром на дужину трасе далековода евидентна је потреба формирања више градилишта-база на неколико локација уздуж трасе. Свака микролокација је специфична за себе због могућих различитих теренских прилика па према томе и техничких решења.
- Код грађевинских радова на терену под нагибом посебну пажњу треба посветити биолошким и техничким мерама санације и превентивне заштите од могућег нарушавања стабилности терена или иницирања појаве ерозивних и других процеса.
- Рекултивација се спроводи у свим случајевима тежих оштећења вегетације и земљишта која су настала због одступања од планираног обима и врсте радова или коришћења прелаза изван локалних путева. Рекултивација подразумева радове на обнови претходног педолошког и вегетационог стања.
- Извођење радова предвидети сукцесивно, по затезним пољима далековода, како би се смањио обим једновременог ометања локалних активности и могућих акцидената. Почетак и време трајања радова је потребно правовремено пријавити надлежним предузећима и локалним заједницама.
- За санитарне отпадне воде и чврсти отпад са градилишта предвидети посебне, мобилне, контејнере. Предвидети начин трајног одлагања и сепарације отпада ради поновне употребе.

Табела бр. 18: *Прелазак и приближавање разним објектима водова од 1 kV до 110 kV.*

Објекат	Сигурносна висина (m)	Сигурносна удаљеност (m)	Појачана изол.
Места приступачна возилима	6,0	5,0	
Зграде(неприступачни део:кров,димњак и сл.	3,0	3,0	Е;(М)
Зграде(приступачни део:тераса, балкон,грађевинске скеле и сл.)	5,0	4,0	Е;(М)
Зграде погонских просторија	3,0 уз заш.мере	3,0 уз зашт.мере	Е;(М)
Зграде са запаљивим кровом	12,0	5,0	Е;М
Објекти са лако запаљивим материјал.	Не сме	Висина стуба +3,0 мин 15,0	
Насељена места	7,0		Е
Спортска игралишта	Не сме преко стрелишта	12,0	Е;М
Шуме и дрвеће		3,0	
Регионални путеви, локални путеви и путеви за индустријске објекте	7,0	Стуб: 10,0 (изузетно: 5,0)	Е
Магистрални путеви	7,0	Стуб: 20,0 (изузетно: 10,0)	Е; М
Аутопутеви	7,0	Стуб: 40,0 (изузетно: 10,0)	Е; М
Густо насељена места	7,0		Е; (М)
Паркиралишта и аутобуска стајалишта	7,0		Е; М
Мостовне конструкције		5,0 од приступачних делова: 3,0 од неприступачних делова	
Антене телевизијских и радио пријемника	2,0	5,0	Е; М
Антене предајних и пријемних станица	Не сме		
Високонапонски вод	2,5	1,0	Е

Нисконапонски вод	2,5	2,0	Е; М
Телекомуникациони каблови		Стуб: 10,0 за 1/110 кV (изузетно: 1,0 за 1-35 кV) 15,0 за 220 кV 25,0 за 400 кV	
Телекомуникациони надземни вод	5,5 за 400 кV; 4,0 за 220 кV; 3,0 за 35/110 кV	Пров.: 5,0 од стуба ТК вода Стуб: 2,0 од пров. ТК вода	Е; М
Металне и жичане ограде		3,0 Стуб: 0,7 U _n (cm) мин. 20 (cm)	
Жичане мреже	3,75	3,75	Е
Гасоводи, нафтоводи, параводи и сл.	8,0	8,0 Стуб: висина стуба +3,0	
Стогови и сушаре	12,0	5,0	
Гробља	6,0 Стуб: не сме	5,0	Е; М
Противградне станице	Не сме	200	
Железничке пруге које нису предвиђене за електрификацију	7,0 (изузетно: 6,0)	Стуб: 10,0 од шине (изузетно: 5,0)	М
<p>ЛЕГЕНДА: *- без обзира на напон; U_n,- називни напон (кV); Е - електрично појачана изолација; М - механички појачана изолација.</p> <p>НАПОМЕНА: При преласку водова преко објеката, односно при приближавању водова објектима, сигурносна висина је једнака сигурносној удаљености ако за сигурносну висину није наведена посебна вредност.</p>			

*Правилник о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 кV до 400 кV ("Службени лист СФРЈ", бр. 65/1988 и "Сл. лист СРЈ" бр. 18/1992 чл. 103,104,105,106,107,108).

7.3.2. Мере заштите у току експлоатације

Опште мере заштите животне средине у фази експлоатације заснивају се на одржавању безбедоносних ниова нејонизујућег зрачења (у складу са Законом о заштити од нејонизујућег зрачења („Службени гласник РС“, бр. 36/09) и Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, бр.104/09) и Правилником о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09)), као и одржавању заштитних зона далековода, и то:

- У фази пуштања у погон и током експлоатације; провером очекиваних вредности и систематским/периодичним испитивањем нискофреквентивног зрачења у условима нормалног и појачаног енергетског оптерећења далековода.
- Евидентирани подаци током редовне или ванредне контроле представљају податке од јавног интереса, односно морају се презентовати на захтев заинтересованих правних и физичких лица,
- Сталним мониторингом надлежних служби, смањује се вероватноћа појаве акцидента.
- Сталним надзором одржавати заштитну зону испод далековода – спречавањем ширења високе вегетације, као и високих засада на пољопривредном земљишту (воћњаци нпр.) и инфраструктурних и других објеката.

7.3.3.Посебне мере заштите

Посебне мере заштите дефинишу се према намени (зони, локалитету или објекту) на коју далековод остварује или може остварити утицај. Са аспекта утицаја далековода на животну средину издвајају се следеће намене:

- Пољопривредно земљиште,
- Подручја под шумама и шумско земљиште,

- Стамбене зоне и друга осетљива подручја,
- Подручја укрштања са природним водотоцима и са зонама санитарне заштите изворишта,
- Подручја укрштања са другом инфраструктуром (продуктоводом, гасоводом, водоводном мрежом, другим електоренергетским водовима, ТТ кабловима...);
- Подручја укрштања са експлоатационим пољима,
- Подручја укрштања са комуналном зоном (регионалном депонијом),
- Подручја просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности и за очување културног наслеђа.

У оквиру ових зона и подручја у току реализације ПП примењују се мере за минимизирање конфликта у простору у оквиру техничкотехнолошких решења приликом пројектовања, као и у оквиру самих извођачких радова. Све то доприноси несметаном функционисању далековода који је усклађен са природним окружењем, без штетног утицаја на здравље људи и осталог живог света.

Мере заштите пољопривредног земљишта

Мере заштите пољопривредног земљишта односе се на поштовање одредби Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/26, 65/08-др.закон и 41/09). Овим Законом се пољопривредно земљиште штити, користи и уређује као природно богатство и добро од општег интереса и који утврђује да се оно користи за пољопривредну производњу осим у случајевима који су прописани Законом. Заштита пољопривредног земљишта односе се на пољопривредно земљиште у директном утицају далековода и ван зоне директног утицаја далековода.

Мере заштите у зони директног утицаја далековода:

То подразумева у извођачком појасу (10 m лево и десно од осе далековода):

- Максимално искоришћење (при реконструкцији) постојеће трасе, постојећих стубних места како не би дошло до заузимања нових површина које су обрадиве,
- Померање стубних места једино на међне линије ако не угрожавају ветрозаштитне појасеве у корист смањења површина обрадивог пољопривредног земљишта под стубом,
- Приликом предвиђених радова максимално кориситити приступне путеве и просторе које нису под засадима, односно након завршетка радова сву механизацију, алат и настали отпад (стубове, жице, каблове...) одстранити са пољопривредног земљишта и вратити земљиште у првобитно стање (насипањем).
- Потребно је терен око стубних места довести у првобитно стање (стубна места изграђена на обрадивом или плодном тлу). По изградњи стубног места потребно је извршити уређење оштећеног дела парцеле, на начин да се земљиште депоновано управо с те локације поново насипа на делу терена који је кориштен за изградњу стуба.
- Пољопривредне површине које се налазе испод саме трасе далековода могу се користити само кроз одређене видове пољопривредне производње, док се не могу користити за подизање воћњака, посебно воћних врста са високо растућим родним стаблима, као ни за подизање привремених или трајних инфраструктурних објеката у пољопривреди (стакленика и пластеника).

Заштитни појас далековода (30 m лево и десно од осе далековода)

Земљиште у заштитном појасу далековода и даље ће се користити по изградњи/реконструкцији далековода, за ратарску производњу (повртарство, воћарство, виноградарство...). У овој зони је забрањено засађивање дрвећа и другог растиња испод или на непрописној удаљености од енергетског објекта (далековода), а за подизање воћњака и винограда, као и заштитних ограда и мрежа, неходна је сагласност надлежног предузећа ЈП Електромережа Србије.

Сигурносна удаљеност далековода од било кога дела стабла је 3 m, а у складу са Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр.145/14), Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ“, бр. 65/88 и „Службени лист СРЈ“, бр.18/92). Сигурносна удаљеност мора се одржавати и у случају пада стабла при чему се сигурносна удаљеност мери од проводника у неотклоњеном положају.

Заштита пољопривредног земљишта ван зоне утицаја далековода

Заштита пољопривредног земљишта ван директног утицаја далековода подразумева следеће мере:

- Контролисана примена агрохемикалија на обрадиво земљиште, како би се утицало на смањење загађења,
- Забрану било каквог изливања отпадних вода у земљиште директним и индиректним путем,
- Увођењем санитације (канализације и водонепропусних септичких јама), посебно у руралним пределима,
- Чишћењем и санацијом свих контаминираних локација, посебно депонија отпада,
- Садњом адекватних култура према класи земљишта и нагибу, увођење плодореда, као и предузимања свих неопходних мера у заустављању ерозионих процеса....

Мере заштите шумског земљишта

Заштита шума и шумског земљишта у оквиру предменог обухвата односи се на заштиту шума и шумског земљишта који су:

- у директном утицају инфраструктурног коридора (зона напонских водова и заштитна зона далековода),
- ван директног утицаја далековода (шуме и шумско земљиште изван заштитног појаса далековода).

Општа мера заштите шума и шумског земљишта које су у зони директног утицаја далековода, заснива се на минимизирању сече и прокрчивању шума искључиво на неопходне површине за функционисање инфраструктурног коридора.

Прелазак трасе далековода преко шумског земљишта, изискује крчење шума у зони директног утицаја далековода и заштитном појасу далековода за несметано функционисање енергетског објекта (поштовањем сигурносних удаљења). У овој зони је забрањено засађивање дрвећа и другог растиња испод или на непрописној удаљености од енергетског објекта (далековода).

То подразумева сечу стабала непосредно у зони далековода у складу са Законом о енергетици, односно Законом о шумама и Законом о изменама и допунама закона о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12 и 89/15), којим се крчење шума омогућује у случајевима утврђеним ПП.

Смањење шума и шумског земљишта у зони непосредног утицаја трасе далековода потребно је компензовати шумско-узгојним радовима на шумском земљишту. Нова садња мора бити

Нову садњу усмерити на подизање шумских станишта на шумским земљиштима на безбедној удаљености од далековода при чему се инвеститор мора обавезати да понуди таква решења у биолошком и естетско-визуелном смислу која траси далековода, поред функционалности даје и позитивну естетску карактеристику.

Заштита шума и шумског земљишта ван зоне утицаја далековода

Према Закону о шумама („Службени гласник РС“, бр.30/10 и 93/12) и Изменама и допунама закона о шумама („Службени гласник РС“, бр.89/15) посебним мерама заштите шума и шумског земљишта у оквиру предметног ПП, ван трасе далековода забрањује се:

- Трајно смањивање површина под шумама,
- Пустошење и крчење шума,
- Сеча која није у плану газдовања или која није у функцији редовног обнављања шума,
- Сакупљање осталих шумских плодова (гљива, лековитог биља, пужева..),
- Експлоатација камена, шљунка, хумуса тресета,..
- Одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака у шуми и шумском земљишту, као и било какав третман отпада,
- Паљење отворене ватре у шуми или непосредној близини шуме на удаљености од 200 m,
- Извођење било каквих радова који мењају водни режим у шуми којим се угрожава вегетацијски склоп, као и радњи које би изазвале појаву бујица и ерозије,
- Постављање било каквих привремених објеката, ограда, ознака и сл., који би оштетили стабла и сл.

Стамбене зоне и друга осетљива подручја

Мере заштите за људску популацију

Ради заштите становништва од штетног дејства нејонизујућег зрачења, а у складу са Законом о заштити од нејонизујућег зрачења („Службени гласник РС“, бр.36/09), уређује се и спроводи заштита здравља људи и животне средине. На основу програма који спроводи влада РС, врши се систематско испитивање нивоа зрачења у животној средини на сваке две године. На основу извештаја о нивоу зрачења спроводе се мере заштите и надзора над изворима нејонизујућег зрачења са циљем да се не прекораче прописане граничне вредности.

Опште превентивне мере заштите животне средине у току реализације предметног далековода, ће се постићи одржавањем прописаних сигурносних висина и удаљености у заштитној зони далековода, што ће смањити ризик негативних утицаја на здравље људи у окружењу далековода (стамбена насеља, болнице, школе, вртићи и сл.), а према Правилнику о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 кV до 400 кV („Службени лист СФРЈ“, бр. 65/1988 и „Сл. лист СРЈ“ бр. 18/1992 чл. 103,104,105,106,107,108).

За приказ очекиваног електричног и магнетног поља у окружењу далековода, коришћени су резултати мерења са сличним техничким и енергетским елементима: димензије стуба, тип Н-1, $U_n=110\text{kV}$, $I_n=645\text{A}$, специфична отпорност тла $40\text{-}100\Omega$ и висина референтне/мерне тачке изнад тла од 1,8 m (табела бр. 19).

Табела бр.19: Вредности електричног и магнетног поља у зони 110 kV далековода

Расстојање од осе далековода (m)	Електрично поље (kVeff/m)				Магнетно поље (μT)			
	Hsig=6m	Hsig=7m	Hsig=8m	Hsig=9m	Hsig=6m	Hsig=7m	Hsig=8m	Hsig=9m
0	1,8	1,5	1,2	1,0	35	27	20	16
3	4,9	3,2	2,2	1,7	48	31	22	16,6
10	1,0	0,9	0,8	0,8	10	9	8	7,6
15	0,5	0,4	0,3	0,25	5	5	4	4
20	0,25	0,2	0,2	0,2	2,3	2,2	2,1	2,1
30	0,1	0,1	0,1	0,1	1,3	1,2	1,1	1,0

Очекиване, максималне величине електричног (4,9 kVeff/m) и магнетног поља (48 μT), мерено непосредно испод проводника, задовољавају норме Међународног удружења за заштиту од зрачења (IRPA), Међународне комисије за заштиту од нејонизујућег зрачења (INIRC) и препоруке Светске здравствене организације (WHO) (табела бр.20):

Табела бр.20: Препоруке за граничне вредности експонираности електричним и магнетним пољем

Организација	Електрично поље kV/m (eff)				Магнетно поље mT (eff)			
	J mA/m ²	Еквивал. kV/m	Краткот. kV/m	8-24 h/d kV/m	J mA/m ²	Еквивал. kV/m	Краткот. kV/m	8-24 h/d kV/m
IRPA за професионалну излож. за јавност	10	25	30	10	10	5	5	0,5
	2	5	10	5	2	1	1	0,1
CENELEC за професионалну излож. за јавност	10	30		10	10	1,6		1,6
	4	12		10	4	0,64		0,64
NRPB за све случајеве	10	21		12	10	1,6		1,6
BFE (професионално) област излагања 1 област излагања 2	10	66,7	30/30 ^d	21,3	10	4,24	4,24-2,5	1,36
	2	13,3		6,67	2	0,848		0,424
ACGIH за професионалну изложеност	10	25		25	10	0,71		1
ICNIRP за професионалну излож. за јавност	10	25		10	10	0,5		0,5
	2	5		5	2	0,1		0,1

Према наведеним препорукама, дозвољена ефективна вредност износи за:

а) електрично поље

- K_{max} = 5 kV/m , за особе које трајно бораве у близини електроенергетских објеката,
- K_{max} = 10 kV/m , за раднике који одржавају електроенергетске објекте.

б) магнетна индукција

- B_{eff} = 0.1 mT, за раднике који одржавају електроенергетске објекте и особе које трајно бораве у близини електроенергетских објеката.

Заштитни појасеви (зоне) далековода, зависно од напонског нивоа износе за далековод напонског нивоа 110 kV :

- за једноструки вод заштитна зона је ширине 22,0 m (2 x 11,0 m од осе далековода),
- за двоструки вод заштитна зона је ширине 24,0 m (2 x 12,0 m од осе далековода).

На основу података мерења нејонизујућих зрачења у протеклом периоду, у оквиру обухвата ПП, утврђено је да је од 5 мерних тачака, на 4 измерен ниво електромагнетног

зрачења који је већи од 10% од референтне граничне вредности (табела бр. 10: *Резултати мерења нејонизујућег зрачења нискофреквентних извора у оквиру обухвата ПП, одељак 4.6. Нејонизујуће зрачење, ове процене*).

Према члану 9. Правилника о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09), ако се периодичним испитивањем, систематским испитивањем или мерењем извршеним по налогу инспектора за заштиту животне средине, утврди да је у околини једног или више извора измерен ниво електромагнетног поља изнад прописаних граничних вредности, надлежни орган може кориснику наложити ограничење у погледу употребе, реконструкцију или затварање објекта до задовољавања прописаних граничних вредности.

Због повећане вредности зрачења на већ постојећим водовима и ТС, према Правилником о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09), након реконструкције далековода треба предузети неопходна мерења која ће утврдити ниво зрачења и на основу тога предвидети динамику даљих периодичних мерења.

Као основ за праћење утицаја на животну средину, потребно је успоставити мониторинг параметара, који карактеришу **електромагнетно поље**, одмах по пуштању објекта у рад, на локацијама дуж трасе и у непосредној близини, у складу са Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“, бр.36/09), односно Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“ бр.104/09) и Правилником о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09).

Заштита вода и водног земљишта

Опште мере заштите вода у свим фазама реализације ПП односе се на заштиту вода од загађења, заштиту воде као ресурса, водног земљишта, изворишта водоснабдевања и заштиту подручја од вода.

Мере заштите вода и водног земљишта предметног ПП обезбеђује се усклађивањем трасе далековода и положај стубова са постојећим воденим површинама, водним земљиштем и другим објектима и наменама у складу са Законом о водама („Службени гласник РС“, бр.30/10) и Законом о енергетици („Службени гласник РС“, бр.145/14). То подразумева:

- Локације нових стубова морају бити ван зоне планиране регулације нерегулисаних водотокова,
- Обезбедити сигурноста одстојања у функцији заштите од поплава на критичним деоницама преласка далековода преко Ј. Мораве (у Запањској Топоници и код Губеревца и у зони плављења енергетског постројења у Лесковцу),
- Адекватним лоцирањем стубова на делу трасе где далековод пресеца зоне заштите изворишта водоснабдевања, обезбедити приступачност бунарима (лоцирањем стубова ван непосредне зоне заштите изворишта),
- Свим превентивним мерама обезбедити заштиту градилишта, како не би дошло до несмотреног изливања зауљених отпадних вода из механизације и опреме за рад, што би могло угрозити квалитет површинских и подземних вода.

Мере при укрштању са другом инфраструктуром

Приликом изградње / реконструкције неопходно је ускладити положај стубова са свом изграђеном и планираном инфраструктурном мрежом поштујући Правилник о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ“, бр. 65/88 и „Службени лист СРЈ“, бр.18/92), као и све друге прописе за појединачне инфраструктурне објекте (табела бр.18: *Прелазак и приближавање разним објектима водова од 1 kV до 110 kV., ове процене*). Тиме се

обезбеђује несметано функционисање посебне намене и других намена и смањује ризик од настанка акцидента.

Мере при укрштању са експлоатационим пољима

Експлоатација минералних ресурса на наведеним локацијама мора бити усклађена са трасом далековода, у смислу несметаног функционисања рударске активности и посебном наменом ПП, према важећим прописима из ове области.

У заштитном појасу далековода не могу се градити објекти, осим далековода и објеката везаних за функционисање енергетског објекта (далековода).

Мере при укрштању са комуналном зоном (регионалном депонијом)

Траса далековода прелази преко локације регионалне депоније „Келеш“ (регионални центар бр.23) који се налази делимично у општини Ниш и делимично у општини Дољевац. Тренутно се ради о две локације, али је планском стратегијом планирано функционисање центра у оквиру јединствене целине.

Предметним планом је неопходно ускладити прелазак трасе преко локације која може бити потенцијално угрожена (ризик од избијања пожара и експлозија због избијања депонијског гаса) посебно у фази док се не изврши санација и рекултивација постојеће депоније.

По могућству водити трасу ван тела депоније, односно лоцирати тело депоније и објекте у којима је повећан ризик од избијања пожара, ван заштитне зоне далековода.

Уколико је то неизводљиво, због микролокацијских услова, неопходно је обезбедити сигурносну удаљеност објеката на локацији од трасе далековода, односно удаљеност највише пројектоване коте тела депоније (према Правилнику о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1кV до 400 кV (*"Службени лист СФРЈ", бр. 65/88 и "Службени лист СРЈ", бр.18/92*).

Приликом формирања заштитног појаса око депоније неопходне је ускладити висину и избор растиња у оквиру заштитне зоне далековода и његовог непосредног утицаја. Сигурносна удаљеност далековода од било кога дела стабла је 3 m, у складу са Законом о енергетици (*"Службени гласник РС", бр.145/14*), Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 кV до 400 кV (*"Службени лист СФРЈ", бр. 65/88 и "Службени лист СРЈ", бр.18/92*). Сигурносна удаљеност се мора одржавати.

За подизање заштитне ограде, неходна је сагласност надлежног предузећа ЈП Електро mreжа Србије.

Мере заштите природе, биодиверзитета и предела

Одговарајућим техничким мерама при изградњи далековода утврђују се следеће опште мере заштите природе:

- планирати радове који ни на који начин неће нарушити статус заштићених природних добара (појединачних стабала, споменика природе),
- планирати заштитни појас и извођачки појас лево и десно од предметног инфраструктурног коридора, у складу са посебним правилима коришћења и уређења, како би се у потпуности обезбедила функција истог, а истовремено и заштитио остатак простора од негативних утицаја,
- планирати да се дрвенаста и жбунаста вегетација дуж планиране трасе инфраструктурног коридора обезбеди тако да се избегну оштећења коровског система и сл., услед манипулације грађевинским машинама, складиштењем опреме, инсталација и сл.,

- за извођење радова који захтевају сечу високог зеленила и вредних примерака дендрофлоре, у државном или приватном власништву, прибавити сагласност ЈП „Србијашуме“,
- током извођења планираних радова, потребно је предузети све мере како би се спречило изливање горива, мазива и других штетних и опасних материја у земљиште, површинске и подземне воде,
- предвидети санацију терена након завршетка радова, затрављивањем,
- очувати рубове шума и здравствено корисне функције шума у што већем проценту,
- евентуално пошумљавање (у фази обнове простора) вршити искључиво аутохтоним врстама дрвећа,
- очувати водена и влажна станишта у што природнијем стању (заштитити обале, меандре, рукавце...) и обезбедити неопходну количину воде за опстанак станишта,
- у функцији заштите агроекосистемских станишта спречити уништавање живица, међа, травних појасева, дрвореда, бара и др., као и нарушавање природних услова неопходних за њихов опстанак,
- посебним уочљивим ознакама и бојама обележити стубове и проводнике у зони уочених миграторних кретања птица, како се не би десила страдања.
- на делу трасе која пролази кроз осетљива подручја потребно је применити све познате методе и поступке који ће минимизирати утицај далековода на природни амбијент ("уклапање у амбијент" применом одговарајућих премаза - боја за стубове, обликом и висином стуба, смањењем броја приступних путева, вођење два далековода на заједничким стубовима и слично).

У функцији заштите природе, у обухвату Просторног плана неопходно је спроводити мере заштите и очувања *природних типова станишта* приликом планираних интервенција у простору:

- максимално очувати све природне одлике станишта очувањем значајних врста за тип станишта, угрожених и ретких врста.
- очувати рубове шума и здравствено корисне функције шума.
- евентуално пошумљавање (у фази обнове простора) вршити искључиво аутохтоним врстама дрвећа.
- очувати водена и влажна станишта у што природнијем стању (заштитити обале, меандре, рукавце) и обезбедити неопходну количину воде за опстанак станишта.
- у функцији заштите агроекосистемских станишта, спречити уништавање живица, травних појасева, дрвореда и др., као и нарушавање природних услова неопходних за њихов опстанак (изградња стубова на овим местима искључиво ако се процени да је неопходно због постизања безбедности удаљења ради заштите становништва).

У функцији заштите природе, у обухвату ПП неопходно је спроводити мере заштите и очувања *предела* приликом планираних интервенција у простору. Визуелно ометање крајолика ("визуелна сметња" – "загађење визуре") планским актом и пројектима биће умањено и то:

- избором (задржавањем) трасе,
- избором повољних висина стубова и дужина распона као и естетском изгледу стубова,
- санацијом и селективним рашчишћавањем трасе,
- формирањем енергетског коридора.

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

Мере заштите културног наслеђа

Завод за заштиту споменика културе посебним правним актом утврђује конкретне услове чувања, коришћења и одржавања, као и услове за предузимање конкретних мера заштите за свако поједино непокретно културно добро или добро под претходном заштитом. Акт о мерама техничке заштите, који прописује надлежни Завод, прибавља се пре израде пројеката за локацијске дозволе. Пројектна документација доставља се надлежном Заводу на сагласност.

Приликом изградње објеката и уређивања простора на основу овог плана утврђени су следећи општи услови и мере заштите:

- искључује се могућност трасирања далековода преко катастарских парцела које обухватају: археолошко налазиште Медијана (до магистралног пута са јужне стране, споменик културе Ћелекула са капелом (градско подручје) и Знаменито место Бубањ у Нишу (целокупно топографско подручје брда Бубањ), сви утврђена културна добра од изузетног значаја за Републику Србију („Службени гласник РС“, бр. 14/1979);
- уколико је инфраструктурни коридор високонапонског далековода у непосредно визуелном обухвату из простора наведених непокретних културних добара, а најмање 200 m ваздушном линијом од регулационе границе предметног културног добра од задњег проводника, мора се предвидети делимично озелењавање високим шумским масивом у простору коридора или подземно вођење високонапонске инфраструктуре;
- уколико високонапонски далековод пролази насељеним местом или заштићеном околином непокретног културног добра (суседне парцеле) морају се обезбедити минимална одстојања од задњег проводника у складу са одредбама прописа из надлежности енергетике;
- обавезна је израда Студије заштите непокретног културног добра у циљу истраживања података, прикупљања документације и валоризација споменичких вредности непокретних културних добара, ближе дефинисање граница заштите и заштићене околине, утврђивање посебних услова заштите за сваки појединачни локалитет са детаљним дефинисањем граница заштите и заштићене околине;
- уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да домах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да преузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- радови који су планирани на простору за који је утврђено да обухватају непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту, нису дозвољени пре обављања заштитних археолошких истраживања;
- не сме бити угрожен интегритет, нити споменичка својства културних добара, односно добара која уживају претходну заштиту;
- обавезно је поштовање оптималних услова за чување и трајну заштиту и презентацију добара под заштитом;
- на археолошким локалитетима није дозвољена никаква изградња, изузев уколико се то изричито одобри посебним условима;
- на заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини није дозвољено извођење било каквих радова, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту

- споменика културе;
- непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту могу се користити у својој изворној, или одговарајућој намени, на начин који неће ни у чему угрозити њихова основна споменичка својства;
 - непокретна културна добра и добра под претходном заштитом не смеју се користити у сврхе које нису у складу са њиховом природом, наменом и значајем, или на начин који може довести до њиховог оштећења;
 - власник, корисник или други субјект који по било ком основу располаже непокретним културним добром или добром под претходном заштитом дужан је да га чува и одржава с пажњом тако да не дође до оштећења или уништења његових споменичких својстава.
 - није дозвољено да се руши, раскопава, преправља, презиђује, прерађује или да се изводе било какви други радови који могу променити изглед и вредност културног добра без претходно прибављених посебних услова и сагласности надлежног Завода.
 - обавезно је успостављање хармоничног просторног склада у амбијентима са споменичким вредностима, пројектовањем у контексту, ослањањем на споменичке вредности наслеђа у окружењу и другим методама које доприносе остваривању виших домета и унапређењу градитељског стваралаштва у обухваћеном простору.

7.3.4. Мере заштите животне средине у случају акцидента

На предметном далеководу постоји веома мала вероватноћа за појаву акцидента. Акцидент се може јавити у току реконструкције далековода и току редовног функционисања.

Најтежи акцидент је рушење стуба и кидање ужади под напоном, што може проузроковати клизање земљишта, велико оптерећење ветра, леда и снега и евентуално удар возила или авиона.

Због сигурности од акцидента, пројектима се морају предвидети одговарајуће мере заштите, које се односе на:

- механичку сигурност елемената далековода у наведеним ситуацијама,
- смањено искоришћење средњих и гравитационих распона,
- ограничавање дужина затезних поља,
- обележавање далековода тамо где постоји опасност од удара летилица,
- избором погодних локација стубова у односу на саобраћајнице, друге инфраструктурне објекте и др. објекте.

На локацији се могу десити мањи акциденти током извођења планираних радова, потребно је предузети све мере како би се спречило изливање горива, мазива и других штетних и опасних материја у земљиште, површинске и подземне воде.

У случају акцидента одмах почистити контаминирану површину, уклонити загађени слој земљишта и омогућити његово одношење на депонију.

У току експлоатације далековода могу се десити ванредне ситуације (удеси), када постоји опасност од повећаног зрачења. У том случају корисник извора нејонизујућег зрачења је у обавези да о удесу обавести министарство и јединицу локалне самоуправе која је надлежна за послове заштите животне средине. Корисник је у обавези да извести надлежне о новонасталој ситуацији и предузетим мерама. Тада се могу наложити посебна мерења како би се евентуално проценила опасност од прекомерног зрачења.

Заштита од пожара

Заштита од пожара регулисана је Законом о заштити од пожара (*«Сл.гласник РС.» бр.*

111/09 и 20/15) и обухвата скуп мера и радњи нормативне, организационо техничке, превентивне и друге природе.

Општи услови и мере заштите од пожара, односе се на:

- обезбеђивање потребних сигурносних удаљености од запаљивих објеката у случају стварања електричног лука и велике потенцијалне разлике;
- правилан избор опреме, према условима средине где је иста уграђена;
- примену уземљене заштитне ужади и уземљење стубова дуж целе трасе далековода, у циљу заштите далековода од грома.

Заштита од елементарних непогода

Заштита од елементарних непогода је организован систем заштите, спасавања људи, материјалних добара и животне средине, као и отклањања последица елементарних непогода, а регулисана је Законом о ванредним ситуацијама.

Имајући у виду природне карактеристике планског подручја, као и на основу спроведене анализе и услова надлежних институција подручје ПП подложно је, у одређеној мери, опасностима од следећих елементарних непогода:

- земљотрес
- клизање тла:
- атмосферске непогоде,
- поплава, бујица и ерозија.

У складу са интегралним управљањем елементарним непогодама, циљеви су:

- очување и унапређење заштите од елементарних непогода.
- спровођење мера превенције, приправности и одговора на елементарне непогоде, на свим нивоима (од предузећа до Републике Србије).
- институционално, организационо и кадровско јачање система заштите од елементарних непогода и формирање регионалног система заштите.

Концепција заштите и управљања полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од елементарних непогода. Системом превентивних, организационих и других мера и инструмената, интервенише се у циљу спречавања настанка ризика од елементарних непогода, односно смањивања последица на прихватљив ниво.

Потребно је у наредном периоду развијати систем интегралне заштите од елементарних непогода. На основу Закона о ванредним ситуацијама и на основу Процене угрожености доноси се *План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама*, а у складу са Националним планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама Републике Србије.

Мере заштите од земљотреса:

- параметре са карте сеизмичког хазарда за повратни период 475 година (на површини терена, за емпиријски процењену средњу брзину локалног тла до дубине 30м и одговарајући динамички фактор амплификације на максимално хоризонтално убрзање), изражене интензитетом земљотреса у степенима ЕМС-98 скале, користити као мере ограничења употребе простора.
- при прорачуну конструкције објеката примењивати одредбе које се односе на прорачун, а садржане су у *Правилнику о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима* («Службени гласник СФРЈ 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90),
- хоризонталне силе од сеизмичких удара не сматрају се меродавним оптерећењем за статички прорачун стубова далековода. Како далеководи нису категорисани *Правилником о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у*

сеизмичким подручјима (члан 4.), то се за стубове далековода не врши прорачун на дејство сеизмичких сила., већ се примењују правилници за пројектовање и извођење високонапонских водова и челичних конструкција, као и одговарајуће техничке препоруке из ове области.

Мере заштите од клизишта:

Санирање клизишта и спречавање појаве нових извршиће се применом техничких и биолошких мера. Смернице за управљање ризиком од клизишта:

- израда катастра клизишта за планско подручје;
- припрема и организација превентивних мера одбране од клизишта;
- информисање становништва о факторима интензивирања клизишног процеса.

Заштита од атмосферских непогода:

Мере заштите од удара јачих *ветрова* треба да буду, пре свега, превентивне, јер ће од њиховог правилног и благовременог извршавања зависити и ефикасност оперативних мера. Дендролошке мере састоје се у засађивању високог зеленила које представља баријеру ветру и у знатној мери смањује његову јачину, снагу и брзину.

Одбрана од *града* оствариваће се мрежом противградних објеката, као делом противградне одбране шире територије. Постојећи објекти противградних станица, налазе се ван утицајних зона далековода на исте.

Систем одбране од штетних последица *атмосферских падавина, мраза и поледице*, неопходно је развијати у регионалним и локалним условима. Ово се пре свега односи на повећање поузданости рада инфраструктурних система и одржавања саобраћајница. Борба против снега и поледице се одвија у оквиру редовних осматрања, мерења метеоролошких параметара и проглашавања одговарајућег степена приправности, у циљу да надлежне службе благовремено приступе акцији чишћења саобраћајница и других површина и објеката.

Заштита од поплава, бујица и ерозије:

Постојећи планови редовних и ванредних мера за одбрану од *поплава* морају се доследно примењивати у зависности од хидролошких услова и проглашавања мера у оквиру редовних мерења и хидролошких осматрања које обавља Републички хидрометеоролошки завод. Одбрана од поплава ће се реализовати у оквиру интегралних система, пасивном одбраном и планском контролом изградње у угроженим зонама (уз диференциране степене заштите, у складу са значајем подручја које се штити).

Критичне зоне: потенцијално плавна подручја на територији општине/града Дољевац (Белотинац, Чапљинац, Малошиште, Клисурса, Русна), Гаџин Хан (Дукат, Топоница) и Лесковац (Брестовац, Липовица, Чекмин).

Траса далековода укршта се са више водотока, од којих су неке (притоке Ј.Мораве) *бујичног* карактера, чији наноси и поплазни таласи угрожавају обале и насеља, а многи водотоци нису регулисани на месту прелаза далековода. Траса далековода није у плавној зони која је дефинисана „Генералним пројектом са претходном студијом оправданости уређења Јужне Мораве од Грделице до састава са Западном Моравом“ (Институт за водопривреду „Јарослав Черни“, а.д. Београд, Завод за уређење водних токова, 2005.) и није угрожена од великих вода Јужне Мораве, осим на две локације:

- на месту прелаза са десне на леву обалу, код Запањске Топонице, где Ј.Морава није регулисана, где се врши интензивна експлоатација песка и шљунка и постоје израђене сепарације, и где је део трасе у плавној зони (у дужини око 800 m);

- на месту прелаза са леве на десну обалу, код Губеревца, где су вршене парцијалне регулације, и где је део трасе у плавној зони (у дужини око 1100 m).

Критичне тачке: прелаз далековода преко Јужне Мораве код Заплањске Топонице и код Губеревца, као и енергетско постројење у Лесковцу (приликом великих вода, нерегулисана Туловска река се излива код моста на старом путу Лесковац - Грделица и тече кроз њиве све до енергетског постројења).

Еродибилна подручја подразумевају подручја са честом појавом ерозије јаке и средње категорије, за које је планирана примена антиерозивних мера.

Мере заштите од поплава, бујица и ерозије:

- прописано одржавање одбрамбених насипа, перманентна контрола стања насипа и регистровање негативних појава, у оквиру пасивне одбране од поплава. У случају непосредне опасности, спровести предузимање ванредних мера за одбрану.
- организација превентивних мера одбране од поплава (примена савремених информационих система за управљање, формирање оперативног штаба за заштиту од поплава, успостављање система координације и раног упозорења о опасности од поплава, информисање и обука становништва).
- примена интегралног уређења бујичних сливова на подручју плана, која обухвата антиерозионе (грађевинско-техничке) радове за уређење бујичних водотокова, са изградњом преграда за задржавање наноса и биолошко-ретенционим радовима.
- примена одговарајућих мера заштите (адекватна удаљења од нерегулисаних водотокова, прописана висина и начин постављања стубова), у функцији заштите далековода од бујичних поплава (али и несметаног функционисања и могуће регулације водотокова), нарочито на критичним деоницама (прелазак далековода преко Ј.Мораве и зона плављења енергетског постројења у Лесковцу).
- перманентна контрола ерозионих процеса у сливу Ј.Мораве, као мера превенције и активне одбране од поплава.
- израда Плана за проглашење ерозионих подручја и одбрану од бујичних поплава, што представља законску обавезу за све општине на чијим се територијама налазе бујични токови, а у циљу интегралне заштите.

8.0. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Просторни план ће се спроводити на следећи начин:

- **Директним спровођењем:**

За зону детаљне разраде ПП, која обухвата простор резервисан за реализацију енергетског објекта - далековода 110 кV бр. 113/х, и садржи:

- стубове далековода са проводницима,
- комплексе трафостаница (ТС "Ниш 1", ТС "Ниш 2", ТС "Лесковац 2", ТС "Лесковац 4"), електровучне подстанице (ЕВП "Грделица") и хидроелектране (ХЕ "Врла III"),
- заштитни појас далековода бр.113/х (планом одређени заштитни појас је 30m обострано од централне осе далековода),
- заштитни појас осталих високонапонских водова у непосредној околини предметног далековода (зона високонапонских водова 110kV, 220 kV и 400 kV, одређена у складу са *Законом о енергетици („Службени гласник РС.“ Бр. 145/14)* и *Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона ок 1 кV до 400 кV,("Службени лист СФРЈ", бр. 65/88 и "Службени лист СРЈ", бр.18/92).*

Сходно Закону о планирању и изградњи, спровођење ће се вршити издавањем локацијских услова (као предуслова за израду техничке документације далековода), а затим и грађевинске и употребне дозволе. Надлежност за издавање локацијских услова, грађевинске и употребне дозволе дефинисана је Законом о планирању и изградњи.

- **Просторним плановима јединице локалне самоуправе, односно важећим планским, документима:**

Изван зоне детаљне разраде овог ПП, у делу у коме ПП општина/градова нису у супротности са овим ПП (т.ј. у делу који не трпи директан утицај посебне намене) и где нема других важећих планова, односно где није прописана обавеза израде другог планског документа.

Стратешке процене на нижим хијерархијским нивоима

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (*"Службени гласник Републике Србије", бр. 135/04 и 88/10*), а за потребе израде ПП.

За планове нижег реда, односно просторне планове јединице локалне самоуправе и планове генералне и детаљне регулације, који се налазе делом територије на подручју обухвата овог ПП, радиће се Стратешка процена утицаја на животну средину у складу са одлуком надлежног органа.

У детаљнијој планској разради неопходно је извршити вредновање капацитета простора у односу на одговарајуће делатности и активности које се планирају на њему. На тај начин ће се извршити еколошка валоризација простора и прописати мере којима се у потпуности мора обезбедити заштита околине од загађења.

У поступку припреме и доношења новог урбанистичког плана који предвиђа изградњу зона, односно објеката повећане осетљивости од нејонизујућег зрачења у складу са Правилником о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања (*"Службени гласник РС", бр.104/09*), узимају се у обзир постојећи стационарни извори који већ оптерећују животну средину у тој зони.

У поступку стратешке процене утицаја на животну средину могу се разматрати извештаји о систематском и/или периодичном испитивању и/или вршити стручна оцена оптерећења животне средине за поједине изворе.

Одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Процене утицаја пројеката на животну средину

Овим Извештајем о стратешкој процени утицаја на животну средину, а у складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 36/09), Инвеститор је обавезан да у даљем поступку спровођења Плана, поднесе захтев министарству надлежном за послове заштите животне средине у вези потребе израде Студије о процени утицаја изградње и експлоатације далековода на животну средину. Студија о процени утицаја израђује се на нивоу идејног пројекта и без сагласности на студију, односно решења да израда студије није потребна, не може се приступити извођењу радова. Утврђује се обавеза будућим инвеститорима да у поступку даље разраде планског документа, за потребе прибављања одобрења за изградњу, израде студију процене утицаја на животну средину, а у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 36/09).

У складу са наведеним Законом, Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 109/2009) и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/08) инвеститор је дужан да се обрати, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде Студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби израде или ослобађању од израде студије.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја како је то прописано поменутих Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

Према Закону о заштити од нејонизујућег зрачења („Службени гласник РС“, бр. 36/09), у члану 6, наводи се да се **извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса** могу користити уз процену утицаја на животну средину. С тим у вези, а на основу Правилника о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09), корисник извора нејонизујућег зрачења дужан је да у поступку припреме за изградњу, постављање и употребу нових извора нејонизујућих зрачења, односно реконструкција постојећих извора нејонизујућих зрачења:

- 1) прибави услове и мере заштите животне средине које издаје надлежни орган у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- 2) процену утицаја на животну средину у поступку који спроводи надлежни орган пре издавања одобрења за њихову изградњу, односно постављање и употребу у складу са прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

У поступку издавања услова и мера заштите животне средине, односно одлучивања о потреби процене утицаја на животну средину, корисник извора нејонизујућег зрачења од посебног интереса подноси надлежном органу стручну оцену оптерећења животне средине као доказ да тај извор неће својим радом довести до прекорачења прописаних граничних вредности.

Стручну оцену даје организација овлашћена за систематско испитивање нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини, при чему узима у обзир постојеће оптерећење које се утврђује мерењем и оптерећење које нови или реконструисани извор уноси у животну средину.

При прибављању **употребне дозволе** корисник подноси надлежном органу пријавни лист са подацима о извору и кориснику, као и документацију која је претходно прибављена.

Након изградње, односно постављања објекта који садржи извор нејонизујућег зрачења, а пре издавања дозволе за почетак рада или употребне дозволе врши се прво испитивање, односно мерење нивоа електромагнетног поља у околини извора .

Орган надлежан за издавање дозволе за почетак рада или употребне дозволе за објекат који садржи извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса, може пустити у рад тај извор ако је мерењем утврђено да ниво електромагнетног поља не прекорачује прописане граничне вредности и да изграђени (постављени) објекат неће својим радом угрожавати животну средину.

У складу са измереним нивоом зрачења (уколико је ниво зрачења већи или мањи од 10% прописаних граничних вредности) прописују се даље мере. Ако се мерењем утврди да је у околини једног или више извора измерен ниво електромагнетног поља изнад прописаних граничних вредности, надлежни орган може кориснику наложити ограничење у погледу употребе, реконструкцију или затварање објекта до задовољавања прописаних граничних вредности.

У случају реконструкције извора корисник обезбеђује периодична испитивања.

Корисник који располаже са 10 и више затечених извора зрачења од посебног интереса може Министарству, да поднесе студију значаја постојећих извора.

Студија садржи податке, и то:

1. категоризацију извора (подаци из евиденције);
2. приоритете и временски план извођења првих испитивања у складу са категоризацијом извора;
3. резултате мерења релевантних за процену постојећих извора.

На основу процене резултата студије, Министарство, доноси одлуку о првим испитивањима на затеченим изворима, односно о периодичним испитивањима за поједине изворе, у складу са Правилником о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС“, бр.104/09).

9.0 ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине ПП могле успешно имплементирати у планском периоду. У складу са чл. 17 Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (*"Службени гласник Републике Србије"*, бр. 135/04 и 88/10), програм праћења стања животне средине у току спровођења плана садржи нарочито:

1. опис циљева плана и програма;
2. индикаторе за праћење стања животне средине;
3. права и обавезе надлежних органа;
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја;
5. друге елементе у зависности од врсте и обима плана.

Према Закону о заштити животне средине (*"Службени гласник РС"*, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09-др. закон и 43/11 – одлука УС), РС односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима. Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- обезбеђење мониторинга;
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга;
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга;
- дефинисање мониторинга загађивача;
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача;
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

9.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА

Општи циљ ПП је стварање услова за реализацију реконструкције инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110kV бр.113/х од ТС "Ниш 1" и ХЕ "Врла III", чиме би се обезбедило функционисања енергетског система Републике Србије, омогућила реализација планираних привредних система на територији јужне Србије, смањили преносни губици и повећала енергетска ефикасност, створили услови за повећање обима комерцијалног електроенергетског промета и остваривања прихода, као и сагледала стратешка питања заштите животне средине и обезбедило њихово решавање на одговарајући начин.

Мониторинг - Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег Програма мониторинга животне средине, у случају да је успостављен, а који обезбеђује Орган надлежан за заштиту животне средине у оквиру локалне самоуправе или система мониторинга за који је надлежно министарство РС. Локални програм мониторинга мора бити усклађен са програмом мониторинга владе РС. За предметно подручје основни циљ је:

- формирање аутоматизованог мониторинг-система који ће бити део интегралног мониторинга општина и републике,
- обезбеђивање правовременог реаговања и упозорења на могуће негативне последице и акцидентне ситуације,
- формирање катастра загађивача и јединствене базе података са ГИС логистичком подршком.

Према Закону о заштити животне средине, (*"Службени гласник РС"*, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09 – др.закон и 43/11 УС), локална управа у оквиру своје надлежности, обезбеђује и врши континуирану контролу и праћење стања животне средине у складу са свим посебним Законима, у складу са одредбама и програмом владе РС за посебне области мониторинга животне средине.

9.2. ПРЕДЛОГ ИНДИКАТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ³

Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, на основу којих се врши оцењивање планских решења, са становишта могућих негативних утицаја на животну средину и предлог минимизације или елиминација и утврђивање неповољних утицаја.

На основу Правилника о националној листи индикатора заштите животне средине, као што је већ речено у претходним поглављима, дефинисани индикатори за подручје Просторног плана су:

– Ниво нејонизујућег зрачења.

Мониторинг нивоа нејонизујућих зрачења врши се мерењем и прорачуном нивоа електромагнетног поља у задатим областима животне средине, утврђивањем просторне расподеле емитоване електромагнетне енергије, поређењем добијених резултата са важећим прописима, квалитативним изражавањем утицаја постојећег нивоа зрачења на становништво, евидентирањем свих значајних извора електромагнетног зрачења по битним параметрима и анализом њиховог утицаја у оквиру програма мониторинга.

Локална самоуправа врши перманентну контролу у оквиру програма / пројекта за *двогодишњи период*. Мониторинг се спроводи у циљу формирања мапа електромагнетно угрожених подручја и лоцирања потенцијалних места у којима вредност електомегнетног зрачења премашује прописане границе излагања нејонизујућим зрачењима.

Ради добијања вредности и оцене система излагања нејонизујућим зрачењима у животној средини, врши се контролно мерење нивоа електромагнетног зрачења извора нејонизујућег зрачења у:

- нискофреквентом подручју – трафо станице и надземних електроенергетских водова,
- високофреквентном подручју – радио базних станица мобилне телефоније у зонама повећане осетљивости.

Избор мерних тачака свести на подручја око осетљивих намена (како би избор омогућио најбољу оцену нивоа електромагнетног зрачења и утицај на становништво и животну средину):

- подручја стамбених зона у којима се особе могу задржавати 24 часа дневно,
- школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, дечија игралишта.

Корисник извора нејонизујућег зрачења од посебног интереса у обавези је да врши периодична мерења (мониторинг) на основу Правилника о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Сл. гласник РС“, бр. 104/09) :

- Једанпут сваке друге календарске године за високофреквентне изворе
- Једанпут сваке четврте календарске године за нискофреквентне изворе.

Мерењем или прорачуном нивоа електромагнетног поља у задатим областима животне средине врши се уз примену метода мерења и прорачуна важећих домаћих или међународних стандарда, и то:

- За нискофреквентно подручје - CEI IEC 61786;
- За високофреквентно подручје - CEI IEC 61566;
- Стандард о испитивању утицаја на излагање становништва нејонизујућим зрачењима - CENELEC EN 50413: 2008.

9.3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Систем праћења стања животне средине успостављен је следећим правним актима:

- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др.закон и 43/11 УС);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10),

³ Избор индикатора је извршен на основу специфичности ПП, планских решења и могућих утицаја. Мониторинг осталих параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и сл), спроводи се у складу са Плановима територијалних јединица локалних самоуправа.

- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04,36/09 и 88/10),
- Уредба о Листи пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/08),
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења ("Службени гласник РС", бр. 36/09)
- Правилник о изворима нејонизујућег зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања ("Службени гласник РС", бр. 104/09),
- Правилник о границама излагања нејонизујућим зрачењима ("Службени гласник РС", бр. 104/09),
- Правилник о садржини евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса ("Службени гласник РС", бр. 104/09)
- Правилник о садржини и изгледу обрасца извештаја о систематском испитивању нивоа јонизујућих зрачења у животnoj средини ("Службени гласник РС", бр. 104/09)
- Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове систематског испитивања нивоа нејонизујућег зрачења, као и начин и методе систематског испитивања у животnoj средини ("Службени гласник РС", бр. 104/09),
- Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућег зрачења од посебног интереса у животnoj средини ("Службени гласник РС", бр. 104/09),
- Правилник о методологији за израду акционих планова ("Службени гласник РС", бр. 72/10).

9.4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Програм мониторинга стања животне средине доноси локални орган локалне власти у складу са програмом мониторинга који доноси Влада РС (Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др.закон и 43/11 УС)).

Јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе. Јединица локалне самоуправе или Влада обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга.

Мониторинг обавља овлашћена организација која испуњава услове за мерење датих параметара и Стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података у складу са Законом.

Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимање узорака, начин евидентирања, рокове достављања и чување података.

Државни орган, организација или јединица локалне управе, односно корисник постројења које емитује загађујуће материје, дужан је да у складу са Законом, преко надлежног органа, организације или овлашћене организације, обавља мониторинг емисије, учествује у трошковима мерења емисије у зони утицаја и по потреби прати друге утицаје своје активности.

Органи управе, загађивачи или овлашћене организације које врше мерења, дужни су да доставе податке мониторинга Агенцији за заштиту животне средине на Законом прописан начин.

Јавност мора бити обавештена о стању животне средине, благовремено, потпуно и објективно, што обезбеђује локална самоуправа, државни орган, овлашћене организације и др. организације.

9.5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају појаве неочекиваних негативних утицаја, у смислу ванредних ситуација и могућих удеса на предметном далеководу, неопходно је поступати у складу са важећом законском регулативом из области заштите од нејонизујућег зрачења.

Корисник извора нејонизујућег зрачења је у обавези да о удесу обавести министарство и јединицу локалне самоуправе која је надлежна за послове заштите животне средине. Корисник је у обавези да извести надлежне о новонасталој ситуацији и предузетим мерама. Тада се могу наложити посебна мерења како би се евентуално проценила опасност од прекомерног зрачења.

10.0. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ

10.1. ОПШТИ МЕТОДОЛОШКИ ПРИНЦИПИ

Основни методолошки приступ и садржај Извештаја Стратешке процене утицаја на животну средину, дефинисани су Законом о Стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“ бр. 135/04, 88/10).

Стратешка процена утицаја, резултат је развоја процена утицаја на животну средину, које интегришу еколошке, друштвено-економске и кумулативне утицаје, тако што:

- укључује одрживост на самом извору еколошких проблема у планској фази,
- сагледава шире и кумулативне утицаје,
- омогућује да се утврди потреба и оправданост планских решења са аспекта заштите животне средине, пре свега,
- поставља смернице за хијерархијски оквир даљих процена утицаја планова, односно пројеката на животну средину.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину;
- израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину – саставни део ПП.

Примењена методологија истраживања проблематике заштите животне средине представља, по својој хијерархијској уређености и садржају, верификован начин доношења до документованих података и стварања основа за избор оптималног решења са крајњим циљем остварења принципа одрживог развоја.

Општи методолошки концепт је:

- прикупљање информација и података о простору, потенцијалним и евидентираним изворима загађивања, стању природних вредности-стању и квалитету вода, земљишта, ваздуха, биљног и животињског света, станишта и биодиверзитета, заштићених природних и културних добара, као и становништва и осталих створених вредности,
- успостављање основних анализа, приказ „нултог стања“ као услова и полазне основе за анализу евидентираних и процену могућих значајних промена,
- дефинисање основних и појединачних циљева стратешке процене,
- вредновање постојећег стања као и процене значајних утицаја посебне намене, у односу на циљеве стратешке процене, успостављањем савремене методологије процене утицаја,
- процена и поређење варијантних решења уз приказ потенцијала и ограничења понуђених варијанти,
- дефинисање мера заштите према посебној намени и фазама, односно према медијумима утицаја посебне намене,
- смернице процене утицаја за ниже хијерархијске нивое,
- мониторинг животне средине, као неопходна мера контроле.

С обзиром да је кроз анализу установљено да постоје одређени конфликти у смислу утицаја посебне намене на животну средину, један део истраживања везан је за конкретне индикаторе и избор индикатора. Из основне матрице могућих утицаја детаљно се анализирају они за које је доказано да у конкретним просторним условима одређују међусобни однос предметног плана и животне средине.

На основу верификованих показатеља, урађена је процена могућих утицаја планских решења, истраживане су могућности заштите и унапређења животне средине и предложене одговарајуће мере за које постоји оправданост у смислу рационалног смањења негативних утицаја на животну средину.

Утврђивање критеријума могућих значајних утицаја, појединачних и повезаних, вршени су на основу доступних информација, увидом у постојећу документацију (просторно – планску, урбанистичку и пројектно - студијску). Дефинисане су еколошке смернице за спровођење Плана.

10.2. ПРИМЕЊЕНА МЕТОДОЛОГИЈА

Примењена методологија заснована је на квалитативном вредновању животне средине на планском подручју, непосредном и ширем окружењу, као основе за валоризацију простора за даљи одрживи развој. Методологија се усавршава из године у годину и углавном је у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду Стратешке процене у ЕУ⁴.

У односу на дефинисане циљеве (опште и посебне) и изабране индикаторе одрживог развоја, врши се процена утицаја одабраних планских решења на животну средину. Процена утицаја врши се у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијанти да се план примени и да се план не примени.

За ПП дужег временског хоризонта и са већом неизвесношћу реализације метод израде сценарија модела развоја, омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана. Процена утицаја варијантних решења је квалитативна према следећим критеријумима:

- + позитиван утицај (унапређење ж.средине),
- - негативни утицај (деградација ж.средине),
- 0-без значајних промена,
- М - уз мере заштите могућ позитиван утицај.

У односу на процену утицаја варијантних решења утврђује се да ли је у односу на животну средину повољнија варијанта да се план примени или да се план не примени. Уколико је повољнија варијанта да се план примени, врши се евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти планских решења, према величини промена, могу бити позитивни, негативни или неутрални. Да би табела била јаснија ова карактеристика утицаја је приказана бојом:

- Позитиван утицај – зелена,
- Негативан – црвена,
- Неутралан – бела,
- Зависи од / захтева примену мера заштите – жута боја.

Интензитет утицаја је приказан интензитетом боје. Што је тамнија боја, то је већи утицај – значајан и врло значајан утицај (табела бр.21.)

Табела бр.21.- Евалуација утицаја приказана интензитетом боје.

Врста/значај утицаја	Значајан утицај	Врло значајан утицај
Позитиван		
Негативан		
Зависи од/захтева примену мера заштите		

Додатни критеријуму који служе за евалуацију утицаја дати су у наредној табели - (табела бр.22.)

Табела бр 22:Критеријуми за оцењивање утицаја

Вероватноћа утицаја	сигуран вероватан мало вероватан	С В Мв
Време трајања утицаја	краткотрајан дуготрајан	К Д

⁴ Стојановић Б., Управљање животном средином у просторном и урбанистичком планирању – стање перспективе, у монографији "Новији приступи и искуства у планирању", ИАУС, 2002,
Стојановић Б., Критички осврт на примену закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању, ИЗГРАДЊА БР.1, 2006,

Вероватноћа утицаја	сигуран вероватан мало вероватан	С В Мв
Учесталост утицаја	повремени сталан привремен	П Ст Пр
Просторне размере утицаја	међународни национални регионални локални	М Н Р Л

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене. У обзир се узимају само они утицаји који имају значајне позитивне или негативне ефекте на квалитет животне средине.

10.3. ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Током израде Извештаја о стратешкој процени ПП услед специфичности плана и предметном подручју, садржај предметног Извештаја је у одређеној мери модификован, прилагођен основним карактеристикама ПП и обухвата процењивање стратешки значајних утицаја за развој посматраног подручја. Тако, у предметном извештају нису интерпретиране мере заштите ваздуха, с обзиром да се ради о инфраструктурном коридору далековода (па се такви утицаји не очекују), као и утицаји на климатске карактеристике, мрежу насеља, јонизујуће зрачење, итд.

У циљу сагледавања/анализе варијантних решења ради утврђивања повољнијег решења сагледани су утицаји у оквиру друштвено-економског развоја и еколошког аспекта. Због специфичности плана, проценом су дефинисане мере заштите животне средине и здравља људи у складу са процењеним могућим утицајима који се могу јавити у току реализације ПП.

СПУ није дефинисала мере и принципе који би умањили или избегли друштвено економске конфликте (мере и модалитети компензације, пресељавање, губитак непокретности и сл.)

11.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Стратешка процена утицаја, интегрисана је као процес у све фазе израде ПП чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде ПП (од почетних циљева, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења).

На основу члана 4, Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), у поступку стратешке процене планова и програма повећани степен **транспарентности** у одлучивању обезбеђује се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план или програм. Добијени услови у погледу очувања постојећих ресурса, намена и функција значајни су са становишта одрживог коришћења простора и као такви су инкорпорирани у план и СПУ.

Веома важан сегмент самог процеса одлучивања у току израде Извештаја о стратешкој процени, сходно члану 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, омогућено је учешће заинтересованих органа и организација према којем орган надлежан за припрему плана доставља органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама на мишљење Извештај о Стратешкој процени.

Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, чланом 19. дефинисано је да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању Извештаја о Стратешкој процени.

Јавни увид и јавна расправа за Извештај организује се по правилу у оквиру излагања плана на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са Законом којим се уређује поступак доношења плана.

11.1. ОПИС РАЗЛОГА ОДЛУЧУЈУЋИХ ЗА ИЗБОР ПП СА АСПЕКТА РАЗМАТРАНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ НАЧИНА НА КОЈИ СУ ПИТАЊА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УКЉУЧЕНА У ПП

Као што је наведено у поглављу 5.1. *Приказ припремљених варијантних решења*, а према садржини Стратешке процене која је прописана Законом, разматрана су два сценарија развоја: План се не реализује (варијанта бр.1) и План се реализује (варијанта бр.2).

Довољна и адекватна понуда енергије, односно сигурно, поуздано и квалитетно снабдевање енергијом је предуслов привредног и друштвеног развоја Републике Србије. Један од стратешких циљева у енергетици је обезбеђење енергетске безбедности и повећање енергетске ефикасности. Осим тога, кашњење у изградњи планираних електроенергетских објеката може довести и до тога да Република Србија у наредним годинама постане значајнији увозник електричне енергије.

Подручје ПП опремљено је електроенергетском преносном мрежом и објектима различитог напона (од 400kV, 220kV и 110kV).

Електропреносни систем на подручју плана одликује смањена сигурност и поузданост снабдевања потрошача електричном енергијом. Овакво стање последица је старости и лошег одржавања постојеће опреме, дугогодишњег застоја у развоју, што узрокује високе губитке у односу на укупну преузету електричну енергију који износе око 15%.

Према смерницама из Просторног плана Републике Србије и других развојних (планских и стратешких) докумената, постојећи инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС "Ниш I" до ХЕ "Врла III", представља интерконективну везу преко које се снабдевају потрошачи у нишавској и топличкој котлини и део конзумног подручја Лесковца, а његова реконструкција представља стратешки приоритет електропреноса, како локалног и регионалног, тако и национални нивоа.

Развој енергетске инфраструктуре на подручју ПП засниваће се на:

- успостављању ефикасног система планског управљања и експлоатације постојећих енергетских ресурса, уз примену савремених решења и модернизације постојећих система преноса,
- изградњи нових система преноса и дистрибуције енергије према међународним стандардима;

- стварању услова за континуирано, поуздано и рационално напајање електричном енергијом конзумног подручја;
- интезивнијем коришћењу обновљивих извора енергије.

Одговарајућа планска решења у смислу избора варијантног решења које ће имати позитиван утицај на даљи просторни развој посматраног подручја, припадају Варијантном решењу број 2., односно подразумевају спровођење сценарија одрживог просторног развоја, које се заснива на начелима дефинисаним у законској регулативи из области просторног планирања и заштите животне средине приликом реализације овог капиталног инфраструктурног коридора у националном и регионалном контексту.

Уређење простора заснива се на хоризонталној и вертикалној координацији.

Хоризонтална координација подразумева повезивање са суседним општинским и регионалним територијама у току планирања ради решавања заједничких функција и интереса, као и повезивање и партиципацију свих учесника у просторном развоју.

Вертикална координација подразумева успостављање веза свих нивоа просторног и урбанистичког планирања и уређења простора, од националног ка регионалном и даље ка локалном нивоу.

Паралелно са тим, **Закон о стратешкој процени утицаја**, члан 4. дефинише 5 основних начела стратешке процене:

- 1) Начело одрживог развоја,
- 2) Начело интегралности,
- 3) Начело предострожности,
- 4) Начело хијерархије и координације,
- 5) Начело јавности.

Такође, ПП РС, основни плански документ просторног планирања и развоја у Републици Србији који представља плански основ за израду и овог ПП, у погледу заштите животне средине припремљен је као одржив, са предвиђеним одрживим развојем у погледу развоја привреде, равномерног регионалног развоја, развоја инфраструктуре и унапређења квалитета живота. У планском периоду, у складу са плановима јавних предузећа енергетске инфраструктуре, предвиђају се приоритетни пројекти у сектору електропреноса, изградња нових водова и трансформаторских станица, или проширења постојећих трафостаница снаге 400kV, 220kV и 110 kV.

Укупни индустријски и демографски развој Републике Србије диктираће и потребу за евентуалним изменама и корекцијама траса постојећих далековаода 110kV, 220kV и 400kV, као и за адаптацијама и санацијама у циљу повећања сигурности и безбедности рада постојеће мреже далековаода.

Према ПП Републике Србије постојећи инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/х од ТС "Ниш I" до ХЕ "Врла III", представља стратешки приоритет у реализацији интерконективних веза и његова реконструкција представља стратешки пројекат електропреноса, а за његову реализацију је задужено Јавно предузеће "Електромержа Србије".

Захтеви за заштитом животне средине, природе и природних добара, уграђени су највећим делом и у планска решења ПП иако је он сам по себи специфичан и разликује се у великој мери од других регионалних и просторних планова с обзиром да се ради о инфраструктурном коридору. Самим тим и Стратешка процена утицаја разликује се у великој мери од Стратешких процена утицаја планова територијалних јединица локалне самоуправе и већих територијалних целина.

12.0 УЧЕШЋЕ ЗАИНТЕРЕСНОВАНИХ СТРАНА У ПОСТУПКУ ИЗРАДЕ И РАЗМАТРАЊА ИЗВЕШТАЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

У поступку израде ПП и спровођења Стратешке процене утицаја овог планског документа на животну средину обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја ПП, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења.

У току израде Просторног плана и Извештаја о стратешкој процени прибављени су услови и сагласности од стране следећих надлежних институција, организација и јавних предузећа:

Назив институције	
1.	МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ
2.	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВ. И ЗАШТИТЕ ЖИВ.СРЕДИНЕ
3.	РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА ВОДЕ
4.	МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ, ТУРИЗМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦ.
5.	МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА
6.	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
7.	КОРИДОРИ СРБИЈЕ
8.	КОНТРОЛА ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ - SMATSA
9.	"ЈУГОРОСГАС"
10.	ЈП ТРАНСНАФТА
11.	ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ЛЕСКОВАЦ
12.	ЕД "ЈУГОИСТОК" д.о.о. Ниш
13.	ЦЕТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ
14.	ЈП ЕМИСИОНА ТЕХНИКА И ВЕЗЕ
15.	ЈП ПТТ СРБИЈА, Дирекција за поштанску мрежу
16.	ТЕЛЕНОР Д.О.О.
17.	РАТЕЛ
18.	ГРАД ЛЕСКОВАЦ
19.	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ
	РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
20.	МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ, Сектор за ваздушни саобраћај
	ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РС
21.	МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТР., Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе
	АГЕНЦИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ ЛУКАМА
22.	МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТР., Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе
	ДИРЕКЦИЈА ЗА ВОДНЕ ПУТЕВЕ
23.	МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТР., Сектор за железнице и интермодални транспорт
	ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ А.Д.
24.	МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ
25.	НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ А.Д.
26.	МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
27.	ЈП СРБИЈАГАС
28.	МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАР., САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТР., Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја

	ЈП ПУТЕВИ СРБИЈЕ
30.	ЈП ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ
31.	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, Управа за заједничке послове
	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, Сектор за ванредне ситуације
32.	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, Сектор за ванредне ситуације, Одељење у Лесковцу
	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА Сектор за ванредне ситуације, Одељење у Нишу
33.	"ТЕЛЕКОМ СРБИЈА" А.Д.
34.	ЈВП "СРБИЈАВОДЕ"
35.	РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ
37.	ВИРМОБИЛЕ D.O.O.
38.	ЈП СРБИЈАШУМЕ
40.	ЈП "СКИЈАЛИШТА СРБИЈЕ"
41.	РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
46.	ГРАД НИШ
47.	РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА СРБИЈЕ
49.	"СББ"
50.	РЕПУБЛИЧКИ ГЕОДЕТСКИ ЗАВОД
51.	МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА
53.	МИНИСТАРСТВО ДРЖАВ.УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
54.	ЈП "ЕЛЕКТРОМРЕЖА" СРБИЈЕ
	МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

Консултације са заинтересованом јавношћу и појединцима обављају се у току јавног увида, а резултати консултација саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја ПП на животну средину.

13.0. ЗАКЉУЧАК – НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ

Процена утицаја Просторног плана подручја посебне намене за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV бр. 113/х ТС "Ниш 1" - Врла III" на животну средину, у свему према Закону о Стратешкој процени утицаја („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10). Стратешка процена утицаја на животну средину је инструмент чија је примарна намена да предвиди и обезбеди превенцију могуће штете по животну средину услед реализације политика и развојних планова и програма. Основни циљ стратешке процене је да обезбеди рано упозорење на широку скалу кумулативних ефеката резултираних акцијама нижег хијерархијског нивоа, који би били занемарени у процесу процене утицаја.

Општи циљ ПП је стварање услова за реализацију реконструкције инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110kV бр.113/х, између ТС "Ниш 1" и ХЕ "Врла III", чиме би се обезбедило функционисања енергетског система Републике Србије, омогућила реализација планираних привредних система на територији јужне Србије, смањили преносни губици и повећала енергетска ефикасност, створили услови за повећање обима комерцијалног електроенергетског промета и остваривања прихода, као и сагледала стратешка питања заштите животне средине и обезбедило њихово решавање на одговарајући начин.

Укупна површина обухвата Просторног плана износи око **42102 ha**.

Обухват Просторног плана се налази на територији Републике Србије (НСТЈ 1: "Србија - Југ"), у оквиру статистичког региона (НТСЈ 2) "Јужна и Источна Србија", а на подручју Нишавског, Јабланичког и Пчињског округа, и обухвата део територије два града (Ниш и Лесковац) и пет општина (Владичин Хан, Власотинце, Гаџин Хан, Дољевац и Сурдулица), односно 63 целих катастарских општина.

Спровођење поступка Стратешке процене утицаја представља сложен процес који захтева мултидисциплинарни приступ, а обухвата анализу, припрему извештаја о стању животне средине, вредновање, поређење података, разне врсте консултација, проучавање планске и непланске документације и многе друге активности, на основу чега настаје елаборат – Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Целокупна проблематика анализирана је у оквиру неколико посебних целина кроз које су обухваћене основе за истраживање :

- карактеристике плана, полазне основе Стратешке процене са природним карактеристикама простора и циљевима предвиђеним ПП-ом,
- стање животне средине у оквиру ПП,
- разматрања питања и проблеми заштите животне средине,
- приказ припремљених варијантних решења плана,
- дефинисање циљева СПУ (општих и посебних),
- врсте и избор индикатора СПУ,
- процена могућих утицаја плана на животну средину и мере предвиђене за смањење негативних утицаја,
- процена варијантних решења,
- смернице за даље спровођење плана и СПУ,
- програм праћења стања животне средине,
- методологија процене,
- принцип начина одлучивања
- нетехнички резиме.

Предмет ПП, односно посебна намена (изградња / реконструкција и експлоатација високонапонског далековода) дефинисала је правце и нивое разматрања, односно концентрисала проблематику на ниво посматрања односа планских циљева и њихове реализације према различитим створеним и природним вредностима, животној средини и здрављу људи, сужавајући ниво посматрања утицаја.

Кроз основе за истраживање дефинисани су сви релевантни фактори који су имали утицаја на предметно студијско истраживање, а који су се првенствено односили на важећу законску регулативу, планску документацију вишег реда, просторне карактеристике подручја плана и начин истраживања. Кроз истраживање и вредновање постојећег стања, извршена је анализа постојећих потенцијала појединачних медијума животне средине (квалитет ваздуха, воде, земљишта, буке, нејонизујуће зрачење, отпад, природна и културна добра...) на основу чега је урађена оцена стања.

Анализа постојећих импаката, показала да се предметна просторна целина одликује извесним степеном осетљивошћу и да је у извесној мери еколошки угрожена, што је послужило као важан податак у усмеравању свих даљих планираних активности на заштиту животне средине.

Сагледавањем свих полазних параметара а у складу са принципима заштите животне средине као општег циља ове процене, дефинисани су посебни циљеви Стратешке процене утицаја према којима је вршена евалуација утицаја припремљених планских решења:

1. Заштита и одрживо коришћење пољопривредног земљишта,
2. Заштита и одрживо коришћење шума и шумског земљишта,
3. Заштита и одрживо коришћење вода и водног земљишта,
4. Заштита од буке и вибрација,
5. Смањење ризика од удеса,
6. Заштита биодиверзитета и предела,
7. Адекватно управљање отпадом,
8. Смањење негативног утицаја нејонизујућег зрачења на околину.

На основу дефинисаних циљева извршен је избор индикатора заштите животне средине који су коришћени у процени утицаја.

У складу са посебном наменом ПП, издвојена су планска решења за које је извршена процена утицаја на животну средину:

- **Изградња високонапонског далековода** (реконструкције инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110kV бр.113/х између ТС "Ниш 1" и ХЕ "Врла III")
- **Експлоатација високонапонског далековода** (инфраструктурног коридора високонапонског далековода 110kV бр.113/х између ТС "Ниш 1" и ХЕ "Врла III")

Процена је извршена најпре за припремљена варијантна решења:

- Варијантно решење бр.1: План се не реализује,
- Варијантно решење бр.2: План се реализује.

Припремљена матрица је показала да је реализација плана (варијанта бр. 2) у готово свим секторима заштите животне средине (према циљевим СПУ), уз примену мера заштите животне средине, повољније решење за одрживи развој подручја.

За процену и вредновање утицаја планских активности примењена је прилагођена европска методологија заштите животне средине, која се примењује у оцени стања и могућих утицаја при изradi СПУ. Интензитет боје показује интензитет утицаја.

Плански циљеви су оцењени у односу на дефинисане циљеве стратешке процене, при чему свака оцена садржи интензитет, вероватноћу, трајање и учесталост утицаја. На основу анализе табеле бр.17, *Приказ утицаја планских циљева у односу на стратешке циљеве заштите животне средине*, могуће је донети генерални закључак да се могући негативни утицаји могу испољити и зависе од припремљених и примењених мера заштите животне средине.

У току фазе изградње далековода у односу на све циљеве СПУ, утврђено је да се остварују мањи негативни утицаји углавном привременог карактера и односе се на локалитет (место извођења радова, на извођачки део трасе). Интензитет утицаја је директно сразмеран примени мера заштите животне средине у фази извођења радова.

За фазу након извођења радова, у току експлоатације далековода, иницијалним радовима на реконструкцији далековода се допринело побољшању стања животне средине (за одређене циљеве СПУ, те је утицај позитиван – решавањем проблематичних зона преласка далековода преко водотокова и плавних зона, смањењем ризику од настанка удеса и велики позитиван утицај у систему заштите од нејонизујућег зрачења) док се позитиван ефекат за друге циљеве СПУ очекује уз примену мера заштите животне средине. Врло битан аспект у сагледавању односа и утицаја далековода на предео и пејзаж је да је траса већ дефинисана, далековод постоји, тако да се нове деградације и нарушавање природе у том смислу не очекују.

Како би се сви потенцијални утицаји у оквиру идентификованих намена и зона, свели на минимум, односно потпуно неутралисали, стратешком проценом су прописане мере заштите животне средине које треба предвидети у планској и техничкој документацији:

- Мере заштите животне средине у току изградње далековода,
- Мере заштите животне средине у току експлоатације далековода.

Како су дефинисани посебни односи далековода и других осетљивих намена, дефинисане су и посебне мере заштите животне средине према појединачним секторима и осетљивим наменама, као и мере у акцидентним ситуацијама.

Смерницама за спровођење плана дефинисан је начин спровођења плана, СПУ нижих хијерархијских нивоа и процена утицаја пројеката.

Дефинисан је програм мониторинга у складу са предметним планским задатком и избором индикатора који се прате: нејонизујуће зрачење.

Приказан је начин одлучивања са описом разлога за избор ПП са аспекта разматраних варијантних решења и приказ начина на који су питања заштите животне средине укључена у ПП.

Анализирајући предметни ПП у целини, као и појединачна планска решења, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација ПП не изазива могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења (локално, у непосредној околини самог далековода). Техничким, планерским, извођачким, мерама мониторинга, надзора и контроле у свим фазама реализације инфраструктурног коридора обезбедиће се одржив просторни развој предметног обухвата.

Б) ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ